

Terms Finnish

<<handicap> (from fr)>

- TT Group 7 - Access and Interpretation
BT <accessibility>
LE handicap (fr)
disability (en)

<accessibility>

- TT Group 7 - Access and Interpretation
BT saavutettavuus ja viestintä
NT <<handicap> (from fr)>
LE accessibilité (fr)
accessibility (en)

<architectural ensemble>

- TT Group 2 - Heritage Category
BT arkeologiset kohteet
LE ensembles architecturaux (fr)
architectural ensemble (en)

<arson>

- TT Group 4 - Legal systems
BT laittomat teot
LE incendies volontaires (fr)
arson (en)

<brownfield sites>

- TT Group 2 - Heritage Category
BT arkeologiset kohteet
LE friches industrielles (fr)
brownfield sites (en)

<consulting organisations>

- TT Group 1 - Agents
BT Maailmanperintökomitea
LE organisations consultatives (fr)
consulting organisations (en)

<Council of Europe Conference of Ministers Responsible for Spatial/Regional Planning>

- TT Group 1 - Agents
BT ministerikomitea
LE Conférence européenne des ministres responsables de l'aménagement du territoire (fr)
Council of Europe Conference of Ministers Responsible for Spatial/Regional Planning (en)

<expert committees>

- TT Group 1 - Agents
BT asiantuntijat
LE comités d'experts (fr)
expert committees (en)

<heritage communities>

- TT Group 2 - Heritage Category
BT suojellut rakennukset
LE communautés patrimoniales (fr)
heritage communities (en)

<landscapes>

- TT Group 2 - Heritage Category
BT arkeologiset kohteet
LE paysages (fr)
landscapes (en)

<standards>

- TT Group 4 - Legal systems
BT kansalliset oikeuslähteet
LE normes (fr)
standards (en)

<Steering Committee for Culture>

- TT Group 1 - Agents

- BT kulttuuriperinnön ja maiseman johtokomitea
LE Comité Directeur de la Culture (fr)
Steering Committee for Culture (en)

aieluettelo

- SN UNESCO:n yleissopimuksen jäsenvaltion laatima luettelo mahdollisista maailmanperintökohteiksi esitettävistä kohteista
TT Group 3 - Documentation systems
BT UNESCO:n maailmanperintöluettelo
LE tentative list (en)
liste indicative (fr)

aineeton kulttuuriperintö

- DEF Määritelmä pohjautuu UNESCO:n aineettoman kulttuuriperinnön määrittelyyn. On huomattava, että aineettomaan kulttuuriperintöön sisällytetään kaikki ei-esineellinen perintö riippumatta siitä, missä yhteisön tai yhteiskunnan kerrostumassa se on syntynyt ja esiintynyt.
SN perinteiseen kansankulttuuriin kuuluvat tai kansanomaiset traditiot, perinteet, uskomukset, tavat ja taidot
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE intangible heritage (en)
patrimoine immatériel (fr)
intellectual heritage (en)
patrimoine intellectuel (fr)

aloitusoikeudet

- DEF Suomessa rakennuslupapäätöksen antamisen jälkeen seuraa 2 viikon valitusaika, jolloin rakentamista ei saa aloittaa, ellei ole hakenut maksullista aloitusoikeutta rakennusluvan yhteydessä.
SN rakennusvalvontaviranomaisen myöntämät luvat rakennustöiden aloittamiseen ennen rakennuslupapäätöksen lainvoimaisuutta
TT Group 4 - Legal systems
BT suunnittelun ohjaus
LE preliminary permits (en)
autorisations préalables (fr)

alue- ja paikallisviranomaiset

- SN kuntien, kuntien muodostamien seutukuntien, kuntayhtymien ja maakuntien liittojen hallinnollisista tehtävistä vastaavat toimielimet
TT Group 1 - Agents
BT kunta- ja maakuntahallinto
LE regional authority (en)
administration régionale (fr)

alueellinen intressi

- SN kohteen tunnistettu alueellinen merkitys
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriperintöintressi
LE regional interest (en)
intérêt régional (fr)

alueellinen toimivalta

- DEF Suomessa alueellista toimivaltaa käyttävät esim. 15 elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusta (ELY-keskukset) sekä 22 maakuntamuseota omilla vastuualueillaan.
SN julkisyhteisön toimielimen tai viranomaisen oikeudellinen päätösvalta tietyllä maantieteellisellä alueella
TT Group 4 - Legal systems
BT toimivalta
LE geographical areas of responsibility (en)
compétences territoriales (fr)

alueelliset inventoinnit

- DEF Alueellinen inventointi voidaan tehdä maakunnallisella tai kunnallisella tasolla.

SN	alueellisilla tasoilla tehdyt kiinteän tai irtaimen kulttuuriperinnön arvioinnit ja luetteloinnit
TT	Group 3 - Documentation systems
BT	inventoinnit
LE	local inventories (en) inventaires locaux (fr)

alueet

TT	Group 2 - Heritage Category
NT	historialliset kohteet ja muistomerkit metsäalueet maaseutualueet puistot ja puutarhat muinaismaisemat löytöpaikat muinaisjäännösalueet historialliset alueet kulttuuriympäristöt kohteet
LE	areas (en) espaces (fr)

aluehallinto

SN	alue- ja paikallistasolla toimivat valtion viranomaiset
TT	Group 1 - Agents
BT	valtionhallinto
LE	regional government (en)

aluesuunnittelu

DEF	Suomessa keskeiset aluesuunnittelun lähtökohdat ovat maakuntasuunnitelmat ja -ohjelmat sekä koko maan kaavoitusta ohjaavat ympäristöministeriön laatimat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joissa otetaan huomioon kansainvälisten sopimusten ja EU-direktiivien asettamat velvoitteet.
SN	maa- ja vesialueiden käytön, palvelujen yms. suunnittelu maakuntien ja valtakunnan tasolla [Kielitoimiston sanakirja]
TT	Group 4 - Legal systems
BT	maankäytön suunnittelujärjestelmä
NT	maakuntasuunnittelu ympäristöpolitiikka suunnittelun ohjaus kaupunkisuunnittelu
LE	town and country planning (en) politique d'aménagement du territoire (fr)

aluevedet

DEF	Aluevedet jakautuvat sisäisiin aluevesiin ja ulkoisiin aluevesiin eli aluemereen, joka kuuluu valtion hallintaan. Kansainväliset sopimukset määräävät alumeren rajaksi enintään 12 meripeninkulmaa (22,2 km) rannasta tai sisäisten aluevesien ulkorajasta.
SN	valtioiden rannikoiden edustalla olevat vesialueet, jotka katsotaan kuuluvaksi valtioiden alueisiin
TT	Group 4 - Legal systems
BT	yleinen merialue
LE	territorial waters (en) eaux territoriales (fr)

ammattilliset yhteisöt

DEF	Ammattillisella yhteisöllä voi olla etujärjestöluonne.
SN	samaa ammattia harjoittavien yhteenliittymät
TT	Group 1 - Agents
BT	organisaatiot
LE	professional bodies (en) organismes professionnels (fr)

ammatit

SN	henkilöiden pääasiallinen työ tai ala
TT	Group 6 - Professional training, skills and qualifications
NT	käsityöläiset
LE	professions (en) professions (fr)

ammattikoulutus

SN	ammattitutkintoon tähtäävä oppi ja harjaantuminen
TT	Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT	koulutustyypit
LE	vocational training (en) formation professionnelle (fr)

antropologinen intressi

SN	kohteen tunnistettu antropologinen merkitys
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kulttuuriperintöintressi
NT	etnografinen intressi
LE	anthropological interest (en) intérêt anthropologique (fr)

antropologinen kulttuuriperintö

SN	antropologiaan liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kulttuuri- ja luonnonperintö
NT	etnografinen kulttuuriperintö
LE	anthropological heritage (en) patrimoine anthropologique (fr)

arkeologia

SN	ihmisen menneisyyttä materiaalisten jäännösten avulla tutkiva tiede
TT	Group 9 - Broad concepts
BT	yleiskäsitteet
NT	teollisuusarkeologia vedenalainen arkeologia arkeologiset tilaustutkimukset kaupunkiarkeologia rakennusarkeologia
LE	archaeology (en) archéologie (fr)

arkeologinen intressi

SN	kohteen tunnistettu arkeologinen merkitys
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kulttuuriperintöintressi
LE	archaeological interest (en) intérêt archéologique (fr)

arkeologinen kulttuuriperintö

SN	menneisyyden materiaaliset jäännökset eli muinaisjäännökset sekä niitä koskeva tutkimus- ja arkistoaineisto
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kulttuuri- ja luonnonperintö
LE	archaeological heritage (en) patrimoine archéologique (fr)

arkeologinen potentiaali

SN	todennäköisyys sille, että tietyltä paikalta tai alueelta löytyy muinaisjäännöksiä
TT	Group 9 - Broad concepts
BT	yleiskäsitteet
LE	archaeological potential (en) potentiel archéologique (CH) potentialité archéologique (fr)

arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvat toimenpiteet

SN	kiinteisiin tai irtaimiin muinaisjäännöksiin kohdistuvat ja vaikuttavat teot tai määrätehtävien suoritus
TT	Group 5 - Interventions
BT	toimenpidetyypit
NT	arkeologiset toimenpiteet löydöt arkeologiset toimenpideohjelmat pelastuskaivaukset arkeologiset esitutkimukset
LE	archaeological heritage interventions (en)

interventions sur le patrimoine archéologique (fr)

arkeologisen kulttuuriperinnön suojelu

- DEF** Suomessa arkeologinen kulttuuriperintö on suojeltu muinaismuistolain (295/1963) nojalla.
- SN** esihistoriallisten ja historiallisen ajan muinaisjäännösten säilymisen mahdollistavat tai takaavat menettelytavat ja toimenpiteet
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** suojelu
- NT** tutkimusluvut
- arkeologisten tutkimusten valvonta
- LE** protection of archaeological heritage (en)
protection du patrimoine archéologique (fr)

arkeologisesta kulttuuriperinnöstä vastaavat viranomaiset

- DEF** Suomessa arkeologisesta kulttuuriperinnöstä vastaavana viranomaisena toimii Museovirasto, jonka tehtäviin muinaismuistolain mukaan kuuluu muinaisjäännösten vaaliminen. Museovirasto delegoi sopimuksilla tehtäviä maakuntamuseoille.
- SN** arkeologisen kulttuuriperinnön hallinnosta, tutkimuksesta, suojelusta ja hoidosta vastaavat toimielimet
- TT** Group 1 - Agents
- BT** kulttuuriympäristöviranomaiset
- LE** archaeological services (en)
services archéologiques (fr)

arkeologiset aineistot

- SN** arkeologisissa tutkimuksissa löydetty kulttuurikerrokset, rakenteet, löydöt sekä otetut näytteet
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** irtaimet esineet
- NT** löydöt
- LE** archaeological materials (en)
matériels archéologiques (fr)

arkeologiset esitutkimukset

- SN** tietyn kohteen tai alueen arkeologisen potentiaalin tai ominaisuuksien arviointi arkisto- ja karttamateriaalin, muun lähdeaineiston sekä maastotarkastusten tai luonnontieteellisten prospektointimenetelmien avulla
- TT** Group 5 - Interventions
- BT** arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvat toimenpiteet
- LE** archaeological evaluation (en)
prospection archéologique (fr)

arkeologiset hyväntekeväisyysjärjestöt

- DEF** Ainoastaan ko. tarkoitusta varten perustettu ja hyväntekeväisyysjärjestöjä ei ole Suomessa.
- SN** organisaatiot, jotka tukevat nuorten osa-aikaista työskentelyä arkeologisissa tutkimuksissa tai projekteissa
- TT** Group 1 - Agents
- BT** vapaaehtoisjärjestöt
- LE** chantiers de bénévoles (fr)
archaeological charitable trusts (en)

arkeologiset kaivaukset

- DEF** Arkeologinen kaivaus tuhoaa muinaisjäännöksen tutkituilta osiltaan. Muinaisjäännöskohteet pyritään kuitenkin ennallistamaan tutkimuksen jälkeen.
- SN** kiinteisiin muinaisjäännöksiin kajoavat tutkimusmenetelmät, joiden tarkoituksena on muinaisjäännösten dokumentointi, laajuuden, rakenteen, tyypin ja ajoituksen selvittäminen sekä kohteisiin liittyvien löytöjen talteenotto
- TT** Group 5 - Interventions
- BT** arkeologiset toimenpiteet
- NT** arkeologiset tilaustutkimukset
tutkimuskaivaukset
koekaivaukset

vedenalaiset kaivaukset

- LE** archaeological excavations (en)
fouilles archéologiques (fr)

arkeologiset kohteet

- SN** muinaisjäännöksiä sisältävät paikat tai alueet
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** kohteet
- NT** historialliset asuinpaikat
rakennetut alueet
luontokohteet
suojeltavat kohteet
haaksirikkoapaikat
<architectural ensemble>
<brownfield sites>
<landscapes>

arkeologiset puistot

- DEF** Suomessa on yksi vedenalainen puisto Helsingin edustalla.
- SN** yleisölle avoinna olevat, opetus- ja nähtävyysskäyttöön soveltuvat ja osoitetut muinaisjäännösalueet
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** suojeltavat alueet
- LE** archaeological parks (en)
parcs archéologiques (fr)

arkeologiset tilaustutkimukset

- DEF** Suomessa termi "pelastuskaivaus" on rajoitettu koskemaan vain niitä tapauksia, joissa maankäyttö- tai rakennushankkeen huomataan uhkaavan muinaisjäännöskohdetta yllättäen, hankkeen ollessa jo käynnissä.
- SN** maankäyttö- tai rakennushankkeiden tai luonnon eroosion uhkaamien muinaisjäännösten tutkiminen kaivauksin
- TT** Group 5 - Interventions
- BT** arkeologiset kaivaukset
- LE** rescue excavations (en)
fouilles de sauvetage (fr)

arkeologiset tilaustutkimukset

- SN** viranomaisten edellyttämät maankäyttö- tai rakennushankkeiden uhkaamien muinaisjäännösten arkeologiset tutkimukset hankkeen toteuttajan tilauksesta ennen hankkeen toteuttamista
- TT** Group 9 - Broad concepts
- BT** arkeologia
- LE** contract archaeology (en)
archéologie préventive (fr)

arkeologiset toimenpideohjelmat

- SN** tietyn alueen arkeologisen kulttuuriperinnön tutkimus- tai hoito- ja käyttösuunnitelmat
- TT** Group 5 - Interventions
- BT** arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvat toimenpiteet
- LE** archaeological plans (en)
archéologie programmée (fr)

arkeologiset toimenpiteet

- SN** muinaisjäännösten tutkimus, restaurointi tai hoito
- TT** Group 5 - Interventions
- BT** arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvat toimenpiteet
- NT** arkeologiset tutkimukset
arkeologiset kaivaukset
metallinilmaisimen käyttö
- LE** archaeological activities (en)
activités archéologiques (fr)

arkeologiset tutkimukset

- SN** muinaisjäännösten etsiminen, määrittely, tutkiminen, dokumentointi ja tulkinta
- TT** Group 5 - Interventions

BT arkeologiset toimenpiteet
NT rakennusinventoinnit
LE archaeological investigation (en)
recherche archéologique (fr)

arkeologisten tutkimusten valvonta

SN muinaisjäännösten kajoavia tutkimuksia säätelevän muinaismuistolain sekä arkeologisia kenttätöitä koskevien laatuvaatimusten toteutumisen seuranta
TT Group 4 - Legal systems
BT arkeologisen kulttuuriperinnön suojelu
LE excavation controls (en)
surveillance des fouilles (fr)

arkeologit

DEF Tutkimuskohteena ovat maalla ja vedessä olevat kiinteät muinaisjäännökset ja niihin kuuluvat kulttuurikerrokset ja rakenteet sekä esineet, ihmisten, eläinten ja kasvien jäänteet.
SN ylemmän korkeakoulututkimuksen suorittaneet asiantuntijat, jotka tutkivat ihmisen menneisyyttä materiaalisten jäännösten avulla
TT Group 1 - Agents
BT Organisaatiot ja ammatillaiset
LE archaeologists (en)
archéologues (fr)

arkistoperintö

SN arkistoihin koottu kulttuuriperintö
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
NT kirjastoperintö
LE documentary heritage (en)
patrimoine archivistique (fr)

arkistot

SN missä tahansa muodossa olevat alkuperältään yksityiset tai julkiset dokumentit lajiteltuina, järjestettyinä ja säilytettyinä mahdollista tulevaa käyttöä varten
TT Group 3 - Documentation systems
BT dokumentointi
NT kulttuuriperintöarkistot
dokumentointiaineisto
LE archives (en)
archives (fr)

arkkitehdit

SN ylemmän korkeakoulututkimuksen suorittaneet rakennussuunnittelun, restauroinnin ja kaavoituksen asiantuntijat
TT Group 1 - Agents
BT Organisaatiot ja ammatillaiset
NT suunnittelijakonsultit
yksityisarkkitehdit
valtion arkkitehdit
historiantutkijat
taidehistorioitsijat
rakennushistorioitsijat
tutkijat
oppaat
maisema-arkkitehdit
maanmittarit
konservaattorit
tekniset konsultit
erityisasiantuntijat
vapaaehtoiset
LE architects (en)
architectes (fr)

arkkitehtuuri

SN rakentamisen esteettisen ja käytännöllisen toteuttamisen tiede ja taide
TT Group 9 - Broad concepts
BT yleiskäsitteet

NT vanhaan sopeuttava täydennysrakentaminen
rakennusperinne
LE architecture (en)
architecture (fr)

arkkitehtuuritutkimus

SN rakennuksien ja rakentamisen tutkiminen rakennustaiteena tai arkkitehtuuria selittävä tutkimus
TT Group 5 - Interventions
BT rakennuksiin kohdistuvat toimenpiteet
NT uudisosan rakentaminen
käyttötarkoituksen muutos
kaupunkirakenteeseen kohdistuvat toimenpiteet rakennustyöt
LE architectural research (en)
recherche architecturale (fr)

arvonlisävero

DEF Arvonlisävero maksetaan tavaran tai palvelun hankinnan yhteydessä.
SN kulutusvero, joka kannetaan myynnistä siten, että jokainen tuotanto- ja jakeluketjun taso maksaa veroa siinä tasossa tuotteelle kertyneestä arvonlisästä (Lähde: Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002) [Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002)])
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT verot
LE value added tax (en)
taxe sur la valeur ajoutée (fr)

asetukset

DEF EU: n jäsenvaltioiden viranomaisten ja tuomioistuinten tulee soveltaa asetuksia sellaisenaan.
SN Euroopan unionin toimielinten antamat, sen jäsenvaltioita suoraan sitovat ja velvoittavat oikeussäännöksiä tai hallintomääräyksiä sisältävät säädökset
TT Group 4 - Legal systems
BT Euroopan yhteisön lainsäädäntö
LE regulations (en)
règlements (fr)

asetukset

SN oikeussäännöksiä tai hallintomääräyksiä sisältävät lakeja alemmat säädökset, jotka Suomessa antaa presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö ilman eduskunnan myötävaikutusta
TT Group 4 - Legal systems
BT kansalliset oikeuslähteet
LE decrees (en)
ordonnances (BE)|décrets (fr)

asiantuntemus

SN työtehtävissä tai muuten asian parissa toimittaessa saavutettu osaaminen ja harjaantuminen
TT Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT koulutus
LE expertise (en)
savoir-faire techniques (fr)

asiantuntijat

SN lausuntoja, neuvoja, suunnitelmia ja ohjeita antavat henkilöt tai tahot, joilla on tiettyyn alaan tai tapaukseen liittyvää erityistä tietämystä
TT Group 1 - Agents
BT organisaatiot
NT <expert committees>
LE consultancies (en)
organismes de conseil (fr)

asiantuntijat

SN lausuntoja, neuvoja ja ohjeita antavat henkilöt, joilla on tiettyyn alaan tai tapaukseen liittyvää erityistä tietämystä

TT Group 1 - Agents
BT Organisaatiot ja ammatilliset
LE consultants (en)
consultants (fr)

asiantuntijatyöryhmät

SN ryhmät, toimikunnat, jaokset tai neuvottelukunnat, jotka on asetettu tietyn asian selvittämistä, suunnittelua tai valvontaa varten ja jotka koostuvat asiantuntijoista ja/tai erilaisia näkemyksiä edustavista henkilöistä

TT Group 1 - Agents
BT valtionhallinto
LE consultative bodies (en)
commissions consultatives (fr)

avaaminen yleisölle

SN toimet kulttuuriperintökohteisiin pääsyn mahdollistamiseksi

TT Group 7 - Access and Interpretation
BT saavutettavuus
NT käynnit
avoimet ovet (kulttuuriperintökohteessa)
Euroopan rakennusperintöpäivät

LE public admission (en)
ouverture aux publics (fr)

avoimet ovet (kulttuuriperintökohteessa)

SN ajankohdat, joina yleisöllä on mahdollisuus päästä tutustumaan kulttuuriperintökohteisiin ilmaiseksi

TT Group 7 - Access and Interpretation
BT avaaminen yleisölle
LE heritage open days (en)
journées portes ouvertes (fr)

avoimet tarjouskilpailut

SN hankintamenettelyt, joissa hankintayksiköt käynnistävät hankinnan julkaisemalla hankintailmoituksen ja joissa kaikilla halukkailla toimittajilla on oikeus saada tarjouspyyntöasiakirjat sekä tehdä tarjous

TT Group 4 - Legal systems
BT tarjoukset
LE open tenders (en)
appels d'offres ouverts (fr)

avustukset

SN tiettyyn tarkoitukseen myönnetty tai lahjoitetut rahalliset tuet

TT Group 8 - Economic and financial systems
BT rahoitus
NT tutkimusapurahat
hankeavustukset

LE grants (en)
subventions (fr)

digitaaliset kokoelmat

SN digitaalisessa muodossa olevien dokumenttien kokoelmat

TT Group 3 - Documentation systems
BT digitointi
LE digital collections (en)
fonds numérisés (fr)

digitointi

SN analogisen tiedon muuntaminen digitaaliseen muotoon

TT Group 3 - Documentation systems
BT tietotekniikka
NT digitointitekniikat
digitointistandardit
digitaaliset kokoelmat

LE digitization (en)
numérisation (fr)

digitointistandardit

SN digitointia koskevat säännöt ja normit

TT Group 3 - Documentation systems

BT digitointi
LE digitization standards (en)
normes de numérisation (fr)

digitointitekniikat

SN tekniikat, joiden avulla analoginen tieto voidaan muuntaa digitaaliseen muotoon

TT Group 3 - Documentation systems
BT digitointi
LE digitization techniques (en)
techniques de numérisation (fr)

direktiivit

DEF EU:ssa säädetyt direktiivit velvoittavat jäsenvaltioita muuttamaan oman kansallisen lainsäädäntönsä direktiivin mukaiseksi. Direktiivit mahdollistavat jäsenvaltioiden kuitenkin itse valita ne kansallisen lainsäädännön keinot, joilla direktiivit toteutetaan.

SN Euroopan unionin toimielinten antamat jäsenvaltioita velvoittavat ohjeelliset säädökset

TT Group 4 - Legal systems
BT Euroopan yhteisön lainsäädäntö
LE directives (en)
directives (fr)

dokumentointi

DEF Sanalla dokumentointi viitataan sekä toimintaan että sen tulokseen. Sanaa dokumentaatio puolestaan käytetään erityisesti viitattaessa toiminnan tulokseen.

SN tiedon kerääminen, tallentaminen, analysoiminen ja jakaminen sekä toiminnan tuloksena syntynyt, missä tahansa muodossa esitetty tieto

TT Group 3 - Documentation systems
NT arkistot
tietotekniikka
UNESCOn maailmanperintösopimuksen määräaikaisraportit
tietokeskukset
kulttuuriperintökartat
kulttuuriperinnön dokumentaatio
valokuvallinen dokumentaatio
inventointiraportit
kiinteistökartat
kontrolloidut sanastot

LE documentation (en)
documentation (fr)

dokumentointiaineisto

SN järjestelmällisen kohdehävinnöinnin tuloksena syntyneet dokumentit

TT Group 3 - Documentation systems
BT arkistot
LE documentary material (en)
matériels documentaires (fr)

ekologinen intressi

SN kohteen tunnistettu ekologinen merkitys

TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriperintöintressi
NT kasvitieteellinen intressi
LE ecological interest (en)
intérêt écologique (fr)

erikoismuseot

DEF Suomessa termi on myös museoiden hierarkiaan liittyvä status.

SN tiettyyn paikkaan, asiaan tai henkilöön liittyvät museot

TT Group 7 - Access and Interpretation
BT museot
LE site museums (en)
musées de site (fr)

erikoistuminen

SN erikoisasiantuntemukseen tähtäävä koulutus

TT Group 6 - Professional training, skills and qualifications

BT koulutustyytit
LE specialist training (en)
formations spécialisées (fr)

erityisasiantuntijat

SN selvityksiä laativat sekä lausuntoja, neuvoja ja ohjeita antavat asiantuntijat, joilla on tiettyyn alaan tai tapaukseen liittyvää erityistä tietämystä ja osaamista
TT Group 1 - Agents
BT arkkitehdit
LE experts (en)
experts (fr)

esiselvitykset

SN varsinaista hanketta, tutkimusta tai toimenpidettä edeltävät työvaiheet, joissa kerätään ja järjestetään tietoa aiheesta
TT Group 5 - Interventions
BT muutoksenhallinnan välineet
LE preliminary programmes (en)
études préalables (fr)

etnografinen intressi

SN kohteen tunnistettu etnografinen merkitys
TT Group 2 - Heritage Category
BT antropologinen intressi
LE ethnographic interest (en)
intérêt ethnographique (fr)

etnografinen kulttuuriperintö

SN etnografiaan liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö
TT Group 2 - Heritage Category
BT antropologinen kulttuuriperintö
LE ethnographic heritage (en)
patrimoine ethnographique (fr)

etuosto-oikeus

DEF Esimerkiksi kunnalla on Suomessa tietyssä tilanteessa etuosto-oikeus puistoksi tai tieksi kaavoitettuihin alueisiin.
SN tietyin lakisääteisin perustein myönnettävä ensinosto- ja lunastusoikeus
TT Group 4 - Legal systems
BT omaisuuden siirto
LE right of pre-emptive purchase (en)
droit de préemption (fr)

Euroopan neuvosto

DEF Euroopan neuvoston toiminnan perustana on Euroopan kulttuuriyleissopimus (1954). Sen tärkeimmät toimielimet ovat ministerikomitea ja parlamentaarinen yleiskokous, joka kokoontui ensimmäisen kerran neuvoston perustamisvuonna 1949. Jäsenmaiden parlamentaarikoista koostuva yleiskokous tekee aloitteita ja antaa suosituksia, joiden pohjalta päätökset tehdään ministerikomiteassa. Suomesta tuli Euroopan neuvoston täysjäsen vuonna 1989.
SN Euroopan vanhin ja laajin poliittinen yhteistyöjärjestö, jonka keskeisimpiä toimialoja ovat ihmisoikeuskysymykset, oikeudellinen yhteistyö, opetus-, sivistys- ja kulttuuriyhteistyö, sosiaali- ja terveyskysymykset sekä ympäristöyhteistyö
TT Group 1 - Agents
BT eurooppalaiset instituutiot
NT ministerikomitea
kulttuuriperinnön ja maiseman johtokomitea
LE Council of Europe (en)
Conseil de l'Europe (fr)

Euroopan rakennusperintöpäivät

SN Euroopan neuvoston ja Euroopan komission aloitteesta 1991 alkaen vuosittain vietettävät päivät, joiden aikana järjestetään tapahtumia rakennetun kulttuuriympäristön tuntemuksen ja arvostuksen lisäämiseksi

TT Group 7 - Access and Interpretation
BT avaaminen yleisölle
LE european heritage days (en)
Journées Européennes du Patrimoine (fr)

Euroopan unioni

DEF Perussopimuksia ovat mm. Rooman sopimukset vuodelta 1957, Maastrichtin sopimus vuodelta 1992 ja Lissabonin sopimus vuodelta 2009. Suomi liittyi EU:n jäseneksi vuonna 1995. Euroopan unionin muodostavat tällä hetkellä yhteensä 27 jäsenvaltiota.
SN eurooppalaisten demokraattisten valtioiden muodostama taloudellinen ja poliittinen liitto, jonka toimintaa ja oikeusjärjestystä sääntelevät jäsenvaltioiden yhdessä laatimat perussopimukset
TT Group 1 - Agents
BT eurooppalaiset instituutiot
LE European Union (en)
Union européenne (fr)

Euroopan unionin hallinto

DEF Lissabonin sopimuksen (2009) tultua voimaan Euroopan unionilla on seitsemän toimielintä, joilla on kullakin omat tehtävänsä unionin hallinnossa. Toimielimet ovat Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto, Euroopan unionin neuvosto, Euroopan komissio, Euroopan unionin tuomioistuin, Euroopan keskuspankki ja tilintarkastustuomioistuin. Muita elimiä ovat talous- ja sosiaalikomitea, alueiden komitea, Euroopan investointipankki, Euroopan oikeusasiamies, Euroopan tietosuojavaltuutettu sekä lukuisat erillisvirastot.
SN Euroopan unionin toimielinten muodostama kokonaisuus, joka hoitaa jäsenvaltioiden taloudellista ja poliittista yhteistyötä
TT Group 1 - Agents
BT hallinto
LE european administration (en)
administration européenne (fr)

Euroopan yhteisön lainsäädäntö

DEF EU-oikeudella on pääsääntöisesti etusija kansalliseen lainsäädäntöön nähden. Se voi myös vaikuttaa kansallisen lainsäädännön tulkintaan ja soveltamiseen. Jäsenvaltioiden on noudatettava EU:ssa tehtävää säännöstöä eli EU:n lainsäädäntöä ja toimeenpantava se kansallisella tasolla.
SN Euroopan unionin toimivaltansa puitteissa antamat asetukset, direktiivit, päätökset tai muut säädökset
TT Group 4 - Legal systems
BT oikeuslähteet
NT päätökset
direktiivit
asetukset
suositukset
LE European legal instruments (en)
instruments légaux communautaires (fr)

eurooppalainen yhteistyö

SN Euroopan valtioita edustavien julkisten tai yksityisten tahojen yhteinen toiminta sovittun päämäärän saavuttamiseksi
TT Group 9 - Broad concepts
BT yhteistyö
LE european co-operation (en)
coopération européenne (fr)

eurooppalaiset instituutiot

SN Euroopan alueella toimivat oikeussäännöksiin perustuvat järjestelmät, laitokset, valtioliitot, järjestöt ja toimielimet
TT Group 1 - Agents
BT kansainväliset järjestöt
NT Euroopan unioni
Euroopan neuvosto

LE european institutions (en)
institutions européennes (fr)

fasadismi

SN julkisivuarkkitehtuurin säilyttäminen uudisrakentamisen yhteydessä
TT Group 5 - Interventions
BT rakennuksiin kohdistuvat toimenpiteet
LE facadism (en)
façadisme (fr)

folkloristinen intressi

SN kohteen tunnistettu kansanperinteeseen liittyvä merkitys
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriperintöintressi
LE folklore interest (en)
intérêt folklorique (fr)

haaksirikkoapaikat

SN laivan uppoamis- tai haaksirikkoutumisaikat
TT Group 2 - Heritage Category
BT arkeologiset kohteet
LE wreck sites (en)
sites d'épave (fr)

hallinnolliset seuraamukset

DEF Suomessa hallinnollisia seuraamuksia ovat esimerkiksi rangaistus- ja seuraamusmaksut sekä rangaistusluonteinen maksunkorotus.
SN hallinnollisessa järjestyksessä määrättävät rangaistusluonteiset seuraamukset virheellisestä tai lainvastaisesta menettelystä
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelumääräykset
LE administrative sanctions (en)
sanctions administratives (fr)

hallinto

SN valtion ja muiden viranomaisten toimielimet ja toimijat
TT Group 1 - Agents
NT toimivaltaiset viranomaiset
viranomaiset
Euroopan unionin hallinto
valtionhallinto
LE administration (en)
administration (fr)

hankeavustukset

SN määrätarkoituksiin tai tehtäviin osoitetut rahasummat
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT avustukset
LE project grants (en)
crédits de réalisation (CH)|crédits de travaux (fr)

hankinnat

SN tavaroiden tai urakoiden hankkimistehtävät, hankintasopimukset, -kaupat, toimitukset
TT Group 4 - Legal systems
BT omaisuudensiirto
LE acquisitions (en)
achats (fr)

harjoittelu

SN koulutukseen liittyvä käytännön työn opettelu
TT Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT koulutustyyppit
LE apprenticeship (en)
apprentissage (fr)

hätäkorjaustyöt

SN rakennuksen turvaamiseksi, ihmisille aiheutuvan vaaran estämiseksi tai tuhotöiden korjaamiseksi nopeasti tehtävät työt

TT Group 5 - Interventions
BT rakennustyöt
LE emergency repairs (en)
travaux d'urgence (fr)

henkinen omaisuus

DEF Esimerkkejä henkisestä omaisuudesta ovat kirjalliset, taiteelliset ja tieteelliset teokset, esitykset, äänitteet, radiolähetykset, keksinnöt, tieteelliset löydöt, hyödyllisyysmallit, tavaramerkit, kaupalliset nimet ja alkuperää osoittavat merkinnät. Maailman henkisen omaisuuden järjestö WIPO (World Intellectual Property Organisation) on Yhdistyneiden kansakuntien erityisjärjestö, johon kuuluu tällä hetkellä 183 jäsenvaltiota. WIPO hallinnoi 23 erillistä alan unionia. Suomi ratifioi WIPO:n perustavan yleissopimuksen vuonna 1970.
SN luomistyön tuotteet teollisuuden, tieteen, kirjallisuuden ja taiteen aloilla; teokset joihin kohdistuu aineetonta omistusta ja oikeuksia
TT Group 4 - Legal systems
BT lait
NT immateriaalioikeudet
LE intellectual property (en)
propriété intellectuelle (fr)

henkinen perintö

SN ihmisen älyn ja hengen tuottamat kulttuuriset, taiteelliset ja tieteelliset tuotokset kuten musiikki ja kirjallisuus
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE intellectual heritage (en)
patrimoine intellectuel (fr)
intangible heritage (en)
patrimoine immatériel (fr)

hiljainen suojelu

DEF Hiljaista suojelua ovat esim. ympäristön säilyttämiseen tähtäävä kaavoitus tai metsien suojelu antamalla niiden kasvaa ja kehittyä itseksensä.
SN suojelun toteutuminen ilman varsinaista suojelupäätöstä tai viranomaisten toimintaa
TT Group 4 - Legal systems
BT suojeluluokat
LE implicit protection (en)
protection implicite (fr)

historia

SN menneisyys ja sitä tutkiva tiede
TT Group 9 - Broad concepts
BT kestävä kehitys

historiallinen intressi

SN kohteen tunnistettu historiallinen merkitys
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriperintöintressi
LE historic interest (en)
intérêt historique (fr)

historiallinen kulttuuriperintö

SN historiaan liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE historic heritage (en)
patrimoine historique (fr)

historialliset alueet

DEF Historiallisilla alueilla voi olla esimerkiksi asumiseen tai elinkeinoon liittyviä merkkejä. Alueen ominaispiirteet voivat kertoa jonkin teeman tai aikakauden historiasta. Termi "kulttuuriympäristö" on Suomessa vakiintunut yleisemmässä merkityksessä hallinnon käyttöön.
SN alueet, joilla on historiallista arvoa ja merkitystä

TT Group 2 - Heritage Category
BT alueet
LE zones d'intérêt historique (fr)
historic areas (en)

historialliset asuinpaikat

SN historiallisten kylien tai asutuksen alueet
TT Group 2 - Heritage Category
BT arkeologiset kohteet
LE historic settlements (en)
sites d'établissement (CH)|sites de peuplement (FR)
(fr)

historialliset jäännökset

SN menneisyydestä säilyneet materiaaliset jäännökset
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltava kulttuuriomaisuus
NT muinaisjäännökset

historialliset keskustat

DEF Suomessa säilyneitä historiallisia keskustoja ovat esimerkiksi Vanha Rauma sekä Senaatintorin ympäristö Helsingissä.
SN kaupunkien säilyneet historialliset ydinalueet
TT Group 2 - Heritage Category
BT historialliset kohteet ja muistomerkit
LE historic centres (en)
centres historiques (CH)|centres villes historiques (FR)
(fr)

historialliset kohteet ja muistomerkit

SN kohteet ja alueet, joilla on erityistä merkitystä historiansa, arkkitehtonisen arvonsa, laatunsa tai muun poikkeuksellisuutensa vuoksi
TT Group 2 - Heritage Category
BT alueet
NT taistelupaikat
historialliset keskustat
historialliset puistot ja puutarhat
LE historic sites and monuments (en)
ensembles historiques (fr)

historialliset muistomerkit

SN menneisyydestä säilyneet rakennukset, rakennelmat ja merkityt paikat, joilla on erityistä merkitystä historiansa, identiteetti- ja symboliarvonsa, laatunsa tai muun poikkeuksellisuutensa vuoksi
TT Group 2 - Heritage Category
BT muistomerkit
LE historic monuments (en)
monuments historiques (fr)

historialliset näytökset

SN historiallisten tapahtumien tai toiminnan esittäminen draaman keinoin
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT kulttuuritapahtumat
LE re-enactments (en)
reconstitutions historiques (fr)

historialliset puistot ja puutarhat

SN puutarhakulttuurin ja -arkkitehtuurin luomukset, joilla on yleistä historiallista ja puutarhataiteellista merkitystä
TT Group 2 - Heritage Category
BT historialliset kohteet ja muistomerkit
LE historic gardens (en)
jardins historiques (fr)

historiantutkijat

SN ylemmän korkeakoulututkimuksen suorittaneet historian tutkimuksen asiantuntijat
TT Group 1 - Agents
BT arkkitehdit
LE historians (en)

historiens (fr)

hylätyt rakennukset

SN käytöstä pois jääneet, autiot rakennukset
TT Group 2 - Heritage Category
BT rakennukset
LE disused buildings (en)
bâtiments désaffectés (CH)|édifices désaffectés (fr)

iänmääritys

SN materiaalin, esineen tai kohteen absoluuttinen tai suhteellinen ajoittaminen luonnontieteellisten tai historian tutkimuksen menetelmien tai typologisen tutkimuksen avulla
TT Group 5 - Interventions
BT tekninen apu
LE dating (en)
datation des biens (fr)

ICCROM

DEF ICCROM on perustettu vuonna 1959, ja siihen kuuluu tällä hetkellä 129 jäsenvaltiota. ICCROM tarjoaa kulttuuriperintöön liittyvää koulutusta, seminaareja ja kirjastopalveluita sekä ylläpitää asiantuntijaverkostoja ja tutkimushankkeita.
SN UNESCO:n perustama, hallitusten välinen (IGO) kulttuuriperinnön suojelua, restaurointia ja konservointia edistävä koulutus- ja tutkimuskeskus
TT Group 1 - Agents
BT kansainväliset järjestöt
LE ICCROM (en)
ICCROM (fr)

ICOMOS

DEF ICOMOS on perustettu vuonna 1965. ICOMOS toimii yhdysiteenä alan asiantuntijoiden, hallintoviranomaisten sekä tutkimus- ja opetuslaitosten välillä. Järjestöä kuullaan asiantuntijana maailmanperintösopimuksen täytäntöönpanoa koskevilla asioilla, kuten jäsenmaiden nimetessä uusia kohteita maailmanperintöluetteloon (World Heritage List) ja arvioidessa jo nimettyjen kohteiden suojelua. ICOMOS on myös yksi Roomassa sijaitsevan kansainvälisen rakennussuojelualan koulutuskeskuksen ICCROM:n taustaorganisaatioista.
SN maailmanlaajuinen Venetsian julistuksen (1964) pohjalta perustettu hallituksista riippumaton asiantuntijajärjestö, joka edistää historiallisten rakennusten ja alueiden suojelua, tutkimusta ja restaurointia
TT Group 1 - Agents
BT kansainväliset järjestöt
LE ICOMOS (en)
ICOMOS (fr)

immateriaalioikeudet

DEF Immateriaalioikeuksien tärkeimmät osa-alueet ovat tekijänoikeudet ja teollisoikeudet. Suomessa tekijänoikeuksia hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö ja teollisoikeuksia patentti- ja rekisterihallitus.
SN henkistä omaisuutta koskevien moraalisten ja taloudellisten oikeuksien muodostama kokonaisuus
TT Group 4 - Legal systems
BT henkinen omaisuus
LE intellectual property rights (en)
droits de la propriété intellectuelle (fr)
droits de la propriété intellectuelle (fr)

integroitu kulttuuriperinnön suojelu

SN säilymisen turvaaminen käyttämällä kulttuuriperintöä niin, että se hyödyttää yhteiskuntaa ja sulautuu osaksi sen arkea
TT Group 5 - Interventions
BT vaaliminen
LE integrated heritage conservation (en)

conservation intégrée du patrimoine (fr)

inventoinnit

- SN** järjestelmällinen tiedonhankinta määritellyn kohdejoukon historiasta, nykytilasta ja tunnusomaisista piirteistä
- TT** Group 3 - Documentation systems
- NT** paikkatietoaineistot
valtakunnalliset inventoinnit
alueelliset inventoinnit
temaattiset inventoinnit
topografiset inventoinnit
inventointiohjelma
- LE** inventories (en)
inventaires (fr)

inventointiohjelma

- SN** vuosittainen tai pitkäaikaisempi suunnitelma inventointien toteuttamiseksi
- TT** Group 3 - Documentation systems
- BT** inventoinnit
- LE** inventory programme (en)
programme d'inventorisation (CH)|programmation de l'inventaire (fr)

inventointiraportit

- SN** kulttuuriperintökohteiden ja niiden ympäristöjen tilaa ja ominaisuuksia kuvaavat selvitykset kartta- ja kuva-aineistoineen
- TT** Group 3 - Documentation systems
- BT** dokumentointi
- LE** survey files (en)
dossiers de classement (BE)|dossiers de recensement (fr)

irtaimen kulttuuriperinnön suojelu

- SN** kulttuuriesineiden säilymisen turvaaminen muinaismuistolain sekä kulttuuriesineiden maastavientiä koskevien kansainvälisten säästöjen nojalla
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** kiinteiden kohteiden suojelu
- NT** vientikiellot
vientiluvat
tilapäinen vienti
- LE** protection of movable objects (en)
protection des biens mobiliers (fr)

irtaimet esineet

- SN** siirrettävät, liikuteltavat aineelliset kappaleet
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** suojeltava kulttuuriomaisuus
- NT** suojeltavat esineet
taideteokset
arkeologiset aineistot
- LE** movable objects (en)
objets mobiliers (fr)

irtain julkinen omaisuus

- SN** julkisyhteisön hallussa oleva irtain omaisuus
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** julkinen omaisuus
- NT** julkiset kokoelmat
kansallinen kulttuuriperintö
- LE** movable public domain (en)
domaine public mobilier (fr)

irtain kulttuuriperintö

- SN** esineet ja muu liikuteltava kulttuuriperintö
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** kulttuuri- ja luonnonperintö
- LE** movable heritage (en)
patrimoine mobilier (fr)

itsehallinnolliset yhteisöt

DEF Suomessa itsehallinnollisia yhteisöjä ovat kunnat, joilla on vaaleilla valitut kunnan- ja kaupunginvaltuustot, sekä Ahvenanmaa, jolla on erityisasema ja laaja itsehallinto.

SN lainsäädäntöön perustuvalla oikeudella asioistaan päättävät ja itseään hallinnoivat yhteisöt

TT Group 1 - Agents

BT kunta- ja maakuntahallinto

LE autonomous communities (en)
communautés autonomes (fr)

IUCN

SN kansainvälinen kansalaisjärjestöjen ja valtiojäsenen muodostama liitto, joka edistää luonnonsuojelua ja luonnonvarojen ekologisesti kestäväää käyttöä sekä toimii asiantuntijana maailmanperintöasioissa

TT Group 1 - Agents

BT kansainväliset järjestöt

LE IUCN (en)
IUCN (fr)

järjestöt

SN henkilöiden tai yhteisöjen määrätarkoitusta varten perustamat yhteenliittymät, organisaatiot

TT Group 1 - Agents

BT organisaatiot

NT kulttuuriperintöä vaalivat järjestöt

LE associations (fr)
charities (en)

julkaisut

DEF Esimerkkejä julkaisuista ovat kirjat, lehdet ja verkkosivut. Suomessa opetus- ja kulttuuriministeriö on koonnut koko korkeakoulukentän julkaisu toiminnan kattavan julkaisutyypilluokittelun vuonna 2010 ilmestyneeseen käsikirjaan (http://www.kirjasto.oulu.fi/assets/files/julkaisu toiminta/OY %20tutkii/Kasikirja_julkluok_2010_fi.pdf).

SN tutkimustiedon välitykseen tarkoitetut painetut tai sähköiset esitys muodot ja -välineet

TT Group 7 - Access and Interpretation

BT tieteellinen julkaisu toiminta

NT yleistajuiset julkaisut
tieteelliset julkaisut

LE publications (en)
publications (fr)

julkinen nähtävilläolo

DEF Suomen maankäyttö- ja rakennuslain mukaan nähtävälle asettamisesta on myös tiedotettava kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Kaavan valmistelun aikana kaava asetetaan nähtävälle sekä luonnosvaiheessa, jolloin siitä voi esittää mielipiteensä, että ehdotusvaiheessa, jolloin siitä voi esittää muistutuksen. Termillä julkinen nähtävilläolo tarkoitetaan erityisesti ehdotusvaiheen lakisääteistä nähtävilläoloa, johon liittyy nähtävilläoloaika.

SN kaavaehdotuksen saattaminen avoimesti ja yleisesti saataville ja kenen tahansa katsottavaksi, jotta kansalaiset voivat ilmaista mielipiteensä ja esittää muistutuksensa asiassa

TT Group 4 - Legal systems

BT suunnittelun ohjaus

LE public consultations (en)
enquêtes publiques (fr)

julkinen nähtävilläoloaika

DEF Kaavan merkityksen mukaan nähtävilläoloaika on joko 14 tai 30 vuorokautta.

SN lakisääteinen ajanjakso, jonka aikana kaavaehdotuksen tulee olla avoimesti ja yleisesti kenen tahansa saatavilla

TT Group 4 - Legal systems

BT suunnittelun ohjaus

LE public consultation period (en)

période d'enquête publique (FR)|période de mise à l'enquête (CH)|période de consultation publique (FR) (fr)

julkinen omaisuus

SN julkisyhteisön hallussa oleva omaisuus
TT Group 4 - Legal systems
BT omaisuus
NT irtain julkinen omaisuus
yleinen merialue
valtion omaisuus
kruunun omaisuus
LE public property (en)
propriété publique (fr)

julkinen rahoitus

SN julkisen tahon tiettyyn tarkoitukseen myöntämä raha
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT rahoitus
NT subventio
julkiset menot
valtionapu
LE public funding (en)
financement public (fr)

julkisen omaisuuden omistajat

SN omistusoikeuden julkiseen omaisuuteen omaavat
juridiset henkilöt
TT Group 1 - Agents
BT omistajat
LE public property owners (en)
propriétaires publics (fr)

julkiset kokoelmat

SN julkisyhteisön hallussa olevat kokoelmat
kulttuuriobjekteja
TT Group 4 - Legal systems
BT irtain julkinen omaisuus
LE public collections (en)
collections publiques (fr)

julkiset menot

SN valtion ja kuntien kustantamien palveluiden rahoitus
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT julkinen rahoitus
LE public expenditure (en)
budget public (fr)

julkiset rakennukset

SN julkisyhteisön toteuttamat yleishyödylliset rakennukset
tai rakennelmat mm. hallintoa, opetusta, tiedettä tai kulttuuria varten
TT Group 9 - Broad concepts
BT yleiskäsitteet
LE public works (en)
travaux publics (fr)

julkisten hankintojen sääntely

DEF Suomessa näihin oikeussäädöksiin kuuluu hankintalaki. EU:n komissio valmisteli julkisia hankintoja koskevan hankintadirektiivin vuonna 2004. Suomessa hankintadirektiivin mukainen hankintalaki (30.3.2007/348) tuli voimaan 2007.
SN julkisorganisaatioiden oman organisaationsa ulkopuolelta tekemiä hankintoja koskevat oikeussäädökset
TT Group 4 - Legal systems
BT kauppaoikeus
LE public works contract regulations (en)
code des marchés publics (fr)

julkisyhteisöt

SN julkista valtaa käyttävät erillisoikeudelliset valtion laitokset tai muut julkisoikeudelliset oikeushenkilöt, joiden toimintaa säännellään lailla tai asetuksella

TT Group 1 - Agents
BT organisaatiot
LE public bodies (en)
organismes publics (fr)

kaavamääräykset

DEF Suomessa kaavaan voidaan liittää erityisiä suojelumerkintöjä määräyksineen, jotka suojelevat rakennuksia rakennussuojelulain tapaan. Osa kaavamerkinnöistä tai -määräyksistä voi olla ohjeellisia. Ohjeellisesta määräyksestä voidaan poiketa ilman kaavamuutosta tai poikkeamislupaa. Yleiskaavoissa ei välttämättä tarvitse olla lainkaan sitovia määräyksiä, jolloin koko kaava on ohjeellinen.
SN kaavamerkintää tarkentavat tekstit, jotka ohjaavat kaava-alueen rakentamista ja käyttöä
TT Group 4 - Legal systems
BT kaupunkisuunnittelu
LE plans de protection (CH)|plans de sauvegarde et de mise en valeur (fr)
notified plans (en)
conservation area statements (en)

kaavasuoja

SN kuntien asemakaavojen avulla toteuttama suojeleminen
TT Group 4 - Legal systems
BT suojeluluokat
LE local protection (en)
protection locale (fr)

kaavoituslainsäädäntö

SN maankäyttöä ja rakentamista koskevat oikeussäädännökset
TT Group 4 - Legal systems
BT lait
LE planning laws (en)
règlements d'urbanisme (CH)|Code bruxellois de l'aménagement du territoire (BE)|code de l'urbanisme (FR)|Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme, du patrimoine et de l'énergie (BE) (fr)

kaavoitusviranomaiset

SN valtakunnallisella, maakunnallisella ja kunnallisella tasolla maankäyttöä ja kaavoitusta suunnittelevat ja ohjaavat toimielimet
TT Group 1 - Agents
BT valtionhallinto
LE planning authorities (en)
town planning services (en)
services de l'urbanisme (fr)

kajoamattomat menetelmät

DEF Kajoamattomia menetelmiä ovat esimerkiksi valokuvaus ja mittausdokumentointi.
SN tutkimusmenetelmät, jotka eivät vaurioita kohteita
TT Group 5 - Interventions
BT töiden valvonta
LE non destructive techniques (en)
techniques non-destructives (fr)

kalliotaide

DEF Suppeammassa merkityksessä kalliotaitteeksi käsitetään vain esihistoriallisella ajalla tehdyt kalliomaalaukset ja -piirroukset.
SN maalatut, kaiverretut ja hakatut kuvat maakivissä, kalliopinnoissa ja luolissa
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE parietal heritage (en)
patrimoine rupestre (CH)|patrimoine pariétal (fr)

kalusteet

SN kiinteistöjen ja rakennusten irtaimiksi tulkittu sisustus ja varusteet
TT Group 2 - Heritage Category

BT kiinteät kohteet
LE fittings (en)
immeubles par destination (fr)

kansainvälinen yhteistyö

SN eri maita ja valtioita edustavien julkisten tai yksityisten tahojen yhteinen toiminta sovittun päämäärän saavuttamiseksi
TT Group 9 - Broad concepts
BT yhteistyö
LE international co-operation (en)
coopération internationale (fr)

kansainväliset järjestöt

SN kansainvälisen oikeuden tunnustamat organisaatiot, joissa on jäseniä useammasta valtiosta
TT Group 1 - Agents
BT organisaatiot
NT UNESCO
ICOMOS
ICCROM
IUCN
eurooppalaiset instituutiot
LE international organizations (en)
organisations internationales (fr)

kansainväliset oikeuslähteet

SN kahden tai useamman valtion kesken muodostetut lainsäädännöt, lain tulkintaperustelut, arvot ja arvostukset, joista oikeus muodostuu
TT Group 4 - Legal systems
BT oikeuslähteet
NT peruskirjat
sopimukset
päätöslauseimat
valtiosopimukset
LE international legal instruments (en)
instruments légaux internationaux (fr)

kansalaisjärjestöt

SN yhteiskunnallista, yleissivistävää tai harrastuspohjaista toimintaa harjoittavat, useimmiten voittoa tavoittelemattomat yksityisten ihmisten yhteenliittymät
TT Group 1 - Agents
BT organisaatiot
LE non government organizations (en)
organisations non gouvernementales (fr)

kansallinen kulttuuriperintö

DEF Suomessa ei käytetä termiä "taideperintö".
SN kansallisesti merkittävä kulttuuriperintö, johon kuuluu myös taide
TT Group 4 - Legal systems
BT irtain julkinen omaisuus
LE national artistic heritage (en)
patrimoine artistique national (fr)

kansalliset järjestöt

SN valtion sisällä toimivat yhteenliittymät ja organisaatiot
TT Group 1 - Agents
BT organisaatiot
LE national organizations (en)
organisations nationales (fr)

kansalliset oikeuslähteet

SN valtioiden sisäiset lainsäädännöt, lain tulkintaperustelut, arvot ja arvostukset, joista oikeus muodostuu
TT Group 4 - Legal systems
BT oikeuslähteet
NT asetukset
kansalliset säädökset
lait
<standards>
LE national legal instruments (en)
instruments légaux nationaux (fr)

kansalliset säädökset

DEF Jos kansallinen säädös on ristiriidassa ylikansallisen säännöksen kanssa, kansallinen säädös on sivuutettava. Tällaisia ylikansallisia säännöksiä voivat olla Suomea sitovat EU-säännökset tai Suomessa lailla voimaan saatetut kansainväliset sopimukset.
SN valtioiden sisällä julkista valtaa käyttävien toimielinten antamat velvoittavat tahdonilmaukset; Suomessa laki, asetus, määräys ja valtioneuvoston tai ministeriön päätös
TT Group 4 - Legal systems
BT kansalliset oikeuslähteet
LE national regulations (en)
règlements nationaux (fr)

kansallispuistot

SN valtioneuvoston päätöksellä perustetut, valtion omistamat, tietyin rajoituksin yleisölle avoimet luonnonsuojelualueet
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat alueet
LE national parks (en)
parcs nationaux (CH)|parcs naturels nationaux (FR) (fr)

käsityöläiset

SN käsityötä ammatikseen harjoittavat henkilöt
TT Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT ammatit
LE craftsmen (en)
artisans (fr)

käsityötaidot

DEF Käsityötaidoiksi mielletään esimerkiksi puusta, lasista, keramiikasta, tekstiileistä, nahasta ja jalometalleista valmistettävien käyttö- ja koriste-esineiden valmistamiseen liittyvät kyvyt ja osaaminen.
SN käsityöläisten kyvyt ja osaaminen
TT Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT perinteiset käsityötaidot
LE craft skills (en)
métiers d'art (fr)

kasvitieteellinen intressi

SN kohteen tunnistettu kasvitieteellinen merkitys
TT Group 2 - Heritage Category
BT ekologinen intressi
LE botanical interest (en)
intérêt botanique (fr)

kauppaoikeus

DEF Kauppaoikeus on siviilioikeuden ala, jonka keskeisimpiä alueita ovat yhteisöoikeus, kuluttajaoikeus, kansainvälistä kaupankäyntiä koskevat säännöt (UNIDROIT, CISG) sekä markkinaoikeus. Nykyisin kauppaoikeuteen luetaan vakiintuneesti myös aineettomia oikeuksia käsittelevä immateriaalioikeus.
SN liiketoimintaa ja kaupankäyntiä koskevat oikeussäännökset
TT Group 4 - Legal systems
BT lait
NT julkisten hankintojen sääntely
LE code of commerce (en)
code du commerce|code des obligations (CH) (fr)
code du commerce (fr)
code des obligations (fr)

kaupunkialueen elvyttäminen

DEF Kaupunkialueen elvyttämisen yhteydessä kiinnitetään huomiota rakennetun ympäristön ja infrastruktuurin laadun lisäksi sosiaaliseen hyvinvointiin ja taloudelliseen kehitykseen sekä paikallisen kulttuurin ja kulttuuriperinnön ominaispiirteisiin.
SN kokonaisvaltainen lähestymistapa taantuneen kaupunkialueen elinvoiman palauttamiseksi

TT Group 5 - Interventions
BT kaupunkirakenteeseen kohdistuvat toimenpiteet
LE urban regeneration (en)
revitalisation urbaine (fr)

kaupunkiarkeologia

SN kaupunkialueiden kulttuurikerrosten ja maanalaisten rakenteiden tutkimus arkeologisin menetelmin
TT Group 9 - Broad concepts
BT arkeologia
LE urban archaeology (en)
archéologie urbaine (fr)

kaupunkiperintö

SN kaupunkien historiaan liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE urban heritage (en)
patrimoine urbain (fr)

kaupunkirakenteen uudistaminen

SN vanhojen rakennusten tai alueiden korvaaminen uusilla
TT Group 5 - Interventions
BT kaupunkirakenteeseen kohdistuvat toimenpiteet
LE urban renewal (en)
reconstruction urbaine (fr)

kaupunkirakenteeseen kohdistuvat toimenpiteet

SN välittömät tai välilliset teot tai määrätehtävien suoritus, jotka vaikuttavat kaupungin tai kaupunginosan ilmiasuun
TT Group 5 - Interventions
BT arkkitehtuuritutkimus
NT kaupunkisuunnitteluprojektit kaupunkialueen elvyttäminen kaupunkirakenteen uudistaminen korttelisaneeraus
LE urban interventions (en)
interventions sur la ville (fr)

kaupunkisuunnittelijat

DEF Suomessa kaupunkisuunnittelijoiksi mielletään pääasiassa asemakaava-, yleiskaava- ja maakunta-arkkitehdit. Kaavojen laatimiseen osallistuu useiden alojen, mm. yhteiskuntatieteen, luonnontieteen ja maantieteen, asiantuntijoita.
SN kaupunkien maankäyttöä ja rakentamista suunnittelevat asiantuntijat
TT Group 1 - Agents
BT Organisaatiot ja ammatillaiset
LE town planners (en)
urbanistes (CH)|architectes urbanistes (fr)

kaupunkisuunnittelu

DEF Kaupunkisuunnittelu toteutetaan Suomessa useimmiten asemakaavoituksella.
SN kaupunkialueiden maankäytön, toimintojen sijoittumisen ja liikenteen suunnitteleminen
TT Group 4 - Legal systems
BT aluesuunnittelu
NT kulttuuriperintöä koskevat lausunnot maankäyttösuunnitelmat kaavamääräykset
LE town planning (en)
urbanisme (fr)

kaupunkisuunnitteluprojektit

SN kaupungin tai kaupunginosan maankäytön ja rakentamisen kehittämistä koskevat hankkeet
TT Group 5 - Interventions
BT kaupunkirakenteeseen kohdistuvat toimenpiteet
LE urban development projects (en)
projets d'aménagement urbain (fr)

kaupunkisuunnitteluviranomaiset

SN kaupunki- ja seutusuunnittelusta, kaavoituksesta ja muusta maankäytön suunnittelusta sekä kaupunkitilan ja kaupunkikuvan kehittämisestä vastaavat toimielimet
TT Group 1 - Agents
BT valtionhallinto
LE planning authorities (en)
town planning services (en)
services de l'urbanisme (fr)

kaupunkiympäristöt

DEF Tyypillisiä kaupunkiympäristöjä ovat taajamat.
SN kaupunkimaiset ympäristöt, joita luonnehtivat yleensä tiivis rakentaminen ja väyläverkoston keskittymät
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriympäristöt
LE townscapes (en)
paysages urbains (fr)

kävijämäärät

SN yleisökäyntien lukumäärät
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT käynnit
LE visitor numbers (en)
fréquentation (fr)

käynnit

SN yleisön mahdollisuus tutustua kulttuuriperintöön aidossa ympäristössä joko itsenäisesti tai opastettuna
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT avaaminen yleisölle
NT kävijämäärät
LE visits (en)
visites (fr)

käyntirajoitus

SN rajoitus, jolla säädellään kävijöiden määrää kulttuuriperintökohteessa kohteen materiaalsen säilymisen turvaamiseksi
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT saavutettavuus ja viestintä
LE access regime (en)
régimes d'accès (fr)

käyttöoikeuden haltijat

SN kulttuuriomaisuuden käyttöön oikeutetut luonnolliset ja juridiset henkilöt
TT Group 1 - Agents
BT Organisaatiot ja ammatillaiset
LE usufructuaries (en)
usufruitiers (fr)

käyttöoikeus

DEF Käyttöoikeudet jaetaan kahteen ryhmään, joista toisessa käyttöoikeuteen sisältyy valta hallita esinettä (esimerkiksi vuokraoikeus irtaimeen esineeseen, huoneenvuokraoikeus ja maanvuokraoikeus) ja toisessa käyttöoikeuteen ei sisälly tällaista valtaa (esimerkiksi rasiteoikeus). Englanninkielistä termiä "usufruct" vastaa suomessa termi "käyttöoikeus".
SN sopimuksella, testamentilla tai viranomaisen päätöksellä annettu laajahko käyttöoikeus toisen omistamaan irtaimeen tai kiinteään esineeseen
TT Group 4 - Legal systems
BT omaisuuden käyttö
LE usufruct (FR) (fr)
usufruct (en)

käyttötarkoituksen muutos

SN uuden käyttötarkoituksen antaminen vanhalle rakennukselle
TT Group 5 - Interventions
BT arkkitehtuuritutkimus
LE change of use (en)
changement d'affectation (CH)|réutilisation (fr)

keskushallinto

SN	keskusvallan toimielimet, kuten ministeriöt ja keskusvirastot
TT	Group 1 - Agents
BT	valtionhallinto
NT	>governmental agency> (from en) >governmental agency> (from en)
LE	central government (en) administration centrale (fr)

kestävä kehitys

SN	nyky-yhteiskunnan tarpeiden tyydyttäminen tavalla, joka säästää luonnonvaroja ja ympäristöä tuleville sukupolville
TT	Group 9 - Broad concepts
BT	yleiskäsitteet
NT	vapaaehtoistyö historia taidehistoria
LE	sustainable development (en) développement durable (fr)

kestävä matkailu

DEF	nyky-yhteiskunnan tarpeita tyydyttävä matkailu, joka säästää luonnonvaroja ja ympäristöä tuleville sukupolville
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	saavutettavuus ja viestintä
LE	tourisme durable (fr) sustainable tourism (en)

kiinteät kohteet

DEF	Termillä erotetaan liikuteltavat esineet paikallaan pysyvistä. Rakennuksissa on luonteeltaan kiinteitä osia, joita ei voi liikuttaa, kuten rakenteet, ja sisustusta, joka on tarkoituksensa vuoksi kiinteää.
SN	kohteet, jotka eivät ole liikuteltavissa, kuten maisema tai rakennukset ja niiden kiinteäksi tulkittu sisustus
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	suojeltava kulttuuriomaisuus
NT	kalusteet kiintokalusteet rakennukset muistomerkit
LE	immovable objects (en) biens immobiliers (fr)

kiinteiden kohteiden suojelu

SN	rakennusten ja kiinteiden muinaisjäännettöjen suojelu maankäyttö- ja rakennuslain, rakennusperintölain, kirkkolain, ortodoksisen kirkkolain ja muinaismuistolain nojalla
TT	Group 4 - Legal systems
BT	suojelu
NT	irtaimen kulttuuriperinnön suojelu
LE	protection of immovable objects (en) protection de biens immobiliers (fr)

kiinteistökartat

SN	kiinteistöjaotusta, nimistöä, osoitetietoja ja maanomistajuutta kuvaavat kartografiset esitykset
TT	Group 3 - Documentation systems
BT	dokumentointi
LE	cadastral maps (en) plans cadastraux (fr)

kiinteistösijoittajat

SN	kiinteistöjen omistamista ja rakennuttamista liiketoimintanaan harjoittavat luonnolliset tai juridiset henkilöt
TT	Group 1 - Agents
BT	Organisaatiot ja ammatillaiset
LE	developers (en) promoteurs immobiliers (fr)

kiintokalusteet

SN	kiinteistöjen ja rakennusten kiinteäksi tulkittu sisustus ja varusteet
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kiinteät kohteet
LE	fixtures (en) immeubles par nature (fr)

kiireellinen suojelutoimenpide

SN	menettely, jossa alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) antaa vaarantamiskiellon, jos kohteen säilyminen on uhattuna
TT	Group 4 - Legal systems
BT	suojelumenettelyt
LE	classement d'office (fr) spotlisting (en)

kirjastoperintö

SN	kirjastoihin koottu kulttuuriperintö
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	arkistoperintö
LE	library heritage (en) patrimoine des bibliothèques (fr)

kirjastot

DEF	Kirjasto-sanalla voidaan viitata myös tilaan, jossa säilytetään julkaisukokoelmaa.
SN	laitokset tai tilat, joissa on yleiseen käyttöön tarkoitettuja kokoelmia kirjoja, kuva- ja äänitallenteita sekä muita julkaisuja
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	kulttuuripalvelut
LE	libraries (en) bibliothèques (fr)

koekaivaukset

SN	muinaisjäännettöjen tutkiminen kaivauksin vain niiltä osin kuin on tarpeen esimerkiksi kohteen laajuuden, säilyneisyyden ja lisätutkimustarpeen määrittelemiseksi
TT	Group 5 - Interventions
BT	arkeologiset kaivaukset
LE	trial excavations (en) sondages archéologiques (fr)

kohteet

SN	ihmisen ja luonnon yhteisvaikutuksesta muodostuneet alueet, jotka muodostavat tunnistettavia ja erotettavissa olevia kokonaisuuksia
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	alueet
NT	arkeologiset kohteet
LE	sites (en) sites (fr)

kollektiivinen muisti

DEF	Kollektiivinen muisti on alkujaan jungilaisen analyttisen psykologian teorian käsitteistöä. Sveitsiläisen psykiatrin Carl Gustav Jungin (1875-1961) mukaan alitajuntaan eivät kätkeydy ainoastaan ihmisen henkilökohtaiset muistot, vaan se sisältää koko ihmiskunnan kehityksen henkisen perimän.
SN	yhteisön jäsenten jakama käsitys yhteisön historiasta ja kulttuuristen ominaispiirteiden muotoutumisesta
TT	Group 9 - Broad concepts
BT	yleiskäsitteet
LE	collective memory (en) mémoire collective (fr)

konservaattorikoulutus

SN	konservaattorin ammattiin ja tutkintoon tähtäävä oppi ja harjaantuminen
TT	Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT	koulutustyyppit
LE	conservation training (en)

formation des conservateurs (fr)

konservaattorit

- DEF** Konservointi sisältää yleensä seuraavat vaiheet: tutkimus, ennalta ehkäisevä konservointi, konservointitoimenpiteet ja dokumentointi. Restauroija on saman alan ammattinimike, ja sitä käytetään lähinnä käsityöläisistä, usein käytännön työssä harjaantuneista.
- SN** korkeakoulututkinnon (AMK) suorittaneet asiantuntijat, joiden tehtävänä on suojata esineitä ja rakennuksia erilaisilta vaurioittavilta tekijöiltä sekä pysäyttää tai hidastaa niiden jo alkanut vaurioituminen
- TT** Group 1 - Agents
- BT** arkkitehdit
- LE** restorers (en)
restaurateurs (fr)

konservointitekniikat

- SN** rakenteen ja materiaalin tukemiseen ja säilyttämiseen käytetyt menetelmät
- TT** Group 5 - Interventions
- BT** restaurointi
- LE** restoration techniques (en)
techniques de restauration (fr)

kontrolloidut sanastot

- SN** systemaattisesti muodostetut listat termeistä, joiden keskinäinen hierarkia on kuvattu yksiselitteisesti
- TT** Group 3 - Documentation systems
- BT** dokumentointi
- LE** controlled vocabularies (en)
vocabulary normalisés (fr)

koristeet

- SN** koristellut, koristeena toimivat tai toimineet rakennusosat tai niiden muodostamat kokonaisuudet
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** suojeltava kulttuuriomaisuus
- LE** decorative elements (en)
éléments décoratifs (fr)

korjausrakentaminen

- DEF** Suomessa korjausrakentamisella tarkoitetaan kaikkia vanhaan rakennukseen kohdistuvia rakennustoimia.
- SN** rakennuksen korjaaminen ja varustaminen paremmin tarpeita vastaavaksi
- TT** Group 5 - Interventions
- BT** rakennustyöt
- LE** development works (en)
travaux d'aménagement (fr)

korkeakoulutus

- SN** alempaan, ylempään ja jatkotutkintoon tähtäävä oppi yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa
- TT** Group 6 - Professional training, skills and qualifications
- BT** koulutustyyppit
- LE** university education (en)
formations universitaires (fr)

korttelisaneeraus

- SN** kaupunginosan tai korttelin uudisrakentaminen purkaen ja säilyttäen, olemassaolevat rakenteet ja infrastruktuuri huomioon ottaen
- TT** Group 5 - Interventions
- BT** kaupunkirakenteeseen kohdistuvat toimenpiteet
- LE** urban renovation (en)
réhabilitation urbaine (fr)

korvaus

- SN** vastikkeeksi vahingosta, työstä tai muusta sellaisesta annettava rahamäärä tms.
- TT** Group 8 - Economic and financial systems
- BT** talous ja rahoitus
- LE** compensation (en)
compensations financières (fr)

koulutus

- SN** tiedon, taidon ja osaamisen saavuttamiseen, lisäämiseen ja parantamiseen tähtäävä oppi ja harjaantuminen
- TT** Group 6 - Professional training, skills and qualifications
- NT** koulutustyyppit
asiantuntemus
koulutuskeskukset
kurssit
koulutusohjelmat
- LE** training (en)
formation (fr)

koulutuskeskukset

- SN** organisaatiot, jotka tarjoavat opetusta ja kursseja
- TT** Group 6 - Professional training, skills and qualifications
- BT** koulutus
- LE** training centres (en)
centres de formation (fr)

koulutusohjelmat

- SN** oppilaitosten tarjoamat, suunnitelmallisesti jäsennetyt ja erilaisia opiskelumuotoja sisältävät opetusjaksot
- TT** Group 6 - Professional training, skills and qualifications
- BT** koulutus
- LE** training programmes (en)
programmes de formation (fr)

koulutustyyppit

- DEF** Koulutustyyppit poikkeavat toisistaan mm. keston, vaatimus- ja erikoistumistasonsa sekä opetusmuotojensa puolesta.
- SN** oppimis- tai tutkintojärjestelmät tai opetusohjelmat
- TT** Group 6 - Professional training, skills and qualifications
- BT** koulutus
- NT** harjoittelu
konservaattorikoulutus
täydennyskoulutus
erikoistuminen
korkeakoulutus
ammattikoulutus
- LE** types of training (en)
types de formation (fr)

kruunun omaisuus

- DEF** "Kruunu" viittaa historiallisena terminä valtioon varsinkin omaisuuden haltijana ja varallisuus oikeudellisenä toimijana (esim. kruununtila, kruununmakasiini, kruununvouti). Termin merkitys perustuu siihen, että valtion talous on alkujaan samastettu hallitsijan yksityiseen talouteen. Yhdistyneessä kuningaskunnassa "crown" tarkoittaa hallitsijaa henkilökohtaisesti ja "crown property" kuningasperheelle kuuluvaa omaisuutta.
- SN** historiallisen, monarkkisen valtion hallussa oleva omaisuus
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** julkinen omaisuus
- LE** biens de la couronne (fr)
crown property (en)

kulttuuri- ja luonnonperintö

- SN** menneisyydestä säilynyt, ihmisen toiminnan ja luonnonhistoriallisen kehityksen seurauksena syntynyt, yhteinen aineellinen ja aineeton perintö
- TT** Group 2 - Heritage Category
- NT** arkeologinen kulttuuriperintö
rakennettu kulttuuriperintö
rakennusperintö
kulttuuriperintö
arkistoperintö
antropologinen kulttuuriperintö
historiallinen kulttuuriperintö
teollisuusperintö

aineeton kulttuuriperintö
 henkinen perintö
 maisemaperintö
 merellinen perintö
 sotahistoriallinen perintö
 irtain kulttuuriperintö
 luonnonperintö
 kalliotaide
 valokuvaperintö
 suojeltava kulttuuriperintö
 uskonnollinen perintö
 maaseutuperintö
 tieteellinen perintö
 tekninen perintö
 kaupunkiperintö
 vesiväylien perintö
 >geological heritage> (from en)
 >film heritage> (from en)
 >civil engineering heritage> (from en)
 LE heritage (en)
 patrimoine (fr)

kulttuuri-identiteetti

SN etnisen, sosiaalisen, uskonnollisen, poliittisen tai kielellisen ryhmän perinteet, tavat, kokemukset ja kulttuuriset käytännöt sekä niiden ilmaiseminen ja kokeminen osana yksilön olemusta
 TT Group 9 - Broad concepts
 BT yleiskäsitteet
 LE cultural identity (en)
 identité culturelle (fr)

kulttuurien monimuotoisuus

SN erilaisten etnisten, sosiaalisten, uskonnollisten, poliittisten tai kielellisten ryhmien kulttuuristen ominaispiirteiden kirjo
 TT Group 9 - Broad concepts
 BT yleiskäsitteet
 LE cultural diversity (en)
 diversité culturelle (fr)

kulttuurihistoriallisesti arvokkaat esineet

DEF Käsite on osa Ison-Britannian suojeluhierarkiaa (vrt. listed objects). Suomessa kulttuurihistoriallisesti arvokkaat esineet kuuluvat usein museoiden tai muiden laitosten kokoelmiin, ja niiden maastavientiä rajoitetaan lailla.
SN historiallista, taiteellista tai teknistä merkitystä omaavat esineet
 TT Group 2 - Heritage Category
 BT suojeltavat esineet
 LE registered objects (en)
 objets inscrits (fr)

kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakenteet

DEF Käsite on osa Ison-Britannian suojeluhierarkiaa (vrt. listed elements).
SN rakennuksien osat tai elementit, joilla on historiallista, taiteellista, tieteellistä tai teknistä merkitystä
 TT Group 2 - Heritage Category
 BT suojeltavat rakenteet
 LE éléments inscrits (fr)
 registered elements (en)

kulttuurikeskukset

SN laitokset tai tilat, jotka tarjoavat kulttuuripalveluja
 TT Group 7 - Access and Interpretation
 BT kulttuuripalvelut
 LE cultural centres (en)
 centres culturels (fr)

kulttuurilaitokset

SN yksityiset tai julkiset kulttuuria esittävät, tuottavat tai edistävät instituutiot
 TT Group 1 - Agents

BT organisaatiot
 LE cultural institutions (en)
 organismes culturels (fr)

kulttuurimatkailu

SN matkaileminen, jonka tarkoituksena on kulttuurikohteisiin tutustuminen tai kulttuuritapahtumiin osallistuminen
 TT Group 7 - Access and Interpretation
 BT saavutettavuus ja viestintä
 NT matkailun edistäminen
 kulttuurireitit
 matkailuopasteet
 LE cultural tourism (en)
 tourisme culturel (fr)

kulttuurinen intressi

SN kohteen tunnistettu kulttuurinen merkitys
 TT Group 2 - Heritage Category
 BT kulttuuriperintöintressi
 LE cultural interest (en)
 intérêt culturel (fr)

kulttuuriomaisuus

SN historiallisesti, taiteellisesti, tieteellisesti tai tekniikan kannalta arvokas omaisuus
 TT Group 2 - Heritage Category
 NT suojeltava kulttuuriomaisuus
 LE cultural property (en)
 biens culturels (fr)

kulttuuripalvelut

SN kulttuurilaitosten ylläpito sekä kulttuuritapahtumien ja muun kulttuuritoiminnan järjestäminen ja tarjoaminen osana julkisia palveluita
 TT Group 7 - Access and Interpretation
 BT saavutettavuus ja viestintä
 NT kulttuurikeskukset
 opastuskeskukset
 kirjastot
 museot
 opasteet
 LE cultural facilities (en)
 équipements culturels (fr)

kulttuuriperinnön arvostuksen edistäminen

SN viestintä, joka välittää tietoa kulttuuriperinnön arvosta ja merkityksestä
 TT Group 7 - Access and Interpretation
 BT yleinen tietoisuus
 LE heritage enhancement (en)
 mise en valeur du patrimoine (CH)|politique de mise en valeur (FR) (fr)

kulttuuriperinnön dokumentaatio

SN kaikkien kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevien dokumenttien muodostama kokonaisuus
 TT Group 3 - Documentation systems
 BT dokumentointi
 LE heritage documentation (en)
 documentation du patrimoine (fr)

kulttuuriperinnön ja maiseman johtokomitea

DEF Euroopan neuvoston ministerikomitean alainen toimielin, joka vastaa kulttuuriperintöpolitiikan kehittämisestä, seurannasta sekä konkreettisesta toteuttamisesta lähtökohtanaan arkkitehtonisen ja arkeologisen kulttuuriperinnön sekä maiseman suojelua koskevat yleissopimukset
 TT Group 1 - Agents
 BT Euroopan neuvosto
 NT <Steering Committee for Culture>
 LE Steering Committee for Culture, Heritage and Landscape (en)

kulttuuriperinnön merkitystä välittävä viestintä

- SN** viestintä, joka tulkitsee kulttuuriperinnön merkityksiä
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT yleinen tietoisuus
LE heritage interpretation (en)
interprétation du patrimoine (fr)

kulttuuriperinnön suojelu

- SN** kulttuuriperinnön säilymisen turvaaminen tulevia sukupolvia varten
TT Group 9 - Broad concepts
BT yleiskäsitteet
LE heritage conservation (en)
sauvegarde du patrimoine (fr)

kulttuuriperinnön tietoverkot

- DEF** Kulttuuriperintöä koskevan tiedon välittämiseen erikoistuneita tietoverkkoja ovat mm. suomalainen Museoverkko sekä Euroopan neuvoston ylläpitämä Herein (The European Heritage Network).
SN kulttuuriperintöorganisaatioiden yhteiset, tiedon digitaaliseen välittämiseen luodut tietokoneiden ja niiden välisten tietoliikennetyhteyksien muodostamat järjestelmät
TT Group 3 - Documentation systems
BT tietoverkot
LE heritage information networks (en)
réseaux d'information sur le patrimoine (fr)

kulttuuriperinnön tuhoaminen

- SN** kulttuuriperinnön hävittäminen, vaurioittaminen, arvon menetyksen tai alenemisen aiheuttaminen
TT Group 5 - Interventions
BT muutokset
LE destruction of heritage (en)
destruction du patrimoine (fr)

kulttuuriperinnön vaaliminen

- SN** kulttuuriperinnön suojelusta ja hoidosta vastaavien julkisoikeudellisten yhteisöjen lakisääteinen toiminta tehtäviensä ja tarkoitustensa täyttämiseksi; tätä varten luotu virkakoneisto ja näissä tehtävissä toimivat viranomaiset
TT Group 4 - Legal systems
NT toimivalta
tarjouskilpailu
suojelu
LE heritage management (en)
gestion du patrimoine (fr)

kulttuuriperintö

- SN** yhteinen menneisyydestä säilynyt aineellinen ja aineeton kulttuuri
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE cultural heritage (en)
patrimoine culturel (fr)

kulttuuriperintöä koskeva lainsäädäntö

- DEF** Suomessa kulttuuriperintöä koskevaan lainsäädäntöön kuuluvat muinaismuistolaki, laki rakennusperinnön suojelemisesta, laki Museovirastosta, maankäyttö- ja rakennuslain osat, kirkkolaki, laki ortodoksisesta kirkosta, kulttuuriesineiden maastavientilaki sekä em. lakien nojalla annetut asetukset.
SN kulttuuriperinnön vaalimista ja suojelua koskevat oikeussäännökset
TT Group 4 - Legal systems
BT lait
LE heritage legislation (en)
législation du patrimoine (fr)

kulttuuriperintöä koskevat lausunnot

- DEF** Suomessa muinaismuistolain suojelemien muinaisjäännösten, rakennusten ja ympäristöjen säilyminen voidaan turvata kaavoituksella maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti sekä suojelemalla rakennuksia muilla laeilla ja asetuksilla. Kaavaa laadittaessa kulttuuriympäristöviranomaiset saattavat edellyttää alueen historian, kulttuuriperinnön ja ympäristön ominaispiirteiden selvittämistä inventoinnein.
SN määrätyn alueen kulttuuriperinnön suojelua, hoitoa tai selvitystarvetta määrittelevät viranomaisten kannanotot
TT Group 4 - Legal systems
BT kaupunkisuunnittelu
LE notified plans (en)
plans de protection (CH)|plans de sauvegarde et de mise en valeur (fr)
conservation area statements (en)

kulttuuriperintöä vaalivat järjestöt

- SN** henkilöiden tai yhteisöjen kulttuuriperinnön suojelua, ylläpitoa, esittämistä sekä sitä koskevan tiedon välittämistä varten perustamat yhteenliittymät tai organisaatiot
TT Group 1 - Agents
BT järjestöt
LE associations de défense du patrimoine (fr)
charitable heritage organizations (en)

kulttuuriperintöalan taidot

- SN** kulttuuriperinnön tutkimiseen, hoitamiseen ja sitä koskevan tiedon välittämiseen harjaantuneiden asiantuntijoiden ja ammattilaisten kyvyt ja osaaminen
TT Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT taidot
LE heritage skills (en)
métiers du patrimoine (fr)

kulttuuriperintöarkistot

- DEF** Termi "kulttuuriperintöarkistot" ei ole käytössä Suomessa. Paikallisen kulttuuriperinnön tallentamiseen keskitettyjä arkistoja ovat esimerkiksi kotiseutuarkistot.
SN missä tahansa muodossa olevat alkuperältään yksityiset tai julkiset kulttuuriperintöä koskevat dokumentit lajiteltuina, järjestettyinä ja säilytettyinä mahdollista tulevaa käyttöä varten
TT Group 3 - Documentation systems
BT arkistot
LE heritage archives (en)
archives du patrimoine (fr)

kulttuuriperintöintressi

- SN** kulttuuriperintökohteen tunnistettu merkitys
TT Group 2 - Heritage Category
NT antropologinen intressi
arkeologinen intressi
taiteellinen intressi
kulttuurinen intressi
ekologinen intressi
folkloristinen intressi
historiallinen intressi
teollisuushistoriallinen intressi
maisemallinen intressi
paleontologinen intressi
pittoreski intressi
tieteellinen intressi
alueellinen intressi
teknillinen intressi
LE heritage interest (en)
intérêt patrimonial (fr)

kulttuuriperintökartat

- DEF** Termi kulttuuriperintökartta ei ole käytössä Suomessa.

SN kulttuuriperinnön tutkimuksesta ja suojelusta vastaavien viranomaisten tuottamat kartografiset esitykset
TT Group 3 - Documentation systems
BT dokumentointi
LE heritage maps (en)
cartes du patrimoine (fr)

kulttuuriperintökasvatus

DEF Koululaitoksen piirissä puhutaan kulttuuriperintöopetuksesta, ympäristö- ja muissa järjestöissä kulttuuriperintö- tai kulttuuriympäristökasvatuksesta.
SN kulttuuriperintötietoisuutta lisäävien tietojen ja taitojen välittäminen
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT saavutettavuus ja viestintä
NT kulttuuriperintöopetus
oppimateriaalit
opetussuunnitelma
kulttuuriperintökurssit
vaihto-opiskelu
LE education (en)
enseignement (fr)

kulttuuriperintökurssit

SN kulttuuriperintöön liittyvien teoreettisten ja käytännön tietojen ja taitojen omaksumiseen tähtäävät, määräaikaiset koulutusjaksot
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT kulttuuriperintökasvatus
LE heritage classes (en)
classes du patrimoine (fr)

kulttuuriperintöopetus

DEF Koululaitoksen piirissä puhutaan kulttuuriperintöopetuksesta, ympäristö- ja muissa järjestöissä kulttuuriperintö- tai kulttuuriympäristökasvatuksesta.
SN kulttuuriperintötietoisuuden lisäämiseen tähtäävä toiminta
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT kulttuuriperintökasvatus
LE educational activities (en)
activités pédagogiques (fr)

kulttuuriperintöpolitiikka

DEF Eurooppalaisen kulttuuriperintöpolitiikan tavoitteita ja standardeja määrittelee Euroopan neuvosto.
SN valtiovalan tai instituution toimintalinja ja siitä johdetut menettelytavat kulttuuriperintöasioissa
TT Group 9 - Broad concepts
BT yleiskäsitteet

kulttuuriperintöviranomaiset

DEF Suomessa kulttuuriperintöviranomaisena toimii Museovirasto, joka delegoi sopimuksilla tehtäviä maakuntamuseoille.
SN kiinteän ja irtaimen kulttuuriperinnön vaalimisesta huolehtivat toimielimet
TT Group 1 - Agents
BT kulttuuriympäristöviranomaiset
LE heritage agencies (en)
services de protection (fr)

kulttuuripolitiikka

DEF Euroopan neuvosto on ainoa eurooppalainen hallitustenvälinen kulttuuripoliittisen keskustelun foorumi. Kulttuuripolitiikan asioita hoidetaan kulttuuriyhteistyön neuvostossa (CDCC) ja viestintäasioiden johtokomiteassa (CDMM).
SN valtion tai instituutioiden yhteiskuntapoliittinen toimintalinja ja siitä johdetut menettelytavat kulttuurielämän julkiseksi ohjaamiseksi ja säätelemiseksi

TT Group 9 - Broad concepts
BT yleiskäsitteet
LE cultural policy (en)
politique culturelle (fr)

kulttuurireitit

SN määrämittaiset, opastetut kulkuväylät, joiden varrella on kulttuurikohteita
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT kulttuurimatkailu
LE cultural routes (en)
itinéraires culturels (fr)

kulttuurisen arvon toteaminen

SN kulttuuriomaisuuden merkittävyyden arviointi sekä suojelutarpeen määrittely ja ilmaiseminen
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelumenettelyt
LE déclaration d'intérêt culturel (fr)
declaration of cultural interest (en)

kulttuuritapahtumat

SN yleisölle suunnatut kulttuuriin liittyvät esitykset tai toiminnot
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT kulttuuritarjonta
NT näyttelyt
historialliset näytökset
LE cultural events (en)
manifestations culturelles (fr)

kulttuuritarjonta

SN yleisölle tietyinä ajanjaksona suunnattu joukko kulttuuri-toimintoja tai -esityksiä
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT saavutettavuus ja viestintä
NT kulttuuritapahtumat
nähtävyydet
LE cultural programmes (en)
animations culturelles (fr)

kulttuurivaihto

DEF Euroopan maat ovat solmineet kahden- tai monenvälisiä kulttuurivaihtosopimuksia; Suomella on sopimus yli 30 maan kanssa. Kulttuurivaihdon piiriin kuuluvat myös erilaiset kansalaisyhteiskunnan yhteistyöverkostot sekä opiskelija-, opettaja- ja tutkijavaihto. Suomessa vaihtoa koordinoi Opetus- ja kulttuuriministeriön alainen Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO.
SN julkisten tai yksityisten tahojen kansainvälinen ja vastavuoroinen toiminta kulttuurin eri osa-alueilla
TT Group 9 - Broad concepts
BT yleiskäsitteet
LE cultural exchanges (en)
échanges culturels (fr)

kulttuuriyhteistyö

SN julkisten tai yksityisten tahojen yhteinen, kansainvälinen toiminta sovitun päämäärän saavuttamiseksi kulttuurin eri osa-alueilla
TT Group 9 - Broad concepts
BT yhteistyö
LE cultural co-operation (en)
coopération culturelle (fr)

kulttuuriympäristöt

DEF Suomen kielessä sanalla "maisema" viitataan yhtäältä luonnonmaisemaan ja toisaalta kulttuurimaisemaan. Kulttuurimaisema käsitetään osaksi kulttuuriympäristöä. Hallinnossa ja lainsäädännössä luonnonympäristöstä ja -maisemista vastaavat ympäristöviranomaiset ja kulttuuriympäristöstä puolestaan kulttuuriympäristöviranomaiset.

SN	ihmisen ja luonnon yhteisvaikutuksesta syntyneet tai ihmisen muokkaamat ympäristöt
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	alueet
NT	kaupunkiympäristöt suojeltavat alueet
LE	cultural landscapes (en) paysages culturels (fr)

kulttuuriympäristöviranomaiset

SN	historiallisen, arkeologisen, arkkitehtonisen ja kansatieteellisen perinnön inventoinnista, suojelusta, säilyttämisestä, hoidosta ja näitä koskevan tiedon jakamisesta huolehtivat valtiolliset, maakunnalliset ja kunnalliset toimielimet
TT	Group 1 - Agents
BT	valtionhallinto
NT	arkeologisesta kulttuuriperinnöstä vastaavat viranomaiset kulttuuriperintöviranomaiset museolaitos
LE	heritage services (en) services du patrimoine (fr)

kumppanuudet

SN	osallisten tasavertaiseen ja molemminpuoliseen etuun tähtäävät yhteistyösuhteet
TT	Group 9 - Broad concepts
BT	yleiskäsitteet
LE	partnerships (en) partenariats (fr)

kunnallishallinto

DEF	Kunnat ja kunnallishallinto ovat Suomessa laajin ja merkittävin itsehallinnon muoto. Suomessa oli vuoden 2010 alussa 342 kuntaa, joista Manner-Suomessa 326 ja Ahvenanmaalla 16. Kunnilla on Suomessa itsehallinto. Niillä on lainsäädäntöön perustuva oikeus päättää omista asioistaan ja hallita itseään sekä velvoite järjestää kuntalaisille lakisääteiset peruspalvelut.
SN	kuntien vaaleilla valitut kunnanvaltuustot, -hallitukset, -virastot, lautakunnat ja johtokunnat
TT	Group 1 - Agents
BT	kunta- ja maakuntahallinto
LE	administration communale (fr) town council (en)

kunnossapito

SN	säännöllinen hoito
TT	Group 5 - Interventions
BT	vaaliminen
LE	maintenance (en) entretien (fr)

kunnossapitotyöt

DEF	Kunnossapitotöitä ovat esimerkiksi huoltokorjaustyöt.
SN	toimenpiteet, joilla ylläpidetään käyttökuntoa ja restauroidaan rakennusta vaurioitumisen tai tuhon välttämiseksi
TT	Group 5 - Interventions
BT	rakennustyöt
LE	maintenance works (en) travaux d'entretien (fr)

kunnossapitovelvoitteet

DEF	Suomessa rakennusperinnön suojelusta annetun lain sekä maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojelluissa kohteissa kunnossapitovelvoite on omistajalla, varmistus on kunnalla.
SN	omistajien velvollisuudet pitää kohteet kunnossa
TT	Group 4 - Legal systems
BT	suojelumääräykset
LE	repairs notices (en) devoir d'entretien (CH)obligations de travaux (fr)

kunta- ja maakuntahallinto

SN	kuntiin, kuntien muodostamiin seutukuntiin, kuntayhtymiin ja maakuntien liittoihin perustuva alue- ja paikallishallinto
TT	Group 1 - Agents
BT	valtionhallinto
NT	paikallishallinto itsehallinnolliset yhteisöt alue- ja paikallisviranomaiset maakuntahallinto maakuntahallinto kunnallishallinto
LE	non state administrations (en)

kurssit

SN	teoreettisten ja käytännön tietojen ja taitojen omaksumiseen tähtäävät, määräaikaiset koulutusjaksot
TT	Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT	koulutus
LE	training courses (en) stages de formation (fr)

lahjoitukset

SN	vastikkeetta luovutetut lahjat
TT	Group 4 - Legal systems
BT	omaisuudensiirto
LE	donations (en) donations (fr)

lainat

SN	yhteisöille tai yksilöille luovutetut, takaisin maksettavat rahasummat
TT	Group 8 - Economic and financial systems
BT	rahoitus
LE	loans (en) prêts (fr)

lait

DEF	Suomalaista yhteiskuntaa ja sen toimintaa säätelevät perustuslaki ja tavalliset lait. Lait säätelevät vaalein valittu eduskunta.
SN	valtioissa voimassa olevat oikeussäännöskokonaisuudet; koko valtion lainsäädäntö ja oikeusjärjestys
TT	Group 4 - Legal systems
BT	kansalliset oikeuslähteet kaavoituslainsäädäntö kulttuuriperintöä koskeva lainsäädäntö perintöoikeudet tekijänoikeus henkinen omaisuus määräykset kauppaoikeus
LE	laws (en) lois (fr)

laiton kauppa

SN	lainvastainen kaupankäynti tai salakuljetus
TT	Group 4 - Legal systems
BT	laittomat teot
LE	unlawful trafficking (en) trafic illicite (fr)

laittomat teot

DEF	Vähäinen laitton teko on rikkomus eli rike.
SN	lainvastaiset toiminnot; rikokset tai rikkomukset
TT	Group 4 - Legal systems
NT	laiton kauppa ryöstely taidevarkaus tuhoaminen luvattomat työt varkaus vandalismi

luvattomat kaivaukset
<arson>
LE unlawful acts (en)
délits (fr)

lakisääteinen suojelu

SN kulttuuriomaisuuden suojelu maankäyttö- ja rakennuslain, rakennusperintölain, kirkkolain, ortodoksisen kirkkolain, muinaismuistolain tai kulttuuriesineiden maastavientiä koskevien kansainvälisten säästöjen nojalla
TT Group 4 - Legal systems
BT suojeluluokat
LE inspection des monuments historiques (fr)
listed building control (en)
statutory protection (en)
protection légale (fr)

lakisääteiset maksut

DEF Termien "vero" ja "maksu" välinen merkitysero on epäselvä. "maksu" on useimmiten korvamerkitty jotakin tiettyä tarkoitusta varten, "verojen" käyttötarkoitusta ei sen sijaan ole tarkasti määritelty. (Lähde: Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002).) [Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002) + TSK]
SN lakiin perustuvat rahalliset suoritukset
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT talous ja rahoitus
LE legal registration fees (en)
droits d'enregistrement (BE)|frais d'enregistrement (fr)

liikenne- ja viestintäministeriö

SN tie- ja rautatieliikenteestä, siviili-ilmailusta ja vesiliikenteestä; liikenneväylistä, satamista ja lentopaikoista; ilmakan tutkimuksesta ja seurannasta, sääpalveluista sekä fyysisestä merentutkimuksesta ja seurannasta; sähköisestä viestinnästä, posti toiminnasta ja lehdistön tukemisesta sekä viestintäpalvelujen tietoturvasuudesta vastaava ministeriö
TT Group 1 - Agents
BT ministeriöt
LE government department for public works (en)
ministère chargé de l'équipement (fr)
UF LVM

lisärakentaminen

SN rakennuksen laajentaminen esimerkiksi korottamalla
TT Group 5 - Interventions
BT rakennuksiin kohdistuvat toimenpiteet
LE building extensions (en)
extensions d'un édifice (fr)

löydöt

SN arkeologisessa tutkimuksessa tai sattumalta löydetty esineet tai sellaisten osat tai ihmisten, kasvien tai eläinten jäänteet
TT Group 2 - Heritage Category
BT arkeologiset aineistot
LE archaeological objects (en)
objets archéologiques (fr)

löydöt

SN löytyneet arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluvat irtaimet esineet, työstöjätteet ja materiaalit
TT Group 5 - Interventions
BT arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvat toimenpiteet
NT satunnaiset löydöt
LE discoveries (en)
découvertes (fr)

löytäjät

SN muinaisjäänöksiä tai -esineitä löytäneet luonnolliset henkilöt
TT Group 1 - Agents
BT Organisaatiot ja ammatilliset
LE finders (en)
inventeurs (fr)

löytöpaikat

SN paikat, joista on löydetty jotain aiemmin piilossa, kätkeytyneenä tai salassa ollutta, tuntematonta tai huomiotta jäänyttä
TT Group 2 - Heritage Category
BT alueet
LE places of discovery (en)
lieux de découverte (fr)

löytöpalkkiot

DEF Löytöpalkkio voidaan maksaa esimerkiksi muinaisesineen löytämisestä.
SN jonkin esineen tai asian löytämisestä maksetut palkkiot
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT talous ja rahoitus
LE rewards for a discovery (en)
récompenses de découverte (fr)

luonnonkatastrofit

DEF Luonnonkatastrofeja ovat esimerkiksi tulvat ja maanjäristykset.
SN luonnonilmiöiden aiheuttamat tuhot
TT Group 9 - Broad concepts
BT yleiskäsitteet
LE natural disasters (en)
catastrophes naturelles (fr)

luonnonperintö

SN luonnonsuojelun ja luonnonhistorian kannalta merkittävät luontokohteet
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE natural heritage (en)
patrimoine naturel (fr)

luonnonpuistot

SN lailla tai asetuksella perustetut, tutkimusta ja opetusta palvelevat, yleisölle rajoitetusti avoimet luonnonsuojelualueet
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat alueet
LE regional parks (en)
parcs naturels régionaux (fr)

luonnonsuojelualueet

SN luonnonsuojelulla rauhoitetut alueet
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat alueet
LE nature reserves (en)
réserves naturelles (fr)

luonnontieteellisesti kiinnostavat kohteet

SN luontokohteet, joihin liittyy erityisiä luonnontieteellisiä arvoja
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat alueet
LE landscape heritage protection zones (en)
zones naturelles d'intérêt écologique, floristique et faunistique (fr)
sites of special scientific interest (en)

luontokohteet

SN luonnontilassa olevat paikat ja alueet
TT Group 2 - Heritage Category
BT arkeologiset kohteet
LE natural sites (en)
sites naturels (fr)

luvaton purkaminen

SN	rakennuksen, rakennelman tai rakenteen osan laiton hävittäminen
TT	Group 5 - Interventions
BT	purkaminen

luvaton purku

DEF	Suomessa rakennuksen purku edellyttää aina purkamislupaa tai purkamisilmoitusta.
SN	rakennuksen tai sen osan purkaminen ilman rakennusvalvontaviranomaisen myöntämää purkamislupaa
TT	Group 4 - Legal systems
BT	luvattomat työt
LE	unauthorized demolition (en) démolitions illégales (fr)

luvattomat kaivaukset

SN	kiinteisiin muinaisjäänöksiin kajoaminen ilman tutkimus- tai kajoamislupaa
TT	Group 4 - Legal systems
BT	laittomat teot

luvattomat työt

SN	ilman lupaa tehdyt toimenpiteet
TT	Group 4 - Legal systems
BT	laittomat teot
NT	luvaton purku
LE	unauthorized works (en) travaux illégaux (fr)

LVM

USE	liikenne- ja viestintäministeriö
-----	----------------------------------

maa- ja metsätalousministeriö

SN	maa- ja puutarhatalouden, maaseudun kehittämisen, metsätalouden, eläinlääkintähuollon, eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonnan ja kalatalouden, riista- ja porotalouden, vesivarojen käytön ja maanmittauksen hallinnonalasta vastaava sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävän käytön politiikkaa johtava ministeriö
TT	Group 1 - Agents
BT	ministeriöt
LE	government department for agriculture (en) ministère chargé de l'agriculture (fr)
UF	MMM

maailmanperintökohteet

SN	UNESCO:n maailmanperintöluetteloon hyväksytyt kulttuuriperinnön tai luonnonperinnön kohteet, joilla on erityistä arvoa yleismaailmallisesti
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	suojeltavat kohteet
LE	World Heritage Sites (en) sites du patrimoine mondial (fr)

Maailmanperintökomitea

DEF	Maailmanperintökomiteasta on sovittu UNESCO:n maailmanperintösopimuksen (1972) 8. artiklassa.
SN	21 jäsenvaltion muodostama komitea, joka laatii, pitää ajan tasalla ja julkaisee maailmanperintöluetteloa ja uhanalaisen maailmanperinnön luetteloa
TT	Group 1 - Agents
BT	UNESCO
NT	<consulting organisations>
LE	World Heritage Committee (en) Comité du Patrimoine Mondial (fr)

maakuntahallinto

DEF	Maakuntien liitot ovat kunnallisen itsehallinnon periaatteiden mukaan toimivia lakisääteisiä kuntayhtymiä. Ne toimivat aluekehitysviranomaisina sekä maakuntakaavoitusviranomaisina ja
-----	--

ovat siten maakunnan johtavia suunnittelu- ja edunvalvontayksiköitä. Maakuntien liittojen päättävien elinten luottamushenkilöt ovat jäsenkuntien poliittisia vaikuttajia. He edustavat kunnallisvaalien tuloksen mukaisesti alueen väestön poliittista tahtoa.

SN	maakuntien liitot ja niiden rinnalla toimiva, kutakuinkin maakuntajakoa noudattava valtion aluehallinto
TT	Group 1 - Agents
BT	kunta- ja maakuntahallinto
LE	county council (en) administration provinciale (BE) administration départementale (fr) unitary authority (en) unitary authority (en) unitary authority (en) unitary authority (en)

maakuntahallinto

TT	Group 1 - Agents
BT	kunta- ja maakuntahallinto
LE	administration provinciale (BE) administration départementale (fr) county council (en) county council (en) county council (en) unitary authority (en) county council (en)

maakuntakaavoitus

DEF	Maakuntakaavassa otetaan huomioon valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet sekä sovitetaan yhteen useamman kuin yhden kunnan alueidenkäytön tarpeet. Maakuntakaavan laatii maakunnan liitto ja sen vahvistaa ympäristöministeriö.
SN	maakuntasuunnitelman tavoitteista ja strategioista johdettu alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteiden yleispiirteinen suunnittelu maakunnassa
TT	Group 4 - Legal systems
BT	maakuntasuunnittelu
LE	regional planning (en) aménagement régional (fr)

maakuntaohjelmat

DEF	Suomessa maakuntaohjelman kauden pituus vastaa kunnallisvaltuuston toimikautta.
SN	maakuntasuunnitelmien tavoitteista ja strategioista johdetut keskipitkän aikavälin toimintasuunnitelmat, joilla suunnataan ja sovitetaan yhteen lähivuosien alueellista kehittämistyötä
TT	Group 4 - Legal systems
BT	maakuntasuunnittelu
LE	development plans (en) plans d'aménagement du territoire (fr)

maakuntasuunnittelu

DEF	Maakuntasuunnittelua toteuttavia suunnitteluasiakirjoja ovat maakuntasuunnitelma, maakuntaohjelma ja maakuntakaava.
SN	maakunnan alueen yleispiirteinen suunnittelu ja kehityksen tavoitteiden määrittely
TT	Group 4 - Legal systems
BT	aluesuunnittelu
NT	maakuntaohjelmat maakuntakaavoitus
LE	country planning (en) aménagement foncier (fr)

maankäytön suunnittelujärjestelmä

DEF	Suomessa on kolmiportainen kaavajärjestelmä, jonka tasot ovat maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Valtioneuvoston vuonna 2000 hyväksymät ja vuonna 2008 tarkistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sisältävät kuusi tavoitekokonaisuutta, jotka jakautuvat yleis- ja erityistavoitteisiin.
-----	--

SN	maankäyttö- ja rakennuslain mukainen määrätarkoituksiin varattujen alueiden ja yhteiskunnan toimintojen suunnitelmallinen sijoittaminen ja niiden välisten yhteyksien luominen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja kaavoituksen avulla
TT	Group 4 - Legal systems
NT	aluesuunnittelu
LE	planning system (en) outils d'aménagement (fr)

maankäyttö

SN	maa-alueen suunnitelmallinen, lainsäädännön ja hallinnollisten päätösten avulla ohjattava käyttö
TT	Group 9 - Broad concepts
BT	yleiskäsitteet
LE	land use (en) occupation du sol (fr)

maankäyttösuunnitelmat

DEF	Suomessa ei maankäyttösuunnitelmilla tässä merkityksessä ole kaavojen oikeusvaikutuksia, mutta maankäyttösuunnitelmaa käytetään myös yleisnimenä kaikille kaavamuodoille. Yhteydestä riippuen termiä "land use plan" voi Suomessa vastata termi "maankäyttösuunnitelma" tai "asemakaava". Asemakaava on yksityiskohtainen suunnitelma, joka koskee maankäyttöä, rakennusten, toimintojen ja liikenteen sijoittumista paikallisella tasolla.
SN	varsinaisen kaavan lisäksi tehtävät erilliset suunnitelmat koskien maankäyttöä sekä toimintojen ja liikenteen sijoittumista paikallisilla tasoilla
TT	Group 4 - Legal systems
BT	kaupunkisuunnittelu
LE	land use plans (en) plan de zones (CH) plan d'aménagement communal (CH) plan d'affectation des zones (CH) plan d'affectation (CH) plan d'affectation du sol (CH) Plan communal d'aménagement (BE) (fr) plan local d'urbanisme (FR) Plan particulier d'affectation du sol (BE) (fr)

maanmittarit

SN	korkeakoulututkinnon suorittaneet asiantuntijat, jotka kartoittavat maa-alueiden pinnanmuotoja ja suorittavat maanmittaustoimituksia
TT	Group 1 - Agents
BT	arkkitehdit
LE	surveyors (en) géomètres (fr)

määräykset

SN	ministeriön tai muun valtion viranomaisen toimialallaan antama lakiin perustuva sitova velvoite
TT	Group 4 - Legal systems
BT	lait
LE	orders (en) arrêtés (fr)

maaseutualueet

SN	maatalouden ja maaseutumaisen asutuksen muovaamat alueet
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	alueet
LE	rural sites (en) espaces ruraux (fr)

maaseutuperintö

SN	agraariyhteisöjen, maa- ja karjatalouden sekä luontaiselinkeinojen historiaan liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kulttuuri- ja luonnonperintö
LE	rural heritage (en) patrimoine rural (fr)

maisema-arkkitehdit

SN	korkeakoulututkinnon suorittaneet asiantuntijat, jotka laativat tekniset, toiminnalliset ja esteettiset vaatimukset huomiioon ottavia ja usein puutarhataiteen historian tuntemukseen pohjautuvia ulkotilojen suunnitelmia
TT	Group 1 - Agents
BT	arkkitehdit
LE	landscape designers (en) paysagistes (fr)

maisemallinen intressi

SN	kohteen tunnistettu maisemallinen merkitys
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kulttuuriperintöintressi
LE	landscape interest (en) intérêt paysager (fr)

maisemansuojelu

DEF	Maiseman arvojen käytännön vaalimista kutsutaan maisemanhoidoksi. Kansainvälisellä tasolla maisemanhoidon tavoitteet on määritelty Eurooppalaisessa maisemayleissopimuksessa, joka on Suomessa ollut voimassa vuodesta 2006.
SN	luonnonpiirteistä ja ihmisen luomista elementeistä koostuvan maiseman kulttuuri- ja luonnonarvojen turvaaminen maisema-alueita, luonnonsuojelualueita, kansallispuistoja ja kansallisia kaupunkipuistoja perustamalla
TT	Group 4 - Legal systems
BT	suojelu
NT	rannikoiden suojelu vuoristoalueiden suojelu
LE	landscape protection (en) protection du paysage (fr)

maisemansuojelualueet

DEF	Suomessa on 156 maisema-aluetta, jotka ovat valtioneuvoston periaatepäätöksen (1995) mukaan valtakunnallisesti arvokkaita. Maakuntakaavoissa osoitetaan maakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita. Maisemien vaalimiseksi voidaan perustaa maisema-alueita, luonnonsuojelualueita, luonnonpuistoja ja kansallisia kaupunkipuistoja.
SN	valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaaksi määritellyt, lain nojalla suojellut luonnonpiirteistä ja ihmisen luomista elementeistä koostuvat maisema-alueet
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	suojeltavat alueet
LE	landscape heritage protection zones (en) sites of special scientific interest (en)

maisemaperintö

SN	erityistä arvoa omaavat maisemalliset kokonaisuudet, joiden ominaisuudet johtuvat luonnon ja/tai ihmisen toiminnasta ja vuorovaikutuksesta
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kulttuuri- ja luonnonperintö
LE	landscape heritage (en) patrimoine paysager (fr)

maisemasuunnittelu

SN	ympäristöjen, puistojen ja pihojen suunnittelun erityisala
TT	Group 5 - Interventions
BT	toimenpidetyypit
LE	landscape design (en) paysagisme (CH) aménagements paysagers (fr)

maksukehotus

SN	velkojan maksajalle lähettämä eräänäntynyt saatavaa koskeva huomautus
TT	Group 4 - Legal systems

BT rangaistusmääräys
LE enforcement notice (en)
mise en demeure (fr)

maksukyvyttömyys

SN kykenemättömyys suoritua sovituista taloudellisista vaateista, maksuista
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT talous ja rahoitus
LE financial incapacity (en)
incapacité financière (fr)

maksut luontoissuorituksena

SN kauppahinnan suorittaminen muulla kuin rahalla, esimerkiksi kuntien ja valtion välisillä maanvaihtovaihtosopimuksilla
TT Group 4 - Legal systems
BT omaisuudensiirto
LE payments in kind (en)
dations (fr)

matkailun edistäminen

SN toimet, joilla pyritään lisäämään matkailemista
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT kulttuurimatkailu
LE promotion of tourism (en)
promotion touristique (fr)

matkailuopasteet

SN matkailijoita ohjaavat merkit, tekstit, äänet, opastuskilvet tai viitat
TT Group 7 - Access and Interpretation
BT kulttuurimatkailu
LE tourist information signs (en)
signalisation touristique (fr)

merellinen perintö

SN merenkulkuun ja merien käyttöön liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE maritime heritage (en)
patrimoine maritime (fr)
maritime cultural properties (en)

merenpohja

SN mantereita ympäröivän yhtenäisen vesistöaltaan alapinta
TT Group 4 - Legal systems
BT yleinen merialue
LE sea bed (en)
fonds marins (fr)

metallinilmaisimen käyttö

SN metallien ja metalliesineiden etsiminen maaperästä tarkoitusta varten suunnitellulla laitteella
TT Group 5 - Interventions
BT arkeologiset toimenpiteet
LE metal detecting (en)
utilisation des détecteurs de métaux (fr)

metsäalueet

DEF Puustoltaan sulkeutuneisiin metsäbiotooppeihin kuuluvat kankaat, suot ja kalliit, joiden latvuspeittävyys on vähintään 30 %. Arvokkaimmat luonnontilaiset metsät on suojeltu Suomessa vanhojen metsien suojeluohjelmalla. Jäljellä olevia aarniometsiä suojellaan ekosysteemien toimivuuden ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.
SN puuston latvuspeittävyys mukaan määritellyt, tiettyjen eliöyhteisöjen elinympäristöt
TT Group 2 - Heritage Category
BT alueet
LE wooded areas (en)

lieux plantés d'arbres (BE)|espaces boisés (fr)

ministerikomitea

DEF Ministerikomitea kokoontuu kahdesti vuodessa; ministereiden sijaiset ts. jäsenmaiden Euroopan neuvoston edustustojen päälliköt kokoontuvat viikoittain. Ministerikomitea päättää mm. järjestön budjetista, uusien jäsenmaiden hyväksymisestä sekä järjestön harjoittaman politiikan ja toiminnan päälinjoista.
SN Euroopan neuvoston tärkein päättävä elin, joka koostuu jäsenvaltioiden ulkoministereistä
TT Group 1 - Agents
BT Euroopan neuvosto
NT <Council of Europe Conference of Ministers Responsible for Spatial/Regional Planning>
LE Committee of ministers (en)
Comité des Ministres (fr)

ministeriöt

SN valtioneuvostolle kuuluvien asioiden valmistelusta ja hallinnon toiminnasta toimialoillaan vastaavat toimielimet
TT Group 1 - Agents
BT valtionhallinto
NT maa- ja metsätalousministeriö
opetus- ja kulttuuriministeriö
opetus- ja kulttuuriministeriö
valtiovarainministeriö
liikenne- ja viestintäministeriö
ympäristöministeriö
LE government departments (en)
ministères (fr)

MMM

USE maa- ja metsätalousministeriö

muinaisjäännökset

SN käytöstä pois jääneet esihistorialliset tai historialliset esineet, rakenteet tai sellaisten osat
TT Group 2 - Heritage Category
BT historialliset jäännökset
LE remains (en)
archaeological remains (en)
vestiges (fr)
vestiges archéologiques (fr)

muinaisjäännösalueet

SN alueet, joilla sijaitsee kiinteitä muinaisjäännöksiä
TT Group 2 - Heritage Category
BT alueet
LE archaeological areas (en)
zones archéologiques (fr)

muinaisjäännösalueet

DEF Suomessa kaikki muinaisjäännökset ovat automaattisesti muinaismuistolain suojelemia.
SN muinaisjäännöksiä sisältävät, muinaismuistolain suojelemat alueet
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat kohteet
LE protected archaeological sites (en)
sites archéologiques protégés (fr)

muinaismaisemat

SN muinaisjäännösten merkitystä ja ominaispiirteitä korostavat, maaston ja historiallisen yhteyden perusteella määrittyvät alueet
TT Group 2 - Heritage Category
BT alueet
LE archaeological landscapes (en)
ensembles archéologiques (fr)

muistomerkit

SN	jstak muistona säilynyt merkityksellinen ja todistusvoimainen jäännös tai jälki
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kiinteät kohteet
NT	historialliset muistomerkit rauniot
LE	monumental heritage (en) patrimoine monumental (fr) monuments (en) monuments (fr)

muistopaikat

SN	henkilön tai historiallisen tapahtuman vuoksi säilytetyt tai ylläpidetyt paikat
LE	commemorative sites (en) lieux de mémoire (fr)

museolaitos

DEF	Suomessa museolaitos käsittää keskusmuseoita, valtakunnallisia erikoismuseoita, maakuntamuseoita sekä paikallis- ja erikoismuseoita.
SN	kulttuuri- ja luonnonperinnön keräämisestä, suojelusta, ylläpidosta ja esittämisestä sekä sitä koskevan tiedon välityksestä vastaavat museot
TT	Group 1 - Agents
BT	kulttuuriympäristöviranomaiset
LE	museum services (en) services muséographiques (fr)

museot

SN	laitokset tai tilat, joissa tutkitaan, säilytetään ja esitellään tiettyyn teemaan liittyviä kokoelmia
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	kulttuuripalvelut
NT	ulkomuseot erikoismuseot
LE	museums (en) musées (fr)

muutoksenhallinnan välineet

SN	kulttuuriperintöön kohdistuvat toimenpiteet sekä niiden vaikutusten arviointi ja seuranta
TT	Group 5 - Interventions
NT	ympäristövaikutusten arvioinnit esiselvitykset töiden valvonta tekninen apu tieteellinen tutkimus
LE	intervention tools (en) outils d'intervention (fr)

muutokset

SN	kaikki ominaisuuksia muuttavat, tietoisesti tehdyt toimenpiteet
TT	Group 5 - Interventions
BT	toimenpidetyypit
NT	kulttuuriperinnön tuhoaminen
LE	alterations (en) réhabilitation (fr) altérations (fr)

muutostyo

SN	rakennuksen, rakennelman, sen osan tai käyttötarkoituksen muutos
TT	Group 5 - Interventions
BT	rakennuksiin kohdistuvat toimenpiteet
LE	conversion (en)

myynnit

SN	(esimerkiksi tavaroiden tai urakoiden) luovuttamiset maksua vastaan
TT	Group 4 - Legal systems
BT	omaisuudensiirto
LE	sales (en) ventes (fr)

myyntikiellot

DEF	Myyntikielto voidaan asettaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla koskemaan yhden valtion koko kulttuuriperintöä esimerkiksi katastrofi- tai poikkeustilanteissa.
SN	kulttuuriperinnön myymisen lain tai YK:n päätöslauselman nojalla kieltävät määräykset
TT	Group 4 - Legal systems
BT	omaisuudensiirto
LE	sale prohibitions (en) interdictions de cession (fr)

nähtävyydet

SN	kulttuuri- ja luonnonelämyksiä ja/tai tietoa tarjoavat, näkemisen arvoiset matkailukohteet
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	kulttuuritarjonta
LE	tourist attractions (en) attractions touristiques (fr)

näyttelyt

SN	asioiden tai esineiden näytteillepano yleisöä varten
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	kulttuuritapahtumat
LE	exhibitions (en) expositions (fr)

neuvottelumenettelyt

DEF	Neuvottelumenettelyn käyttö edellyttää aina hankintalaissa olevaa perustetta sen käytölle. Neuvottelumenettelyä voidaan soveltaa mm. palveluhankinnoissa, jos sopimuserittelyitä ei voida laatia niin tarkasti, että paras tarjous voitaisiin valita avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä (erityisesti asiantuntija- ja henkiset palvelut).
SN	hankintamenettelyt, joissa hankintayksiköt valitsevat julkisten hankintailmoitusten perusteella osallistumishakemuksensa lähettäneiden toimittajien joukosta ne, joiden kanssa ne neuvottelevat hankintasopimuksen ehdoista
TT	Group 4 - Legal systems
BT	tarjoukset
LE	closed tenders (en) appels d'offres limités (CH) marchés négociés (fr)

oikeuslähteet

DEF	Oikeuslähteet jaetaan käytännön juridiikassa kolmeen ryhmään: vahvasti velvoittaviin, heikosti velvoittaviin sekä sallittuihin oikeuslähteisiin. Vahvasti velvoittavina pidetään Suomessa lakia ja maantapaa.
SN	lainsäädäntö, lain tulkintaperustelut, arvot ja arvostukset, joista oikeus muodostuu
TT	Group 4 - Legal systems
NT	kansainväliset oikeuslähteet Euroopan yhteisön lainsäädäntö kansalliset oikeuslähteet
LE	legal instruments (en) instruments légaux (fr)

OKM

USE	opetus- ja kulttuuriministeriö
-----	--------------------------------

omaisuuden käyttö

TT	Group 4 - Legal systems
BT	omaisuudensiirto
NT	käyttöoikeus toimilupa vuokra
LE	use of property (en) usage de la propriété (fr)

omaisuudensiirto

DEF	Suomen kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvan valtion kiinteän omaisuuden luovutusta säätelevän lain
-----	--

mukaan omaisuudensiirtoon on pyydyttävä lausunto ympäristöministeriöltä, jos kohteella on huomattavaa merkitystä. Ympäristöministeriö selvittää tällaisessa asiassa Museoviraston kannan. Jos kohteen merkitys todetaan huomattavaksi, asia siirretään eduskunnan käsiteltäväksi.

SN	kohteen omistusoikeuden siirtäminen
TT	Group 4 - Legal systems
BT	omaisuus
NT	takavarikko pakkolunastus maksut luontoissuorituksena myyntikiellot lahjoitukset testamenttilahjoitukset hankinnat myynnit etuosto-oikeus omaisuuden käyttö
LE	property transfer (en) transmission de la propriété (fr)

omaisuus

SN	jonkun tai joidenkin varat kokonaisuutena, kaikki mihin jollakulla tai joillakin on omistusoikeus
TT	Group 4 - Legal systems
NT	yksityisomaisuus julkinen omaisuus omaisuudensiirto
LE	property (en) propriété (fr)

omistajat

SN	omistusoikeuden omaavat luonnolliset tai juridiset henkilöt
TT	Group 1 - Agents
BT	Organisaatiot ja ammatillaiset
NT	yksityisen omaisuuden omistajat julkisen omaisuuden omistajat
LE	property owners (en) propriétaires (fr)

opasteet

SN	ohjaavat merkit, tekstit, äänet, opastuskilvet tai viitat
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	kulttuuripalvelut
LE	information boards (en) signalisation culturelle signalétique culturelle (CH) (fr)

opastuskeskukset

SN	kulttuuriperintökohteiden tai nähtävyyksien yhteydessä olevat neuvontapalvelut, jotka tarjoavat opastusta ja tietoa kohteesta
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	kulttuuripalvelut
LE	heritage interpretation centres (en) centres d'interprétation du patrimoine (fr)

opetus- ja kulttuuriministeriö

DEF	Suomessa käsite on laaja: ministeriö vastaa sekä koulutuksesta että kulttuurista.
SN	koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittämisestä ja oman alansa kansainvälisestä yhteistyöstä vastaava ministeriö
TT	Group 1 - Agents
BT	ministeriöt
LE	government department for culture (en) ministère chargé de la culture (fr)
UF	OKM

opetus- ja kulttuuriministeriö

TT	Group 1 - Agents
BT	ministeriöt
LE	government department for education (en) ministère chargé de l'éducation (fr)

opetussuunnitelma

DEF	Suomessa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmat perustuvat Opetushallituksen määrittämiin opetussuunnitelman perusteisiin.
SN	opetuksen sisältöjen ja järjestelyjen rakenne
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	kulttuuriperintökasvatus
LE	national curriculum (en) programmes scolaires (fr)

oppaat

SN	asianmukaisen koulutuksen saaneet henkilöt, jotka esittelevät ja tulkitsevat kulttuuri- ja luonnonympäristön, tietyn alueen tai yksittäisen kohteen piirteitä ohjatuilla kiertokäynneillä
TT	Group 1 - Agents
BT	arkkitehdit
LE	tour guides (en) guides touristiques (CH) guides-conférenciers (fr)

oppimateriaalit

DEF	Suomen opetushallituksen verkkosivuilla on saatavilla kulttuuriperintöopetuksen aineistoja, jotka on koottu Suomen Tammi -hankkeessa. Hanke toteutettiin Opetushallituksen, Museoviraston ja ympäristöministeriön yhteistyönä vuosina 2005–2008, ja sen tavoitteena oli tukea kulttuuriperinnön opetusta kouluissa ja oppilaitoksissa.
SN	kulttuuriperintötietoa välittävät oppi- ja työkirjat sekä audiovisuaaliset aineistot
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	kulttuuriperintökasvatus
LE	teaching resources (en) matériels pédagogiques (fr)

organisaatiot

TT	Group 1 - Agents
NT	järjestöt säätöt painostusryhmät tutkimuslaitokset vapaaehtoisjärjestöt kulttuurilaitokset asiantuntijat yksityisoikeudelliset tahot ammattilliset yhteisöt julkisyhteisöt kansalaisjärjestöt kansainväliset järjestöt kansalliset järjestöt paikalliset järjestöt
LE	organizations (en) organisations (fr)

Organisaatiot ja ammatillaiset

TT	Group 1 - Agents
NT	käyttöoikeuden haltijat kaupunkisuunnittelijat asiantuntijat virkamiehet löytäjät rakennuttajat urakoitsijat sponsorit kiinteistösijoittajat omistajat arkeologit arkkitehdit
LE	agents (en) agents (fr)

osittainen purkaminen

SN	rakennuksen, rakennelman tai rakenteen osan hävittäminen
-----------	--

TT Group 5 - Interventions
BT purkaminen
LE partial demolitions (en)
démolitions partielles (fr)

osittainen suojelu

SN arvokkaan kulttuuriperintökohteen tai kulttuuriympäristön osan suojelu
TT Group 4 - Legal systems
BT suojeluluokat
LE partial protection (en)
protection partielle (fr)

päätökset

SN Euroopan unionin komission tai parlamentin antamat, yksittäisiä tapauksia koskevat sitovat määräykset
TT Group 4 - Legal systems
BT Euroopan yhteisön lainsäädäntö
LE decisions (en)
décisions (fr)

päätöslauseimat

DEF Esimerkkinä YK: n turvallisuusneuvoston päätöslauseimat, joissa voidaan vaatia myös taloudellisia tai sotilaallisia pakotteita, sanktioita.
SN kokouksissa hyväksytyt kannat tai yleislausunnat, jotka voivat olla suunnattuja organisaatioille, toimielimille tai valtioille
TT Group 4 - Legal systems
BT kansainväliset oikeuslähteet
LE resolutions (en)
résolutions (fr)

paikalliset järjestöt

SN tietyllä alueella toimivat yhteenliittymät ja organisaatiot
TT Group 1 - Agents
BT organisaatiot
LE local organizations (en)
organisations locales (fr)

paikallishallinto

DEF Suomen paikallishallinnon tasot ovat maakunta (20), seutukunta (77) ja kunta (342). Vain kunnissa on yleisillä vaaleilla valittu edustuslaitos, kunnanvaltuusto. Jäsenkuntiensa välisiin sopimuksiin perustuvat kuntayhtymät ovat vuodesta 1993 korvanneet kunnallisiitot kuntien yhteistyömuotona. Kunnat perustavat kuntayhtymiä sekä pakollista että vapaaehtoista yhteistyötä varten. Maakuntien liitot ovat lakisääteisiä kuntayhtymiä.
SN kunnat, kuntien muodostamat seutukunnat, kuntayhtymät ja maakuntien liitot
TT Group 1 - Agents
BT kunta- ja maakuntahallinto
LE local administration (en)
administration décentralisée (fr)

paikkatietoaineistot

SN geodeettisin mittausten menetelmin luodut kohteita ja niiden ympäristöjä kuvaavat mittaustietaineistot, joiden avulla voidaan luoda maastomalleja
TT Group 3 - Documentation systems
BT inventoinnit
LE schedule of monuments (en)
atlas du sous-sol archéologique (BE)|carte archéologique (fr)

paikkatietojärjestelmät

DEF Paikkatietojärjestelmä koostuu laitteistoista, ohjelmistoista, paikkatietoaineistoista, käyttäjistä ja käytännöistä. Paikkatietojärjestelmät voidaan jakaa käyttötarkoituksen perusteella tapahtuma- ja tiedonhallintapainotteisiin tietojärjestelmiin sekä analyysipainotteisiin päätöksenteon tukijärjestelmiin.

SN toiminnalliset kokonaisuudet, joiden avulla voidaan tallentaa, hallita, analysoida tai esittää paikkatietoa
TT Group 3 - Documentation systems
BT tietotekniikka
LE geographical information systems (en)
systèmes d'information géographique (fr)

painostusryhmät

SN etujärjestöt tai ryhmittymät, jotka pyrkivät ajamaan asioitaan vaikuttamalla vallankäyttöön
TT Group 1 - Agents
BT organisaatiot
LE pressure groups (en)
groupes d'intérêt (CH)|groupes de pression (FR) (fr)

pakkolunastus

SN omaisuuden lunastaminen yleiseen käyttöön korvausta vastaan [Kielitoimiston sanakirja]
TT Group 4 - Legal systems
BT omaisuudensiirto
LE compulsory purchase (en)
expropriations (fr)

paleontologinen intressi

SN kohteen tunnistettu paleontologinen merkitys
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriperintöintressi
LE palaeontological interest (en)
intérêt paléontologique (fr)

pelastuskaivaukset

DEF Suomessa ei käytetä termiä "pelastusarkeologia". Mikäli rakennushankkeen yhteydessä paljastuu arkeologinen kohde tai muinaismuistolain suojeltua kiinteää muinaisjäännettä, joka vaarantuu hankkeen takia, on siellä muinaismuistolain (295/1963) mukaan tehtävä arkeologinen tutkimus rakentajan laskuun.
SN maankäyttö- tai rakennushankkeen uhkaaman muinaisjäänneksen arkeologinen tutkimus, johon ei ole varauduttu suunnitteluvaiheessa
TT Group 5 - Interventions
BT arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvat toimenpiteet
LE rescue archaeology (en)
archéologie de sauvetage (fr)

perinteiset käsityötaidot

SN perinteisten materiaalien, rakenteiden ja työtapojen käyttämiseen harjaantuneiden käsityöläisten kyyvyt ja osaaminen
TT Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT taidot
NT käsityötaidot
LE traditional skills (en)
métiers traditionnels (fr)

perintöoikeudet

SN perimystä koskevat oikeussäännökset
TT Group 4 - Legal systems
BT lait
LE rights of succession (en)
droits de succession (fr)

perintöverot

DEF Suomessa perintöverot kannetaan valtiolle. Se määräytyy perintöosuuden arvon sekä perintönjättäjän ja -saajan sukulaisuussuhteen perusteella. (Lähde: Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002).) [Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002)]
SN perinnön tai testamentin perusteella kannettavat verot (Lähde: Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002).)
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT verot

peruskirjat

- DEF** Esimerkiksi Euroopan unionin perusoikeuskirja (Charter of Fundamental Rights of the European Union) on asiakirja, jossa määritellään Euroopan unionin tasolla pätevät perusoikeudet. Vaikka termi "charter" käännetään suomeksi useimmiten termillä "peruskirja" tai "perustamisasiakirja", on termi "International Charter for Conservation and Restoration of Monuments and Sites" kuitenkin käännetty termillä "julistus" (ns. Venetsian julistus).
- SN** yhteisön tavoitteet ja toimintaperiaatteet määrittävät sopimukset, jotka eivät kuitenkaan välttämättä ole oikeudellisesti sitovia
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** kansainväliset oikeuslähteet
- LE** charters (en)
chartes (fr)

piha-alueet

- SN** rakennuksien tai rakennusryhmien välittömät ympäristöt, pihapiirit
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** suojeltavat alueet
- LE** zones de protection (BE)|abords (fr)
contiguous zones (en)
curtilage (en)

pittoreski intressi

- SN** kohteen tunnistettu maalauksellinen eli pittoreski merkitys
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** kulttuuriperintöintressi
- LE** picturesque interest (en)
intérêt pittoresque (fr)

poikkeaminen suojelumääräyksistä

- SN** suojelumääräysten tulkintaa edellyttävälle rakennustoimille myönnettävä lupa, restaurointia koskeva lausunto
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** suojeltujen rakennusten seuranta
- LE** special work authorizations (en)
listed building consent (en)
autorisations spéciales de travaux (fr)

poikkeamismenettelyt

- DEF** Mikäli rakentaminen vaatii poikkeamislupaa, tulee se hakea ennen rakennuslupaa. Poikkeamispäätökset tekee ja poikkeamislupaa myöntää Suomessa rakennusvalvontaviranomainen.
- SN** menettelytavat maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyistä tai sen nojalla annetuista säännöksistä, määräyksistä, kielloista ja muista rajoituksista poikkeavan rakentamisen toteuttamiseksi
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** suunnittelun ohjaus
- LE** special work authorizations (en)
listed building consent (en)
autorisations spéciales de travaux (fr)

puistot ja puutarhat

- SN** suunnitelmallisesti istutetut yksityiset tai julkiset alueet
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** alueet
- LE** parks and gardens (en)
parcs et jardins (fr)

purkamisen

- SN** rakennuksen, rakennelman tai sen osan hävittäminen
- TT** Group 5 - Interventions
- BT** rakennuksiin kohdistuvat toimenpiteet
- NT** osittainen purkaminen
luvaton purkaminen
- LE** demolitions (en)
démolitions (fr)

purkuluvat

- DEF** Suomessa purkulupa voi sisältyä rakennuslupaan. Purkulupaa ei myöskään tarvita, jos kyseessä on talousrakennus tai muu siihen verrattava vähäinen rakennus, jota ei ole pidettävä historiallisesti merkittävänä tai rakennustaiteellisesti arvokkaana.
- SN** rakennusten tai niiden osien purkamiseen tarvittavat rakennusvalvontaviranomaisen myöntämät luvat
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** suunnitteluluvat
- LE** demolition licences (en)
permis de démolir (fr)

pyhät paikat

- SN** uskonnon harjoittamiseen käytetyt uhri- tai palvontapaikat
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** rakennukset
- LE** places of worship (en)
lieux de culte (fr)

rahoitus

- DEF** Rahoitukseen sisältyy myös rahankäytön suunnittelu.
- SN** rahavarat tai pääoma tietyn hankkeen läpiviemiseksi
- TT** Group 8 - Economic and financial systems
- BT** talous ja rahoitus
- NT** suora tuki
avustukset
toimenpidevarat
lainat
ylläpitokustannukset
yksityinen rahoitus
julkinen rahoitus
sponsorointi
- LE** funding (en)
financement (fr)

rajoitetut tarjouskilpailut

- SN** valitulle joukolle esitetyt pyynnöt tarjouksen antamisesta
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** tarjoukset
- LE** limited tenders (en)
appels d'offres restreints (fr)

rakennettu kulttuuriperintö

- SN** menneisyydestä säilyneet rakennelmat, rakennukset ja rakennusryhmät sekä niitä koskeva tutkimus- ja arkistoaineisto
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** kulttuuri- ja luonnonperintö
- NT** rakennustaiteellinen perintö
- LE** monuments (en)
monuments (fr)
monumental heritage (en)
patrimoine monumental (fr)

rakennetut alueet

- SN** alueet, joilla on rakennuksia tai rakennelmia
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** arkeologiset kohteet
- LE** built up areas (en)
sites construits (CH)|sites bâtis (fr)
sites bâtis (fr)

rakennukset

- SN** rakenne tai rakenteet toteutettuna samaan tarkoitukseen, yhtenäiselle maa-alueelle
- TT** Group 2 - Heritage Category
- BT** kiinteät kohteet
- NT** suojeltavat rakennukset
hylätyt rakennukset
pyhät paikat
rakennusmuistomerkit

LE buildings (en)
édifices (fr)

rakennuksiin kohdistuvat toimenpiteet

SN rakennusten ja rakenteiden ulkonäköön, käyttöön ja/tai säilymiseen vaikuttavat teot tai määrätehtävien suoritus

TT Group 5 - Interventions

BT rakennusperintöön kohdistuvat toimenpiteet

NT lisärakentaminen
rakentaminen
muutostyö
purkaminen
fasadismi
arkkitehtuuritutkimus

LE building interventions (en)
interventions sur les bâtiments (fr)

rakennusarkeologia

SN arkeologian menetelmiä hyödyntävä rakennushistorian tutkimus ja rakennusdokumentointi

TT Group 9 - Broad concepts

BT arkeologia

LE buildings archaeology (en)
archéologie du bâti (fr)

rakennushistoria

DEF rakentamisen ja arkkitehtuurin historia

TT Group 2 - Heritage Category

BT suojellut rakennukset

LE histoire de l'architecture (fr)
history of architecture (en)

rakennushistorioitsijat

SN arkkitehtuurin historiaan erikoistuneet taidehistorioitsijat, historiantutkijat tai arkkitehdit

TT Group 1 - Agents

BT arkkitehdit

LE architectural historians (en)
historiens de l'architecture (fr)

rakennusinventoinnit

SN rakennushistorian selvittäminen sekä rakennusten tai niiden osien dokumentointi ja tutkiminen esimerkiksi arkeologisin menetelmin

TT Group 5 - Interventions

BT arkeologiset tutkimukset

LE building survey (en)
étude du bâti (fr)

rakennuskiellot

DEF Suomessa kunta voi määrätä rakennuskiellon esimerkiksi alueelle, jolle yleis- tai asemakaavan laatiminen tai muuttaminen on vireillä. Rakennuskielto voi olla myös voimassa olevan yleis- tai asemakaavan määräyksen perustuva tai erikseen alueelle päätetty.

SN maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvat määräykset, joilla estetään rakentaminen tietyllä alueella

TT Group 4 - Legal systems

BT suunnittelun ohjaus

LE work prohibitions (en)
interdiction de construire (CH)|interdictions de travaux (fr)

rakennuslupahakemukset

DEF Rakennuslupahakemus osoitetaan Suomessa kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle.

SN rakentamiseen ryhtyvien (luonnollisten tai oikeushenkilöiden) hakemukset rakentamista tai rakentamiseen verrattavia korjaus- ja muutostöitä varten sekä niihin kuuluvat asiakirjaliiitteet

TT Group 4 - Legal systems

BT suunnittelun ohjaus

LE planning applications (en)
demandes de permis d'urbanisme (BE)|demandes de permis de construire (fr)

rakennusluvut

DEF Suomen maankäyttö- ja rakennuslain mukaan ei tarvita erillisiä rakentamisen suunnittelua ja toteuttamista koskevia lupia (vrt. planning license, building license).

SN rakentamiseen ja rakentamiseen verrattavissa oleviin korjaus- ja muutostöihin tarvittavat kuntien rakennusvalvontaviranomaisten myöntämät luvat

TT Group 4 - Legal systems

BT suunnitteluluvat

LE building licences (en)
permis d'urbanisme (BE)|permis de construire (fr)

rakennusmuistomerkit

SN yleisölle avoimet rakennukset tai rakennelmat, joilla on erityistä merkitystä historiansa, identiteetti- ja symboliarvonsa, laatunsa tai muun poikkeuksellisuutensa vuoksi

TT Group 2 - Heritage Category

BT rakennukset

LE historic properties (en)
bâtiments historiques (CH)|édifices historiques (fr)

rakennusosat

DEF Rakennusosa voi olla esimerkiksi osa entistä kiinteää sisustusta.

SN erityistä taiteellista tai historiallista merkitystä omanneen rakennuksen tai arkkitehtonisen kokonaisuuden osat

TT Group 2 - Heritage Category

BT suojeltava kulttuuriomaisuus

LE architectural components (en)
éléments d'architecture (fr)

rakennusperinne

SN rakentaminen perinteisin menetelmin ja paikallisia materiaaleja käyttäen, yleensä ilman arkkitehdin suunnitelmia

TT Group 9 - Broad concepts

BT arkkitehtuuri

LE vernacular architecture (en)
architecture traditionnelle (fr)

rakennusperintö

SN rakennukset, rakennelmat ja rakennetut alueet sekä maankäytön ja rakentamisen historia ja tapa, jolla rakennettu ympäristö on syntynyt

TT Group 2 - Heritage Category

BT kulttuuri- ja luonnonperintö

LE architectural heritage (en)
built heritage (en)
patrimoine architectural (fr)
patrimoine construit (CH)|patrimoine bâti (fr)

rakennusperintöön kohdistuvat toimenpiteet

SN rakennusperintöön kohdistuvat tai vaikuttavat teot tai määrätehtävien suoritus

TT Group 5 - Interventions

BT toimenpidetyypit

NT rakennuksiin kohdistuvat toimenpiteet

LE built heritage interventions (en)
interventions sur le milieu bâti (fr)

rakennussuojelu

DEF Termi "listing of buildings" liittyy Ison-Britannian järjestelmään, jossa listattu rakennus on myös suojeltu. Suomessa arvokkaiden rakennusten listaus tai luettelointi esim. rakennusperinnön inventointien yhteydessä ei tarkoita sitä, että rakennukset olisivat automaattisesti suojeltuja. Suomessa rakennussuojelua toteutetaan asemakaavan suojelumääräyksillä sekä erityislakien ja viranomaispäätösten nojalla.

SN erityisiä rakennushistoriallisia, historiallisia, esteettisiä ja/tai maisemallisia arvoja omaavien rakennusten säilymiseen tähtäävät menettelytavat ja toimenpiteet

TT Group 4 - Legal systems
BT suojeluluokat
LE Inscription sur la liste de sauvegarde (BE)|inscription (fr)
listing of buildings (en)

rakennustaidot

SN rakennusalan asiantuntijoiden ja ammattilaisten kyvyt ja osaaminen
TT Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT taidot
LE building skills (en)
métiers du bâtiment (fr)

rakennustaiteellinen perintö

DEF Termi viittaa Granadan sopimukseen (Yleissopimus Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelusta, 1985).
SN rakennukset ja rakennelmat, joilla on erityistä historiallista, arkeologista, taiteellista, tieteellistä, sosiaalista tai teknillistä merkitystä
TT Group 2 - Heritage Category
BT rakennettu kulttuuriperintö
LE architectural heritage (en)
built heritage (en)
patrimoine architectural (fr)
patrimoine construit (CH)|patrimoine bâti (fr)

rakennustöiden keskeyttäminen

SN rakennustyön seisauttaminen rakennusvalvonta- tai muun viranomaisen päätöksellä
TT Group 4 - Legal systems
BT suunnittelun ohjaus
LE suspension of works (en)
suspension des travaux (fr)

rakennustyöt

SN rakentamis- tai restaurointitoimenpiteet
TT Group 5 - Interventions
BT arkkitehtuuritutkimus
NT korjausrakentaminen
häätäkorjaustyöt
kunnossapitotyöt
rekonstruointityöt
restaurointityöt
LE works (en)
travaux (fr)

rakennuttajat

SN luonnolliset ja juridiset henkilöt, jotka määrittävät rakennusohjeita, antavat toimeksi rakennustöitä tai restaurointeja ja vastavat rahoituksesta
TT Group 1 - Agents
BT Organisaatiot ja ammatilliset
LE contracting authorities (en)
maîtres d'ouvrage (fr)

rakentaminen

SN rakennusten tai rakenteiden toteuttaminen (tiettyjen teknisten periaatteiden mukaisesti)
TT Group 5 - Interventions
BT rakennuksiin kohdistuvat toimenpiteet
LE construction (en)
constructions (fr)

rakentamismääräykset

DEF Rakentamista koskevat tekniset määräykset ja ohjeet julkaistaan ympäristöministeriön ylläpitämässä Suomen rakentamismääräyskokoelmassa (RakMk).
SN ministeriön, muun valtion viranomaisen tai kunnallisen viranomaisen antamat maankäyttö- ja rakennuslakia täydentävät oikeussäännökset
TT Group 4 - Legal systems
BT suunnittelun ohjaus

LE building regulations (en)
prescriptions techniques (fr)

rangaistusmääräys

DEF Suomessa rangaistusmääräysmenettelyssä voidaan määrätä sakkorangaistus ja enintään 1000 euron suuruinen menettämiseraamus rikkomuksesta, josta tapaukseen sovellettavassa rangaistussäännöksessä ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta, sekä laillisesti vahvistetun uhkasakkokiellon rikkomisesta.
SN syyttäjävirston vähäisissä rikoksissa antama lopullinen ratkaisu, joka vahvistaa poliisin esittämän rangaistusvaatimuksen (sakon), ellei sitä ole määrääjässä vastustettu
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelumääräykset
NT maksukehoitus
LE enforcement legislation (en)
mesures répressives (fr)

rannikoiden suojelu

DEF YK:n ympäristö- ja kehityskokouksessa (UNCED) Brasiliassa vuonna 1992 hyväksyttiin ympäristöä ja kehitystä koskeva toimintaohjelma, johon kuuluu mm. meri- ja rannikkoalueiden suojelu.
SN luonnonpiirteistä ja ihmisen luomista elementeistä koostuvan rannikkomaiseman kulttuuri- ja luonnonarvojen turvaaminen
TT Group 4 - Legal systems
BT maisemansuojelu
LE coastal protection (en)
protection du littoral (fr)

rauniot

SN osittain tuhoutuneet rakennukset tai rakenteet
TT Group 2 - Heritage Category
BT muistomerkit
LE ruins (en)
ruines (fr)

rekonstruktio

SN kokonaan tai osittain tuhoutuneen rakenteen tai rakennuksen rakentaminen uudelleen säilyneiden fragmenttien ja/tai dokumenttien perusteella
TT Group 5 - Interventions
BT restaurointi
LE reconstruction (en)
reconstruction à l'identique (fr)

rekonstruointityöt

SN toimenpiteet, joiden avulla kokonaan tai osittain tuhoutuneet rakenteet tai rakennukset rakennetaan uudelleen säilyneiden fragmenttien ja/tai dokumenttien perusteella
TT Group 5 - Interventions
BT rakennustyöt
LE reconstruction works (en)
travaux de reconstruction (fr)

restaurointi

DEF Termillä on suomen kielessä laajempi merkitys kuin englannin ja saksan kielissä.
SN vanhat rakennustavat huomioon ottava, kulttuurihistoriallisen arvon säilyttävä korjaaminen, johon voi sisältyä konservoivia, rekonstruoivia ja entistäviä toimenpiteitä sekä uudisrakentamista
TT Group 5 - Interventions
BT toimenpidetyypit
NT konservointitekniikat
rekonstruktio
LE restoration (en)
restauration (fr)

restaurointiohjelmat

SN	toimintamallit ja suunnitelmat kulttuuriperinnön restauroimiseksi
TT	Group 5 - Interventions
BT	toimenpideohjelmat
LE	restoration programmes (en) programmes de restauration (fr)

restaurointiteknikaat

SN	kaikki kohteen ylläpitoon ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilymiseen tähtäävät toimenpiteet, menettelyt ja menetelmät
TT	Group 5 - Interventions
BT	vaaliminen
LE	conservation techniques (en) techniques de conservation (fr)

restaurointityöt

SN	vanhat rakennustavat huomioon ottavat, kulttuurihistoriallisen arvon säilyttävät korjaustyöt, joihin voi sisältyä konservoivia, rekonstruoivia ja entistäviä toimenpiteitä sekä uudisrakentamista
TT	Group 5 - Interventions
BT	rakennustyöt
LE	restoration works (en) travaux de restauration (fr)

rikosoikeudelliset seuraamukset

SN	viranomaisten asettamat lakisääteiset rangaistukset, turvaamistoimenpiteet tai vahingonkorvaukset, jotka tuomitaan tekijöille seurauksena lain rikkomisesta
TT	Group 4 - Legal systems
BT	suojelumääräykset
NT	sakot
LE	legal penalties (en) sanctions pénales (fr)

riskienhallinta

SN	uhkien ja vaarojen järjestelmällinen kartoittaminen ja ehkäisy, epäedullisiin tapahtumiin varautuminen
TT	Group 4 - Legal systems
BT	ympäristöpolitiikka
LE	risk prevention (en) prévention des risques (fr)

ryöstely

SN	toiselle kuuluvan omaisuuden anastaminen tai riisto
TT	Group 4 - Legal systems
BT	laittomat teot
LE	looting (en) pillage (fr)

säätiöt

DEF	Kulttuuriperintöalalla toimivat säätiöt saavat Suomessa usein toimintarahoitusta julkisista varoista. Nykyisin säätiö-sanalla tarkoitetaan itsenäisen oikeushenkilömuotoisen määrätarkoitukseen varatun varallisuuden käyttöä (rekisteröity säätiö).
SN	kokonaisuudet, jotka muodostuvat määrätarkoituksessa sijoitetusta omaisuudesta ja sitä hoitavasta hallinto-organisaatiosta
TT	Group 1 - Agents
BT	organisaatiot
LE	public interest foundations (en) fondations (fr)

saavutettavuus

SN	julkisen hallinnon edistämä yleisön tasavertainen mahdollisuus tutustua kulttuuriperintöön ja ymmärtää sitä, saada sitä koskevaa tietoa ja osallistua sen vaalimiseen
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	saavutettavuus ja viestintä
NT	avaaminen yleisölle
LE	public access (en) accès public (fr)

saavutettavuus ja viestintä

SN	strategiat ja toimet, joilla luodaan edellytyksiä suuren yleisön tuntee, ymmärtää ja arvostaa kulttuuriperintöä sekä tiedostaa sen vaalimisen yhteiskunnallinen merkitys
TT	Group 7 - Access and Interpretation
NT	käyntirajoitus
	saavutettavuus
	kulttuuriperintökasvatus
	kulttuurimatkailu
	tieteellinen julkaisu toiminta
	kulttuuripalvelut
	tiedonvaihto
	kulttuuritarjonta
	yleinen tietoisuus
	<accessibility>
	kestävä matkailu
LE	access and interpretation (en) communication et sensibilisation (fr)

säilyttäminen

SN	säilymisen ja suojelun turvaaminen kaikilla tavoilla, kuten lainsäädännöllisillä keinoilla tai restaurointi- ja konservointitoimenpiteillä
TT	Group 5 - Interventions
BT	toimenpidetyypit
LE	preservation (en) préservation (fr)

sakot

SN	varallisuuteen kohdistuvat rangaistukset, jotka merkitsevät määräsunnan menettämistä valtiolle [Kielitoimiston sanakirja]
TT	Group 4 - Legal systems
BT	rikosoikeudelliset seuraamukset
LE	fines (en) amendes (fr)

satunnaiset löydöt

DEF	Arkeologista kulttuuriperintöä saatetaan löytää sattumalta kaikenlaisten maansiirto- ja kaivutöiden yhteydessä. Termi "irtolöytö" viittaa artefaktiin, jonka yhteyttä kiinteään muinaisjäännöksen ei ole pystytty osoittamaan.
SN	muutoin kuin arkeologisissa tutkimuksissa löydetty esineet, materiaaliset jäännökset tai kohteet
TT	Group 5 - Interventions
BT	löydöt
LE	chance discoveries (en) découvertes fortuites (fr)

sopimukset

DEF	Esimerkkinä Euroopan ihmissoikeussopimus (European Convention on Human Rights), johon ovat liittyneet useimmat Euroopan maat. Velvollisuus noudattaa ihmissoikeussopimuksen määräyksiä on niin viranomaisilla kuin tuomioistuimillakin.
SN	osapuolia sitovat asiakirjat; se mitä on sovittu
TT	Group 4 - Legal systems
BT	kansainväliset oikeuslähteet
LE	conventions (en) conventions (fr)

sotahistoriallinen perintö

SN	sotilaalliseen toimintaan liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kulttuuri- ja luonnonperintö
LE	military heritage (en) patrimoine militaire (fr)

sponsorit

SN	taloudellista tukea antavat luonnolliset tai juridiset henkilöt
-----------	---

TT Group 1 - Agents
BT Organisaatiot ja ammatilliset
LE sponsors (en)
mécènes (fr)

sponsorointi

SN menettely jolla yksilö tai yhteisö voi saada (yleensä taloudellista) tukea toimintaansa tai hankkeeseensa
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT rahoitus
LE sponsorship (en)
mécénat (fr)

subventio

SN valtion taloudellinen tuki, joka kattaa osan tietyin hankkeen kokonaiskustannuksista
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT julkinen rahoitus
LE grant aid (en)
subventions de l'Etat (fr)

suoja-alueet

DEF Suomen muinaismuistolain (295/1963) mukaan kiinteään muinaisjäännykseen kuuluu sellainen maa-alue, joka on tarpeen jäännöksen säilymiseksi sekä jäännöksen laadun ja merkityksen kannalta välttämättömän tilan varaamiseksi sen ympärille. Tämä alue, jota laissa nimitetään suoja-alueeksi voidaan huomioida kaavoituksessa. Laissa mainittua laajemmat suoja-alueiden rajat voidaan vahvistaa vain ELY:n päätöksellä (vahvistettu toistaiseksi noin 30 kohteella).
SN suojelukohteita ympäröivät, kohteiden arvon, merkityksen ja säilymisen kannalta oleelliset alueet (näkyvä-, valuma- tai muut kohteisiin liittyvät alueet)
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat alueet
LE contiguous zones (en)
curtilage (en)
zones de protection (BE)|abords (fr)

suojellut esineet

DEF Käsite on osa Ison-Britannian suojeluhierarkiaa (vrt. registered objects). Suomessa suojelluista esineistä säädetään muinaismuistolaissa, kirkkolaisissa sekä ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa. Suomessa suojeltuja esineitä ovat kirkoissa ja muissa julkisissa rakennuksissa säilytettävät esineet, muinaisjäännyksiin liittyvät maalöydöt sekä vähintään sadan vuoden ikäisistä hyljistä peräisin olevat esineet.
SN lain nojalla tai muutoin suojellut esineet
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat esineet
LE objets classés (fr)
listed objects (en)
protected objects (en)
objets protégés (fr)

suojellut rakennukset

DEF Käsite on osa Ison-Britannian suojeluhierarkiaa (vrt. listed buildings), jossa listattu rakennus on myös suojeltu. Suomessa arvokkaiden rakennusten listaus tai luettelointi esim. rakennusperinnön inventointien yhteydessä ei tarkoita sitä, että rakennukset olisivat automaattisesti suojeltuja.
SN rakennukset, jotka ovat suojeltuja maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvalla kunnan päätöksellä
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat rakennukset
NT <heritage communities>
rakennushistoria

suojellut rakennukset

DEF Käsite on osa Ison-Britannian suojeluhierarkiaa (vrt. locally listed buildings), jossa listattu rakennus on myös suojeltu. Suomessa arvokkaiden rakennusten listaus

tai luettelointi esim. rakennusperinnön inventointien yhteydessä ei tarkoita sitä, että rakennukset olisivat automaattisesti suojeltuja. Suomessa rakennuksia voidaan suojella mm. maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön, rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain, kirkkolain ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla.

SN rakennukset, jotka ovat suojeltuja lain nojalla
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat rakennukset

suojellut rakenteet

DEF Käsite on osa Ison-Britannian suojeluhierarkiaa (vrt. registered elements).
SN lain nojalla suojellut rakennusten osat tai elementit
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat rakenteet
LE protected elements (en)
éléments protégés (fr)
éléments classés (fr)
listed elements (en)

suojeltava kulttuuriomaisuus

SN historiallisesti, taiteellisesti, tieteellisesti tai tekniikan kannalta arvokas omaisuus, johon lainsäädännön perusteella kohdistuu tai tulisi kohdistaa suojelutoimenpiteitä
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriomaisuus
NT kiinteät kohteet
irtaimet esineet
suojeltavat rakenteet
rakennusosat
koristeet
historialliset jäännökset
LE protected property (en)
biens protégés (fr)

suojeltava kulttuuriperintö

SN kulttuuriperintö, johon lainsäädännön perusteella kohdistuu tai tulisi kohdistaa suojelutoimenpiteitä
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE protected heritage (en)
patrimoine protégé (fr)

suojeltavat alueet

DEF Esimerkki suojeltavasta alueesta on inventoinnin tai muun päätöksenteon pohjana käytettävän selvityksen yhteydessä arvokkaaksi todettu alue, jonka merkitys on kirjattu ja julkistettu.
SN alueet, joihin lainsäädännön perusteella kohdistuu tai tulisi kohdistaa suojelutoimenpiteitä
TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriympäristöt
NT kansallispuistot
luonnonpuistot
luonnonsuojelualueet
arkeologiset puistot
suojelualueet
suoja-alueet
piha-alueet
maisemansuojelualueet
luonnontieteellisesti kiinnostavat kohteet
LE protected areas (en)
conservation areas (en)
espaces protégés (fr)

suojeltavat esineet

SN esineet tai esineiden osat, joihin kohdistuu tai tulisi kohdistaa suojelutoimenpiteitä
TT Group 2 - Heritage Category
BT irtaimet esineet
NT suojellut esineet
kulttuurihistoriallisesti arvokkaat esineet

LE objets classés (fr)
protected objects (en)
objets protégés (fr)
listed objects (en)

suojeltavat kohteet

DEF Suojeltavalla kohteella on historiallista, taiteellista, tieteellistä tai teknistä arvoa.
SN paikat, joihin lainsäädännön perusteella kohdistuu tai tulisi kohdistaa suojelutoimenpiteitä
TT Group 2 - Heritage Category
BT arkeologiset kohteet
NT muinaisjäännösalueet
maailmanperintökohteet
LE protected sites (en)
sites protégés (fr)

suojeltavat rakennukset

SN rakennukset, joihin lainsäädännön perusteella kohdistuu tai tulisi kohdistaa suojelutoimenpiteitä
TT Group 2 - Heritage Category
BT rakennukset
NT suojellut rakennukset
suojellut rakennukset
LE protected buildings (en)
bâtiments protégés (CH)|édifices protégés (fr)

suojeltavat rakenteet

DEF Suojeltavilla osilla ja rakenteilla on historiallista, taiteellista, tieteellistä tai teknistä merkitystä.
SN rakennusten osat tai elementit, joihin lainsäädännön perusteella kohdistuu tai tulisi kohdistaa suojelutoimenpiteitä
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltava kulttuuriomaisuus
NT suojellut rakenteet
kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakenteet
LE listed elements (en)
protected elements (en)
éléments protégés (fr)
éléments classés (fr)

suojeltujen rakennusten seuranta

DEF Laeilla suojeltuja rakennuksia on Suomessa pari tuhatta: rakennussuojelulailla noin 250, kirkkolaiilla arviolta 800, asetuksella valtion omistamista rakennuksista noin 800 rakennusta ja 200 aluetta. Niiden suojelua valvoo Museovirasto.
SN laeilla ja asetuksilla suojeltujen rakennusten tarkkailu ja suojelun toteutumisen valvonta
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelu
NT poikkeaminen suojelumääräyksistä
LE inspection des monuments historiques (fr)
statutory protection (en)
protection légale (fr)
listed building control (en)

suojelu

SN kulttuuriperinnön säilymisen mahdollistavat tai takaavat menettelytavat ja toimenpiteet
TT Group 4 - Legal systems
BT kulttuuriperinnön vaaliminen
NT suojelukohde
suojeluluokat
suojelumenettelyt
maisemansuojelu
suojeltujen rakennusten seuranta
suojelumääräykset
arkeologisen kulttuuriperinnön suojelu
kiinteiden kohteiden suojelu
LE protection (en)
protection (fr)

suojelualueet

DEF Suomessa suojelualue käsittää muinaismuistolain mukaan kaksi metriä kiinteän muinaisjäännöksen näkyvissä olevista ulkoreunoista (ns. suoja-alue). Kun suojelun kohteena on rakennusryhmä, määritellään suojelualue kaavaan liitettävälle kartalle. Rakennusryhmään voi kuulua esim. puistoa tai puutarhaa. Kirkkoja ympäröivät kirkkopihat on suojeltu kirkkolain nojalla.
SN kaavamerkinnoilla osoitettavat, maankäyttö- ja rakennuslailla tai erityislailla suojellut alueet
TT Group 2 - Heritage Category
BT suojeltavat alueet
LE protected areas (en)
conservation areas (en)
espaces protégés (fr)

suojeluesitykset

SN esitykset kohteen saattamisesta suojeltavaksi rakennusperinnön suojelusta annetun lain perusteella
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelumenettelyt
LE applications for protection (en)
demandes de protection (fr)

suojelukohde

SN lain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi esitetty kulttuuriomaisuus tai kohde
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelu
LE biens classés (fr)
listed property (en)

suojelukohteiden luettelo

SN luettelo lainsäädännön tai viranomaispäätösten nojalla suojelluista kulttuuriperintökohteista
TT Group 3 - Documentation systems
NT UNESCO:n maailmanperintöluettelo
LE list of protected property (en)
listes des biens protégés (fr)

suojeluluokat

SN suojelumerkintöjen tasot, kaavoissa esimerkiksi suojeltuja rakennuksia tai rakennusryhmiä koskevat sr-1, sr-2 ja sr-3
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelu
NT hiljainen suojelu
osittainen suojelu
rakennussuojelu
kaavasuojelu
väliaikainen suojelu
suojelumääräykset
lakisääteinen suojelu
totaalisuojelu
LE levels of protection (en)
niveaux de protection (fr)

suojelumääräykset

SN suojelupäätöksiin liittyvät kohteen hoitoa ja ylläpitoa määrittävät ohjeet ja säännöt
TT Group 4 - Legal systems
BT suojeluluokat
LE special state protection (en)
régimes de protection particuliers (fr)

suojelumääräykset

SN suojelupäätöksen sisältyvät määräykset, jotka määrittelevät tarvittaessa rakennusosan tarkkuudella, mitä toimenpiteitä kohteessa voi tehdä
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelu
NT kunnossapitovelvoitteet
rangaistusmääräys
hallinnolliset seuraamukset
rikosoikeudelliset seuraamukset

LE protection constraints (en)
servitude de protection (CH) (fr)

suojelumenettelyt

SN kulttuuriperintökohteen suojeluun johtavat hallinnolliset toimet
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelu
NT valitusmenettelyt
suojeluesitykset
kulttuurisen arvon toteaminen
suojeluohjelmat
suojelun purkaminen
suojelun laajentamiset
kiireellinen suojelutoimenpide
suojelupäätös
LE protection process (en)
procédures de protection (fr)

suojelun laajentamiset

SN suojeltujen rakennusten, rakenteiden tai paikkojen alojen laajentaminen tai suojelumääräysten tarkentaminen
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelumenettelyt
LE extensions of protection (en)
extensions de la protection (fr)

suojelun purkaminen

DEF Kohteen suojelusta voidaan luopua esimerkiksi kohteen tuhoutumisen vuoksi.
SN kohteen suojelusta luopuminen
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelumenettelyt
LE delisting (en)
déclassements (BE)|annulations de la protection (fr)

suojeluohjelmat

SN toimintasuunnitelmat, joissa esitetään paikkojen, rakennusten, monumenttien tai muiden kohteiden saattamista suojelun piiriin
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelumenettelyt
LE protection proposals (en)
propositions de protection (fr)

suojeluohjelmat

SN kulttuuriperinnön suojelua edistävät kirjalliset toimintamallit ja suunnitelmat
TT Group 5 - Interventions
BT toimenpideohjelmat
LE protection programmes (en)
programmation de la protection (fr)

suojelupäätös

DEF Suomessa suojelupäätöksiä antavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, ja ne vahvistaa ympäristöministeriö. Kuntien kaavapäätökset, joihin sisältyy suojelumerkintä ja -määräys voidaan määrittellä myös suojelupäätöksiksi suomalaisessa järjestelmässä.
SN lainvoimainen päätös, jolla kohde suojellaan ja joka sisältää suojelumääräykset
TT Group 4 - Legal systems
BT suojelumenettelyt
LE preservation order (en)
ordre de protection (CH)|ordre de préservation (fr)
ordre de préservation (fr)

suojelupolitiikka

SN valtion tai instituutioiden yhteiskuntapolitiittinen toimintalinja ja siitä johdetut menettelytavat kulttuuriperinnön suojeluasioissa
TT Group 5 - Interventions
BT toimenpidestrategia

LE conservation policy (en)
politique de conservation (fr)

suora tuki

DEF Tyypillisesti suora tuki on rahallista tukea.
SN tietyille hankkeelle osoitettava tuki
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT rahoitus
LE direct aid (en)
aides directes (fr)

suora valtion tuki

SN suoraan valtiolta tiettyyn hankkeeseen saatu apu
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT valtionapu
LE direct state aid (en)
aides directes de l'Etat (fr)

suositukset

SN Euroopan unionin toimielinten antamat ohjeet tai lausunnot, jotka eivät ole sitovia
TT Group 4 - Legal systems
BT Euroopan yhteisön lainsäädäntö
LE recommendations (en)
recommandations (fr)

suunnittelijakonsultit

SN neuvontaa ja ohjausta antavat, yleensä ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet rakennussuunnittelun, restauroinnin ja kaavoituksen asiantuntijat
TT Group 1 - Agents
BT arkkitehdit
LE architectural consultants (en)
architectes consultants (fr)

suunnitteluluvat

DEF Termi liittyy Ison-Britannian valvontajärjestelmään, eikä ole käytössä Suomessa. Suomen maankäyttö- ja rakennuslain mukaan ei tarvita erillisiä rakentamisen suunnittelua ja toteuttamista koskevia lupia (vrt. planning license, building license). Suunnittelutarveharkinta ei vastaa tätä käsitettä.
SN rakentamiseen ja rakentamiseen verrattavissa oleviin korjaus- ja muutostöihin tarvittavat kuntien rakennusvalvontaviranomaisten myöntämät luvat
TT Group 4 - Legal systems
BT suunnittelun ohjaus
NT rakennusluvut
purkuluvat
LE planning licences (en)
autorisations de travaux (fr)

suunnittelun monitorointi

DEF Suomessa on käytössä valtion ympäristöhallinnon kehittämät kaavoituksen seurannan tietojärjestelmä sekä asemakaavan seurantalomake, jotka helpottavat tietojen keräämistä ja välittämistä.
SN ympäristöhallinnon toteuttama maankäytön suunnittelun valtakunnallista tilannetta ja muutoksia koskevien tietojen kerääminen
TT Group 4 - Legal systems
BT suunnittelun ohjaus
LE monitoring (en)
inspection (fr)

suunnittelun ohjaus

DEF Kaavoituksen ohjausvälineiden kehittäminen kuuluu Suomessa ympäristöministeriölle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ohjaavat ja valvovat kuntien kaavoitusta ja neuvovat maankäytön suunnitteluun liittyvissä kysymyksissä.
SN ympäristöhallinnon kuntien ja maakuntien kaavoitusta koskeva ohjaus, jonka tarkoituksena on varmistaa,

	että kaavoituksessa toteutetaan lainsäädännössä määritellyjä tavoitteita ja sisältövaatimuksia
TT	Group 4 - Legal systems
BT	aluesuunnittelu
NT	suunnittelun monitorointi
	suunnitteluluvat
	rakentamismääräykset
	julkinen nähtävilläoloaika
	rakennuslupahakemukset
	aloitusoikeudet
	rakennustöiden keskeyttäminen
	julkinen nähtävilläolo
	poikkeamismenettelyt
	rakennuskiellot
LE	planning control (en)
	gestion de l'aménagement (fr)

taidehistoria

SN	kuvataiteiden, arkkitehtuurin ja muun visuaalisen kulttuurin historiallinen kehitys ja sitä tutkiva tiede
TT	Group 9 - Broad concepts
BT	kestävä kehitys

taidehistorioitsijat

DEF	Taidehistorioitsijan erikoistumisalana voi olla kuvataide, taideteollisuus, arkkitehtuuri, kulttuuriympäristö tai visuaalinen kulttuuri yleisesti.
SN	ylemmän korkeakoulututkimuksen suorittaneet taidehistorian tutkimuksen asiantuntijat
TT	Group 1 - Agents
BT	arkkitehdit
LE	art historians (en)
	historiens d'art (fr)

taideteokset

SN	taiteessa käytetyillä tekniikoilla tuotetut tai taiteellisia ja esteettisiä arvoja omaavat esineet
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	irtaimet esineet
LE	works of art (en)
	objets d'arts (fr)

taidevarkaus

SN	yksityisessä tai julkisessa omistuksessa olevan taideteoksen anastaminen
TT	Group 4 - Legal systems
BT	laittomat teot
LE	theft of works of art (en)
	vol d'oeuvres d'art (fr)

taidot

SN	harjaantumisen ja/tai oppimisen avulla saavutetut (käytännön) kyvyt ja osaaminen
TT	Group 6 - Professional training, skills and qualifications
NT	rakennustaidot
	kulttuuriperintöalan taidot
	perinteiset käsityötaidot
LE	skills (en)
	métiers (fr)

taistelupaikat

SN	sotahistoriaan liittyvät kulttuurihistoriallisesti merkittävät maastot tai alueet
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	historialliset kohteet ja muistomerkit
LE	battlefields (en)
	champs de bataille (fr)

taiteellinen intressi

SN	kohteen tunnistettu taiteellinen merkitys
TT	Group 2 - Heritage Category
BT	kulttuuriperintöintressi
LE	artistic interest (en)
	intérêt artistique (fr)

takavarikko

SN	viranomaisen toimenpide, jolla tietty esine tai omaisuus erotetaan omistajan tai haltijan määräämisvallasta [Kielitoimiston sanakirja]
TT	Group 4 - Legal systems
BT	omaisuudensiirto
LE	seizure of property (en)
	saisie des biens (fr)

taloudellinen valvonta

DEF	Usein taloudellinen valvonta on organisaation sisäistä.
SN	sovitun rahankäytön seuranta
TT	Group 8 - Economic and financial systems
BT	talous ja rahoitus
LE	financial control (en)
	contrôle financier (fr)

talous ja rahoitus

SN	talouteen ja rahoitukseen liittyvät termit
TT	Group 8 - Economic and financial systems
NT	korvaus
	taloudellinen valvonta
	maksukyvyttömyys
	rahoitus
	vahingonkorvaus
	lakisääteiset maksut
	löytöpalkkiot
	verot
	veronhuojennukset
LE	economic and financial systems (en)
	système économique et financier (fr)

tarjoukset

SN	sopimukseen tähtäävät tavallisesti kirjalliset ehdotukset, jotka sitovat tekijäänsä [Kielitoimiston sanakirja + TSK]
TT	Group 4 - Legal systems
BT	tarjouskilpailut
NT	avoimet tarjouskilpailut
	neuvottelumenettelyt
	rajoitetut tarjouskilpailut
LE	tenders (en)
	offres (fr)

tarjouskilpailut

SN	hankintalain mukaiset menettelyt, joissa julkisorganisaatioiden hankinnat ja organisaation ulkopuolella teetetävät urakat kilpailutetaan hinta- ja laatukriteerien perusteella
TT	Group 4 - Legal systems
BT	kulttuuriperinnön vaaliminen
NT	tarjoukset
	tarjouspyynnöt
	tarjousten käsittely
LE	tender procedures (en)
	procédures d'appel d'offres (fr)

tarjouspyynnöt

DEF	Tarjouspyyntö laaditaan lähes poikkeuksetta kirjallisena. Siitä tulee käydä yksiselitteisesti ilmi hankinnan sisältö, laatu, laajuus, ehdot sekä hankintamenettelyn sisältö ja vaiheet.
SN	hankintailmoituksia täydentävät asiakirjat, joissa toimittajia pyydetään esittämään kirjallisesti ja määräaikaan mennessä hintatarjouksensa asiakirjassa määritetystä hankinnasta
TT	Group 4 - Legal systems
BT	tarjouskilpailut
LE	invitation to tender (en)
	appels d'offres (fr)

tarjousten käsittely

SN	tarjouksien tekemiselle varatun määräajan umpeuduttua tapahtuva saapuneiden tarjousten suljettu
-----------	---

käsitteleminen, jonka yhteydessä tarjoukset todetaan, varmistetaan tarjoajien soveltuvuus sekä tarjouksien tarjouspyynnön mukaisuus, tehdään vertailu ja todetaan tarjouskilpailun voittaja

TT Group 4 - Legal systems
BT tarjouskilpailut
LE evaluation of tenders (en)
examen des candidatures (fr)

tarkastus

SN kulttuuriperintökohteisiin tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksen tarkistaminen ja kontrollointi

TT Group 5 - Interventions
BT töiden valvonta
LE vérification des travaux (fr)
inspection (en)

täydennyskoulutus

SN tutkintoa täydentävä oppi ja harjaantuminen

TT Group 6 - Professional training, skills and qualifications
BT koulutustyytit
LE in-service training course (en)
formation continue (fr)

tekijänoikeus

SN lakisääteinen oikeus määrätä teoksen kappaleiden valmistamisesta ja saattamisesta yleisön saataviin sekä tulla tunnustetuksi teoksen tekijänä

TT Group 4 - Legal systems
BT lait
LE droits d'auteur (fr)
droits d'image (CH)|droits de l'image (FR) (fr)
copyright (en)

teknillinen intressi

SN kohteen tunnistettu teknillinen merkitys

TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriperintöintressi
LE technical interest (en)
intérêt technique (fr)

tekninen apu

SN teknistä erityisosaamista omaavan asiantuntijan konsultointi

TT Group 5 - Interventions
BT muutoksenhallinnan välineet
NT iänmääritys
LE technical assistance (en)
assistance technique (fr)

tekninen perintö

SN tekniikan historiaan ja kehitykseen liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö

TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE technical heritage (en)
patrimoine technique (fr)

tekniset konsultit

SN henkilöt, joilla on tietyn tekniikan alan erityistietämystä

TT Group 1 - Agents
BT arkkitehdit
LE technical consultants (en)
consultants techniques (fr)

temaattiset inventoinnit

SN tiettyyn kulttuuriperinnön osaan tai aihepiiriin liittyvät kiinteän tai irtaimen kulttuuriperinnön arvioinnit ja luetteloinnit

TT Group 3 - Documentation systems
BT inventoinnit
LE thematic inventories (en)
inventaires thématiques (fr)

teollisuusarkeologia

SN teollisuushistoriallisten kohteiden tutkimus arkeologisin menetelmin

TT Group 9 - Broad concepts
BT arkeologia
LE industrial archaeology (en)
archéologie industrielle (fr)

teollisuushistoriallinen intressi

SN kohteen tunnistettu teollisuushistoriallinen merkitys

TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriperintöintressi
LE industrial interest (en)
intérêt industriel (fr)

teollisuusperintö

SN teollisuushistorialliset ympäristökokonaisuudet, rakennukset, rakennelmat ja niiden jäännökset sekä niihin liittyvät aineistot ja tiedot

TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE industrial heritage (en)
patrimoine industriel (fr)

testamenttilahjoitukset

SN testamentteilla annetut lahjoitukset [Kielitoimiston sanakirja + TSK]

TT Group 4 - Legal systems
BT omaisuuden siirto
LE bequests (en)
legs (fr)

tiedonvaihto

TT Group 7 - Access and Interpretation
BT saavutettavuus ja viestintä
LE information exchange (en)
échanges d'information (fr)

tiedotuskampanjat

SN yleisen tietoisuuden lisäämiseen tähtäävä, määräaikainen ja aktiivinen viestintä

TT Group 7 - Access and Interpretation
BT valistus
LE awareness-raising campaigns (en)
campagnes de sensibilisation (fr)

tiedotuskampanjat

SN määräaikainen, aktiivinen viestintä

TT Group 7 - Access and Interpretation
BT yleinen tietoisuus
LE information campaigns (en)
campagnes d'information (fr)

tieteellinen intressi

SN kohteen tunnistettu tieteellinen merkitys

TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuriperintöintressi
LE scientific interest (en)
intérêt scientifique (fr)

tieteellinen julkaisutoiminta

SN tieteellisen tutkimuksen tulosten julkinen esittäminen painetussa tai sähköisessä muodossa tai suullisesti

TT Group 7 - Access and Interpretation
BT saavutettavuus ja viestintä
NT julkaisut
LE dissemination of research (en)
diffusion de la recherche (fr)

tieteellinen perintö

SN tieteiden historiaan ja kehitykseen liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö

TT Group 2 - Heritage Category
BT kulttuuri- ja luonnonperintö
LE scientific heritage (en)
patrimoine scientifique (fr)

tieteellinen tutkimus

SN	uutta tietoa tuottava, tieteenalan yleisesti hyväksyttyjä periaatteita ja käytäntöjä noudattava tieteenharjoitus
TT	Group 5 - Interventions
BT	muutoksenhallinnan välineet
LE	scientific research (en) recherche scientifique (fr)

tieteelliset julkaisut

DEF	Esimerkkejä julkaisuista ovat kirjat, lehdet ja verkkosivut.
SN	uutta tietoa tuottavat, tieteenalan sisällölliset ja muodolliset kriteerit täyttävät painetut tai sähköiset esitysmuodot ja -välineet
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	julkaisut
LE	scientific publications (en) publications scientifiques (fr)

tietokannat

SN	kokoelmat tiedonhaun mahdollistamiseksi järjestettyä ja luokiteltua, digitaalisessa muodossa olevaa tietoa
TT	Group 3 - Documentation systems
BT	tietotekniikka
LE	databases (en) bases de données informatisées (fr)

tietokeskukset

SN	yksiköt, jotka kartuttavat ja tallentavat tietoaineistoa ja tarjoavat asiantuntijoiden tai viranomaisten ylläpitämiä tietopalveluita
TT	Group 3 - Documentation systems
BT	dokumentointi
LE	record offices (en) centres de documentation (fr)

tietotekniikka

SN	tietokoneiden, ohjelmistojen ja digitaalisen tietoliikenteen avulla tehtävä tietojen tallennus, muokkaus, siirto ja haku
TT	Group 3 - Documentation systems
BT	dokumentointi
NT	paikkatietojärjestelmät
	tietoverkot
	tietokannat
	digitointi
LE	information technology (en) technologies de l'information (fr)

tietoverkot

SN	tietokoneiden ja niiden välisten tietoliikenneyhteyksien muodostamat järjestelmät, jotka mahdollistavat tiedon välittämisen digitaalisessa muodossa
TT	Group 3 - Documentation systems
BT	tietotekniikka
NT	kulttuuriperinnön tietoverkot
LE	information networks (en) réseaux d'information (fr)

tilapäinen vienti

DEF	Esimerkiksi tilapäisestä viennistä on esineen lainaaminen näyttelyyn.
SN	esineiden tai materiaalien määräaikainen vienti maasta viranomaisen luvalla
TT	Group 4 - Legal systems
BT	irtaimen kulttuuriperinnön suojele
LE	temporary exports (en) exportations temporaires (fr)

töiden valvonta

SN	kulttuuriperintökohteissa tehtävien töiden valvonta ja seuranta
TT	Group 5 - Interventions
BT	muutoksenhallinnan välineet

NT	tarkastus
LE	kajoamattomat menetelmät supervision of works (en) suivi des interventions (fr)

toimenpideohjelmat

SN	suunnitelmat kulttuuriperintöä koskevien toimenpiteiden toteuttamiseksi
TT	Group 5 - Interventions
NT	suojeleohjelmat restaurointiohjelmat uudistussuunnitelmat työsuunnitelma
LE	intervention programmes (en) programmes d'intervention (fr)

toimenpidestrategia

SN	tavoitteet ja linjaukset, jotka ohjaavat kulttuuriperintöön kohdistuvia toimia
TT	Group 5 - Interventions
NT	suojelepolitiikka ympäristönsuojelepolitiikka
LE	intervention policy (en) politique d'intervention (fr)

toimenpidetyypit

SN	kulttuuriperintöön kohdistuvat toimet
TT	Group 5 - Interventions
NT	säilyttäminen muutokset vaaliminen restaurointi maisemasuunnittelu arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvat toimenpiteet rakennusperintöön kohdistuvat toimenpiteet
LE	intervention types (en) types d'intervention (fr)

toimenpidevarat

SN	tietyyn työhön osoitetut rahasummat
TT	Group 8 - Economic and financial systems
BT	rahoitus
LE	intervention funds (en) crédits d'intervention (fr)

toimilupa

DEF	Suomessa toimiluvalla voidaan viitata myös myönnetyistä luvasta laadittuun asiakirjaan.
SN	lupa perustaa erityisluvan vaativia yrityksiä tai aloittaa luvanvarainen toiminta
TT	Group 4 - Legal systems
BT	omaisuuden käyttö
LE	concession (en) concession (fr)

toimivallan siirto

SN	julkisyhteisön toimielimen tai viranomaisen oikeudellisen päätösvallan delegointi edelleen toiselle toimielimelle tai alaiselleen viranhaltijalle
TT	Group 4 - Legal systems
BT	toimivalta
LE	delegation of power (en) délégations de compétence (fr)

toimivalta

SN	julkisyhteisön toimielimen tai viranomaisen oikeudellinen päätösvalta määräasioissa
TT	Group 4 - Legal systems
BT	kulttuuriperinnön vaaliminen
NT	toimivaltatasot alueellinen toimivalta toimivallan siirto
LE	competences (en) compétences (fr)

toimivaltaiset viranomaiset

- DEF** Toimivaltaisia viranomaisia ovat esimerkiksi hallinnon eri tasoilla ja sektoreilla toimivat viranomaiset, kuten rakennussuojeluviranomaiset ja rakennustarkastajat.
- SN** omalla toimialallaan säädöksiin perustuvaa valtaa käyttävät ja lainsäädännössä määritellyjä tehtäviä hoitavat julkisyhteisön toimielimet ja toimijat
- TT** Group 1 - Agents
- BT** hallinto
- LE** competent authorities (en)
autorités compétentes (fr)

toimivaltatasot

- DEF** Alueellinen toimivalta tarkoittaa oikeutta käyttää julkista valtaa tietyllä maantieteellisellä alueella. Asiallinen toimivalta tarkoittaa käsiteltäväksi määrättyjä asioita. Asteellinen toimivalta on kyseessä silloin, kun viranomaisella on alueellinen ja asiallinen toimivalta yhtä aikaa samassa asiassa ja viranomaiset ovat hierarkkisessa suhteessa toisiinsa. Toimivaltatasoja ovat valtakunnallinen, maakunnallinen ja paikallinen taso.
- SN** hallinnon alueelliset, asialliset tai asteelliset tasot, joilla toimivaltaa käytetään
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** toimivalta
- LE** levels of competence (en)
niveaux de compétence (fr)

topografiset inventoinnit

- SN** tiettyjen maantieteellisten tai hallinnollisten kokonaisuuksien kiinteän tai irtaimen kulttuuriperinnön arvioinnit ja luetteloinnit
- TT** Group 3 - Documentation systems
- BT** inventoinnit
- LE** inventaire topographique (fr)
topographical inventories (en)

totaalisuojelu

- SN** kohteen suojelu kokonaisuudessaan
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** suojeluluokat
- LE** total protection (en)
protection totale (fr)

tuhoaminen

- SN** toimenpide, joka aiheuttaa kulttuuriperinnön arvon menetyksen tai alenemisen
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** laittomat teot
- LE** spoliation (fr)
plundering (en)

tutkijat

- DEF** Kulttuuriperinnön suojelusta, tutkimuksesta ja hoidosta vastaavat tutkijat voivat olla esimerkiksi arkeologeja, rakennustutkijoita, konservaattoreita tai arkkitehteja.
- SN** kulttuuriperinnön vaalimisen osa-alueista vastaavat virkamiehet, asiantuntijat ja ammattilaiset
- TT** Group 1 - Agents
- BT** arkkitehdit
- LE** conservators (en)
conservateurs (fr)

tutkimusapurahat

- SN** yksityiselle tai yhteisölle tieteellistä tutkimusta varten annetut rahalliset tuet
- TT** Group 8 - Economic and financial systems
- BT** avustukset
- LE** research grants (en)
crédits d'études (fr)

tutkimuskaivaukset

- SN** muinaisjäännösten tutkiminen kaivauksin ainoastaan tieteellisistä lähtökohdista

- TT** Group 5 - Interventions
- BT** arkeologiset kaivaukset
- LE** planned excavations (en)
fouilles programmées (fr)

tutkimuslaitokset

- SN** tieteellistä tutkimusta ja opetusta harjoittavat instituutiot
- TT** Group 1 - Agents
- BT** organisaatiot
- LE** scientific institutions (en)
institutions scientifiques (fr)

tutkimusluvut

- DEF** Suomessa muinaismuistolain 11 §: n mukaiset kajoamisluvut myöntää ELY-keskus.
- SN** Museoviraston myöntämät luvat kajoaviin arkeologisiin tutkimuksiin tunnetuilla kiinteillä muinaisjäännöksillä
- TT** Group 4 - Legal systems
- BT** arkeologisen kulttuuriperinnön suojelu
- LE** excavation permits (en)
autorisations de fouilles (fr)

työsuunnitelma

- SN** aikataulutettu toimintamalli työn kulusta ja suunnitelluista toimenpiteistä
- TT** Group 5 - Interventions
- BT** toimenpideohjelmat
- LE** schedule of work (en)
programmation des travaux (fr)

ulkomuseot

- SN** museoiksi muutetut alkuperäisessä ympäristössään säilyneet kulttuuriperintökohteet ja kokonaisuudet; esimerkiksi ryhmä vanhoja rakennuksia pihapiireineen ja irtaimistoineen
- TT** Group 7 - Access and Interpretation
- BT** museot
- LE** open air museums (en)
musées de plein air (fr)

UNESCO

- DEF** UNESCO on perustettu 1945, ja siihen kuuluu 191 jäsenmaata. Kulttuuriperintöalan kannalta tärkeitä ovat UNESCO:n 1972 maailmanperintösopimus ja 1954 Haagin yleissopimus kulttuuriomaisuuden suojelusta aseellisen selkkauksen sattuessa.
- SN** Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö, joka edistää kansojen välistä yhteistyötä
- TT** Group 1 - Agents
- BT** kansainväliset järjestöt
- NT** Maailmanperintökomitea
- LE** UNESCO (en)
UNESCO (fr)

UNESCO:n maailmanperintöluettelo

- DEF** UNESCO:n vuonna 1972 hyväksyttyyn kansainväliseen yleissopimukseen maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta perustuva luettelo yleismaailmallisesti erityisen arvokkaista kulttuuri- ja luonnonperintökohteista
- TT** Group 3 - Documentation systems
- BT** suojelukohteiden luettelo
- NT** aieluettelo

UNESCO:n maailmanperintösopimuksen määräaikaisraportit

- DEF** UNESCO:n maailmanperintösopimuksen jäsenvaltioiden laatimat, maailmanperintökohteiden suojelua ja hallinnointia koskevat tilannekatsaukset
- TT** Group 3 - Documentation systems
- BT** dokumentointi
- LE** periodic reports (en)
rapports périodiques (fr)

urakoitsijat

- SN** rakennuttajalta tehtävänsä saaneet luonnolliset tai juridiset henkilöt, jotka vastaavat rakentamisen toteuttamisesta sopimukseen perustuen
- TT Group 1 - Agents
- BT Organisaatiot ja ammatillaiset
- LE contractors (en)
maîtres d'œuvre (fr)

uskonnollinen perintö

- SN** uskonnon harjoittamisen historiaan ja kehitykseen liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö
- TT Group 2 - Heritage Category
- BT kulttuuri- ja luonnonperintö
- LE religious heritage (en)
patrimoine religieux (fr)

uudisosan rakentaminen

- SN** uuden osan lisääminen vanhaan rakennukseen
- TT Group 5 - Interventions
- BT arkkitehtuuritutkimus
- LE integration of contemporary architecture (en)
intégration de l'architecture contemporaine (fr)

uudistussuunnitelmat

- SN** toimintamallit ja suunnitelmat kulttuuriperintökohteiden kohentamiseksi
- TT Group 5 - Interventions
- BT toimenpideohjelmat
- LE regeneration schemes (en)
projets de réhabilitation (fr)

vaaliminen

- DEF Suomessa konservointi-sanalla tarkoitetaan nimenomaan konkreettista kulttuuriperinnön hoitoa ja kunnostamista, jonka konservaattori tekee materiaalia poistamatta.
- SN** elinkaarta pidentävät, ominaisuuksia ylläpitävät ja ymmärrettävyyttä lisäävät toimenpiteet
- TT Group 5 - Interventions
- BT toimenpidetyypit
- NT restaurointitekniikat
integroitui kulttuuriperinnön suojelu
kunnossapito
- LE conservation (en)
conservation (fr)

vahingonkorvaus

- SN** korvaus, jonka vahingosta vastuussa oleva suorittaa vahingosta kärsineelle (lähde: Kielitoimiston sanakirja)
- TT Group 8 - Economic and financial systems
- BT talous ja rahoitus
- LE indemnification (en)
indemnisations (fr)

vaihto-opiskelu

- SN** opiskelijavaihto-ohjelmien kautta järjestetty määräaikainen opiskelu muussa kuin omassa oppilaitoksessa, yleensä ulkomailla
- TT Group 7 - Access and Interpretation
- BT kulttuuriperintökasvatus
- LE educational exchanges (en)
échanges pédagogiques (fr)

väliaikainen suojelu

- DEF Väliaikainen suojelu voi tarkoittaa esimerkiksi rakennuksen suojelua siihen asti, kun sen paikalle suunniteltu uudisrakennus saa rakennusluvan, tai vaarantamiskieltoa.
- SN** kaavan ehdolliseen suojelumerkintään perustuva suojelu
- TT Group 4 - Legal systems
- BT suojeluluokat
- LE protection temporaire (fr)
provisional listing (en)

valintakriteerit

- SN** arvioinnin ja päätöksenteon perusteet
- TT Group 9 - Broad concepts
- BT yleiskäsitteet
- LE selection criteria (en)
critères de sélection (fr)

valistus

- SN** yleisen tietoisuuden lisäämiseen tähtäävä viestintä
- TT Group 7 - Access and Interpretation
- BT yleinen tietoisuus
- NT tiedotuskampanjat
- LE awareness-raising activities (en)
actions de sensibilisation (fr)

valitusmenettelyt

- SN** menettelytavat, joissa luonnolliset tai juridiset henkilöt voivat valittaa päätöksistä tai tuomioista
- TT Group 4 - Legal systems
- BT suojelumenettelyt
- LE appeal procedures (en)
recours (CH)|procédures d'appel (fr)

valokuvallinen dokumentaatio

- SN** kaikkien kulttuuriperintöön liittyvien valokuvadokumenttien muodostama kokonaisuus
- TT Group 3 - Documentation systems
- BT dokumentointi
- LE photographic record (en)
documentation photographique (fr)

valokuvaperintö

- SN** valokuvaamalla tallennettu kulttuuriperintö, säilyneet valokuvat ja niihin liittyvä tieto
- TT Group 2 - Heritage Category
- BT kulttuuri- ja luonnonperintö
- LE photographic heritage (en)
patrimoine photographique (fr)

valtakunnalliset inventoinnit

- SN** valtakunnallisella tasolla tehdyt kiinteän tai irtaimen kulttuuriperinnön arvioinnit ja luetteloinnit
- TT Group 3 - Documentation systems
- BT inventoinnit
- LE national inventories (en)
inventaire général (fr)

valtion arkkitehdit

- DEF Nimike ei ole käytössä Suomessa.
- SN** valtion palveluksessa toimivat arkkitehdit
- TT Group 1 - Agents
- BT arkkitehdit
- LE architectes de l'Etat (fr)
state architects (en)

valtion omaisuus

- SN** valtion hallussa oleva omaisuus
- TT Group 4 - Legal systems
- BT julkinen omaisuus
- LE propriété de l'Etat (fr)
state property (en)

valtionapu

- DEF Suomessa valtionapuja jaetaan pääosin säädöksiin pohjautuvin perustein harkinnanvaraisina tai täysin lakisääteisinä siirtomenoina valtion talousarvion kautta tai budjetin ulkopuolisista rahastoista. (Lähde: Valtioneuvoston kielipalvelu: Budjettisanasto (2001).) [Valtioneuvoston kielipalvelu: Budjettisanasto (2001)]
- SN** rahallinen valtiontuki kunnille ja muille julkisyhteisöille, elinkeinoelämälle tai yleishyödyllisille yhteisöille (Lähde: Valtioneuvoston kielipalvelu: Budjettisanasto (2001).) [Valtioneuvoston kielipalvelu: Budjettisanasto (2001)]
- TT Group 8 - Economic and financial systems

BT julkinen rahoitus
NT suora valtion tuki
LE state aid (en)
aides publiques (fr)

valtionhallinto

SN maanlaajuisen toimeenpanovallan omaava keskusvalta
TT Group 1 - Agents
BT hallinto
NT keskushallinto
aluehallinto
ministeriöt
kunta- ja maakuntahallinto
asiantuntijatöryhmitt
kaavoitusviranomaiset
kulttuuriympäristöviranomaiset
kaupunkisuunnitteluviranomaiset
LE national administration (en)
administration de l'Etat|administration fédérale (BE) (fr)

valtiosopimukset

DEF Valtiosopimukset ovat kansainvälisen oikeuden merkittävimpiä oikeuslähteitä. Suomessa päätöksen valtiosopimuksen solmimisesta tekee tasavallan presidentti yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa. Suomen tekemät valtiosopimukset on saatettava erikseen valtiosisäisesti voimaan, jotta ne velvoittavat hallintoviranomaisia, tuomioistuimia ja yksittäisiä kansalaisia.
SN kahden tai useamman valtion tai kansainvälisen organisaation väliset sitovat asiakirjat
TT Group 4 - Legal systems
BT kansainväliset oikeuslähteet
LE treaties (en)
traités (fr)

valtiovarainministeriö

SN valtion talousarvion ja veropolitiikan asiantuntijana toimiva, hallituksen talous- ja finanssipolitiikkaa hoitava ministeriö, joka vastaa myös rahoitusmarkkinapolitiikan valmistelusta, valtion työnantaja- ja henkilöstöpolitiikasta sekä julkis- ja kuntahallinnon lainsäädännön sekä kunnallistalouden kehittämisestä
TT Group 1 - Agents
BT ministeriöt
LE government department for finance (en)
ministère chargé des finances (fr)
UF VM

vandalismi

SN hävitysvimma, tärvelynhalu
TT Group 4 - Legal systems
BT laittomat teot

vanhaan sopeuttava täydennysrakentaminen

DEF Täydennysrakentamisessa voidaan esimerkiksi käyttää samanlaisia materiaaleja ja rakentamisen periaatteita kuin olemassa olevissa rakennuksissa tai soveltaa ympäristöön sopivia mittasuhteita.
SN olemassa olevan rakennetun ympäristön huomioiva uusi arkkitehtuuri
TT Group 9 - Broad concepts
BT arkkitehtuuri
LE contextual architecture (en)
architecture contextuelle (CH)|architecture d'accompagnement (FR) (fr)

vapaaehtoiset

SN henkilöt tai yhteisöt, jotka tarjoavat palveluksiaan odottamatta taloudellista tai muuta korvausta
TT Group 1 - Agents
BT arkkitehdit
LE volunteers (en)
bénévoles (fr)

vapaaehtoisjärjestöt

SN henkilöiden tai yhteisöjen määrätarkoitusta varten perustamat yhteenliittymät, joissa toimitaan vastikkeetta
TT Group 1 - Agents
BT organisaatiot
NT arkeologiset hyväntekeväisyysjärjestöt
LE voluntary organizations (en)
organismes bénévoles (fr)

vapaaehtoistyö

DEF Vapaaehtoistyöhön ei liity odotusta korvauksesta, mutta työn teettäjä tai työstä hyötyjä saattaa kuitenkin huomioida työn tekijän jollain tavalla.
SN yksilöiden tai yhteisöjen ilman rahallista tai muuta korvausta tekemä työ
TT Group 9 - Broad concepts
BT kestävä kehitys
LE voluntary work (en)
bénévolat (fr)

varkaus

SN irtaimen omaisuuden anastaminen
TT Group 4 - Legal systems
BT laittomat teot

vedenalainen arkeologia

DEF Suomessa ei suositella käytettäväksi termiä meriarkeologia.
SN vedenalaisten kohteiden tutkimus arkeologisin menetelmin
TT Group 9 - Broad concepts
BT arkeologia
LE underwater archaeology (en)
archéologie subaquatique (FR)|archéologie sous-marine (fr)

vedenalainen kulttuuriperintö

SN kulttuuriperintö, joka on veden pinnan alapuolella
TT Group 4 - Legal systems
BT yleinen merialue
LE maritime cultural properties (en)
maritime heritage (en)
patrimoine maritime (fr)

vedenalaiset kaivaukset

SN veden pinnan alapuolella olevien muinaisjäänösten tutkiminen kaivauksin
TT Group 5 - Interventions
BT arkeologiset kaivaukset
LE underwater excavations (en)
fouilles subaquatiques (fr)

verohelpotus

SN välittömän veron osan poistaminen
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT veronhuojennukset
LE tax relief (en)
déductions fiscales (fr)

veronhuojennukset

DEF Veronhuojennuksella voi olla esimerkiksi alue-, kulttuuri-, sosiaali- tai talouspoliittisia päämääriä. Termillä "veronhuojennus" viitataan Suomessa myös toiseen käsitteeseen: veroviranomaisen tai veronsaajan erityisistä kohtuuksista myöntämään vapautukseen verosta tai sen osasta. (Lähde: Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002).)
SN lakisääteinen rajatun verovelvollisten ryhmän verotuksen helpottaminen (Lähde: Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002).) [Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002).]
TT Group 8 - Economic and financial systems
BT talous ja rahoitus
NT verovapaus

LE verohelpotus
tax incentives (en)
mesures incitatives (fr)

verot

DEF Termien "vero" ja "maksu" välinen merkitysero on epäselvä. "Maksu" on useimmiten korvamerkitty jotakin tiettyä tarkoitusta varten, "verojen" käyttötarkoitusta ei sen sijaan ole tarkasti määritelty. (Lähde: Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002).) [Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002)]

SN lakisääteiset rahasuoritukset julkistalouden rahoittamiseksi (Lähde: Valtioneuvoston kielipalvelu: Verosanasto (2002).)

TT Group 8 - Economic and financial systems
BT talous ja rahoitus
NT perintöverot
arvonlisävero

LE taxes (en)
impôts (fr)

verovapaus

SN tietystä verosta myönnetty vapautus

TT Group 8 - Economic and financial systems

BT veronhuojennukset

LE tax exemption (en)
exonérations fiscales (fr)

vesiväylien perintö

SN merenkulun ja sisävesiliikenteen historiaan liittyvä aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö

TT Group 2 - Heritage Category

BT kulttuuri- ja luonnonperintö

LE waterways heritage (en)
patrimoine fluvial (fr)

vientikiellot

DEF Suomessa yli sata vuotta vanhoille esineille pitää pyytää maastavientilupa Museovirastolta.

SN viranomaisten asettamat kiellot viedä esineitä tai materiaalia maasta kulttuuriesineiden maastavientiä koskevien kansainvälisten säädösten nojalla

TT Group 4 - Legal systems

BT irtaimen kulttuuriperinnön suojele

LE export ban (en)
interdiction d'exportation (fr)

vientiluvat

SN viranomaisen myöntämät luvat esineiden tai materiaalien maastavientiin

TT Group 4 - Legal systems

BT irtaimen kulttuuriperinnön suojele

LE export licences (en)
autorisations d'exportation (fr)

viranomaiset

SN julkisyhteisön pysyvät toimielimet, joille on säädöksillä annettu toimivalta ja velvollisuus hoitaa tiettyjä tehtäviä

TT Group 1 - Agents

BT hallinto

LE public authorities (en)
autorités publiques (fr)

virkamiehet

SN julkisten virkojen ja tointen haltijat

TT Group 1 - Agents

BT Organisaatiot ja ammatillaiset

LE public servants (en)
fonctionnaires (fr)

VM

USE valtiovarainministeriö

vuokra

SN käyttöoikeudesta maksettava korvaus

TT Group 4 - Legal systems

BT omaisuuden käyttö

LE tenancy (en)
location (fr)

vuoristoalueiden suojele

DEF YK:n ympäristö- ja kehityskokouksessa (UNCED) Brasiliassa vuonna 1992 hyväksyttiin ympäristöä ja kehitystä koskeva toimintaohjelma, johon kuuluu mm. vuoristoalueiden suojele. Suomessa ei ole vuoristoalueita.

SN luonnonpiirteistä ja ihmisten luomista elementeistä koostuvien vuoristomaisemien kulttuuri- ja luonnonarvojen turvaaminen

TT Group 4 - Legal systems

BT maisemansuojele

LE protection of mountains (en)
protection de la montagne (fr)

yhteistyö

SN yksilöiden tai yhteisöjen yhteinen toiminta sovittun päämäärän saavuttamiseksi

TT Group 9 - Broad concepts

BT yleiskäsitteet

NT yhteistyösopimus
kulttuuriyhteistyö
eurooppalainen yhteistyö
kansainvälinen yhteistyö

LE co-operation (en)
coopération (fr)

yhteistyösopimus

SN julkisten tai yksityisten tahojen yhteistoiminnan päämäärää ja periaatteita määrittelevä kirjallinen dokumentti

TT Group 9 - Broad concepts

BT yhteistyö

LE co-operative arrangement (en)
protocole d'accord (fr)

yksityinen rahoitus

SN yksityisen henkilön tai yhteisön tiettyyn hankkeeseen tai toimeen myöntämä raha

TT Group 8 - Economic and financial systems

BT rahoitus

LE private funding (en)
financement privé (fr)

yksityisarkkitehdit

SN arkkitehdit, jotka harjoittavat ammattiaan ilman julkista virkaa tai tointa, esimerkiksi yksityisyrittäjänä

TT Group 1 - Agents

BT arkkitehdit

LE freelance architects (en)
architectes indépendants (CH)|architectes libéraux (fr)

yksityisen omaisuuden omistajat

SN omistusoikeuden yksityiseen omaisuuteen omaavat luonnolliset tai juridiset henkilöt

TT Group 1 - Agents

BT omistajat

LE private property owners (en)
propriétaires privés (fr)

yksityiskokoelmat

SN yksityisten luonnollisten tai juridisten henkilöiden hallussa olevat kokoelmat kulttuuriobjekteja

TT Group 4 - Legal systems

BT yksityisomaisuus

LE private collections (en)
collections privées (fr)

yksityisoikeudelliset tahot

DEF Esimerkkejä yksityisoikeudellisista tahoista ovat yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt, kuten avoin yhtiö,

	kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta, yhdistys ja säätiö.
SN	lainsäädännössä määritellyt kauppa- tai siviilioikeudelliset yhteisöt
TT	Group 1 - Agents
BT	organisaatiot
LE	private law bodies (en) organismes de droit privé (fr)

yksityisomaisuus

SN	yksityisen luonnollisen tai juridisen henkilön omaisuus, yksityinen omaisuus
TT	Group 4 - Legal systems
BT	omaisuus
NT	yksityiskokoelmat
LE	private property (en) propriété privée (fr)

yleinen merialue

DEF	Viranomaisilla on oikeus sulkea ja rajoittaa merialueilla liikkumista tarvittaessa.
SN	valtion omistuksessa oleva merialue
TT	Group 4 - Legal systems
BT	julkinen omaisuus
NT	aluevedet merenpohja vedenalainen kulttuuriperintö
LE	maritime public domain (en) domaine maritime public (fr)

yleinen tietoisuus

SN	vallitseva tiedon ja ymmärryksen taso
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	saavutettavuus ja viestintä
NT	valistus kulttuuriperinnön arvostuksen edistäminen tiedotuskampanjat kulttuuriperinnön merkitystä välittävä viestintä
LE	public awareness (en) sensibilisation du public (fr)

yleiskäsitteet

SN	kulttuuriperintöön liittyvät yleiset tai peruskäsitteet
TT	Group 9 - Broad concepts
NT	arkeologia arkeologinen potentiaali arkkitehtuuri kollektiivinen muisti yhteistyö kulttuurivaihto kulttuuri-identiteetti kulttuurien monimuotoisuus kulttuuripolitiikka ympäristö kulttuuriperinnön suojelu kulttuuriperintöpolitiikka maankäyttö luonnonkatastrofit kumppanuudet julkiset rakennukset valintakriteerit kestävä kehitys
LE	broad concepts (en) concepts généraux (fr)

yleistajuiset julkaisut

DEF	Esimerkkejä julkaisuista ovat kirjat, lehdet ja verkkosivut.
SN	suurelle yleisölle suunnatut tutkimustiedon välitykseen tarkoitettut painetut tai sähköiset esitysmuodot ja -välineet
TT	Group 7 - Access and Interpretation
BT	julkaisut
LE	non-specialist publications (en) publications grand public (fr)

ylläpitokustannukset

SN	rakennuksien tai rakenteiden huoltoon tai hoitoon tarvittavat rahamäärät
TT	Group 8 - Economic and financial systems
BT	rahoitus
LE	maintenance funds (en) crédits d'entretien (fr)

YM

USE	ympäristöministeriö
-----	---------------------

ympäristö

SN	ihmistä ympäröivä luonto (ilmakehä, maaperä, vesistöt), jonka kanssa ihminen on vuorovaikutuksessa
TT	Group 9 - Broad concepts
BT	yleiskäsitteet
LE	environment (en) environnement (fr)

ympäristöministeriö

SN	ympäristönsuojelusta ja ympäristövahinkojen torjunnasta, alueiden käytöstä, luonnonsojeluusta, rakentamisesta ja asumisesta vastaava ministeriö
TT	Group 1 - Agents
BT	ministeriöt
LE	government department for the environment (en) ministère chargé de l'environnement (fr) ministère de l'environnement (fr)
UF	YM

ympäristönsuojelupolitiikka

SN	valtion tai instituutioiden yhteiskuntapoliittinen toimintalinja ja siitä johdetut menettelytavat ympäristönsuojeluasioissa
TT	Group 5 - Interventions
BT	toimenpidestrategia
LE	anti pollution policy (en) lutte contre la pollution (fr) emprises foncières (fr)

ympäristöpolitiikka

SN	valtion tai instituutioiden yhteiskuntapoliittinen toimintalinja ja siitä johdetut menettelytavat ympäristöasioissa
TT	Group 4 - Legal systems
BT	aluesuunnittelu
NT	riskienhallinta
LE	environmental policy (en) politique en faveur de l'environnement (fr)

ympäristövaikutusten arviointi

DEF	Viranomaisella on velvollisuus selvittää ja arvioida valmistelmiensa suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutukset, jos niiden toteuttaminen voi vaikuttaa merkittävästi muun muassa ihmiseen, luontoon ja sen monimuotoisuuteen, kulttuuriympäristöön, maisemaan tai luonnonvaroihin. Ympäristövaikutusten arvioinnilla vaikutetaan suunnitteluun, ja arvioinnin tavoitteena on vähentää suunnitellun hankkeen kielteisiä vaikutuksia ja vahvistaa sen myönteisiä vaikutuksia. Kansalaiselle ympäristövaikutusten arviointi tarjoaa mahdollisuuden osallistua asioiden suunnitteluun ja valmisteluun sekä saada tietoa tulevista muutoksista. Suomen lainsäädännössä on määritelty ne hankkeet, joista on aina tehtävä ympäristövaikutusten arviointi erityisessä YVA-menettelyssä.
SN	selvitykset ja arviot hankkeiden kulttuurisista ja taloudellisista sekä ympäristövaikutuksista
TT	Group 5 - Interventions
BT	muutoksenhallinnan välineet
LE	impact studies (en) études d'impact (fr)